

БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •
БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •
БИБЛИОТЕКА • ГАЛАКТИКА •

ЖОРЖ СИМЕНОН

МЕГРЕ И ЧОВЕКЪТ НА ПЕЙКАТА

ЖОРЖ СИМЕНОН
МЕГРЕ И ЧОВЕКЪТ НА
ПЕЙКАТА

Превод: Райна Стефанова

chitanka.info

Името на Жорж Сименон неизменно ще свързваме с името на Мегре — онзи обикновен инспектор от Следствената френска полиция, утвърдил се сред съвременния читател със своята художествена жизненост. Героят на Сименон изневерява на своите литературни събратя. Той е твърде обикновен в сравнение с тях. Но тъкмо с този обикновен герой, в света на обикновеното ежедневие Жорж Сименон ще изведе детективския роман в друго направление. В центъра на повествованието ще стои не разгадаването на самото престъпление, а човекът в цялата му многоплановост като социален индивид в съвременното буржоазно общество.

РАЙНА СТЕФАНОВА

ГОЛЕМИЯТ ТАЛАНТ И МАЛКИЯТ ЧОВЕК

През 1929 година в парижкото издателство „Фаяр“ пристига млад журналист, специалист по криминалните хроники и известен вече на читателската публика под името Жорж Сим. Той носи две произведения с главен герой инспектор Жюл Мегре. Издателят е разочарован, озадачен: „По същество това не са детективски романи. Те преди всичко не са изградени върху една обединяваща интрига, няма го необикновеното загадъчно престъпление, което би могъл да разкрие само един блестящ аналитичен ум. Вашият герой е най-обикновен служител в полицията, нито красив, нито много умен, както са впрочем и всичките ви останали персонажи — обикновени хора. Няма и никаква любовна линия в сюжета, а на всичкото отгоре и двете книги имат печален край... Напишете все пак още няколко романа, ще ги публикувам, макар да съм убеден, че това ще завърши с истинска катастрофа за мен.“

Без сам да подозира, издателят Фаяр прави първата и може би най-точна характеристика на едно ново явление в детективския жанр и дава зелена улица на образ, който и след петдесет години не само ще оцелее, но и ще продължава да се радва на крепко литературно здраве.

Инспектор Мегре, по-късно и комисар Мегре, се появява на сцената, а заедно с него и името Жорж Сименон.

Това, което Фаяр отчита като основен недостатък на бъдещата серия „Мегре“, се превръща по силата на непреодолимата диалектика на живота в най-голямата творческа добродетел на писателя. Каноните на детективското четиво престават да бъдат самоцел, за да се превърнат в средство за художествено достоверно и убедително претворяване на живота — такъв, какъвто е, такъв, какъвто трябва да го приемат и изживеят стотици обикновени „малки хора“ — един голям талант започва да пише за малкия човек.

Необикновеното, невероятното трябва да стане фон на обикновеното ежедневно битие. И от този сблъсък на

неудовлетворението от всекидневието, потискащо, обезличаващо, със стремежа за самоосъществяване, присъщ на всяко човешко същество, ще припламне искрата на престъплението и оттам едно голямо човеколюбие ще изтегли нишката на своя простиъкъ неподправен разказ за отчаянието, за пропадналия бунт, за несбъднатата мечта. Давайки ключ към „детективската загадка“, Сименон прави дълбок, обективно и психологически обусловен разрез на социалната структура на обществото, а оттам и на опосредствените двигатели на поведението на своите герои. Ненапразно те, в повечето случаи антигерои, се радват на симпатията или най-малко на съчувствието на читателя — те не са родени престъпници, а обикновени хора като толкова много други, но определена действителност, определена непоносимост към социалното обкръжение ги тласкат към непоправимото. Затова и серията „Мегре“ е поразяваща поредица от художествено типизиране на социалната атмосфера. Затова и романите, белязани с присъствието на комисаря Мегре, не отстъпват по нищо в своята хуманност и непримиримост на другата линия в творчеството на писателя, условно наречена поредица на социално-психологическите романи. От произведенията на Сименон може да се научи много повече за живота във Франция през тридесетте, четиридесетте и петдесетте години, отколкото от най-изтъкнатите трудове по история и социология. От неговите новели и романи говори животът — суров и привлекателен, отблъскващ и примамлив, живот — поличба, живот — блян. Именно в света на обикновеното ще предприеме Жорж Сименон голямото приключение на детективския роман, за да го доведе до прага на истинската художествена литература. Ръка в ръка със своето литературно „аз“ — комисаря Мегре.

Мегре не е частен детектив, а най-обикновен служител в Следствената полиция. Биографията му не се отличава от житието-битието на който и да е държавен служител във Франция. Той е човек от народа, не е получил блестящо университетско образование, не е материално обезпечен — и той като толкова други ще се изкачва постепенно по йерархичната стълбица, ще бъде зависим от своите началници, ще се препитава от заплатата си. Мегре никога не е бил и няма да бъде „необикновена“ личност, противопоставяща се на всички останали, отличаваща се с малките си мании, без които биха

избледнели образите на чудака Шерлок Холмз, на благовъзпитания стар ерген Еркюл Поаро. Мегре е здраво врасъл в ясно очертан социално-обществен контекст: той има семейство и живее чудесно с госпожа Мегре, винаги, когато може, предпочита тихия семеен пристан на булевард „Ришар Льоноар“, винаги намира време да предупреди съпругата си за наложилото му се закъснение или отсъствие. Неведнъж по страниците на серията ще го видим да се запътва под ръка с госпожа Мегре за тяхното квартално кино или за любимата разходка по Големите булеварди. Животът на Мегре си има и своя точно определена топография. Наистина, прав е бил Фаяр, комисарят се оказва най-обикновен човек, лишен от ореола на изключително надарената и странна личност на детективския модел, създаден от Конан Дойл и Агата Кристи, от Картър Диксън и Дороти Сайърс!

Мегре изневерява на останалите си литературни събратя и по методите си на работа: материалните улики и задължителната реконструкция на престъплението не вълнуват особено много комисаря, защото като работник от полицията той би трябвало да направи изводите си единствено въз основа на материалните доказателства, ала като човек се уповава преди всичко на моралната мотивировка. „Като човек“... ето отличителната „малка мания“ на Сименоновия детектив, която предопределя и неговото поведение: за да достигне до истината, Мегре трябва преди всичко да научи истината за живота на предполагаемия престъпник. „За мен човек не може да съществува без минало!“ — възкликва той. Лека-полека, търпеливо и неотклонно комисарят извървява обратния път на един доскоро чужд нему живот — стъпка по стъпка, година по година, докато стигне до разковничето: неслучайно към края на делото „Гуре“ в настоящото произведение Мегре се вживява до такава степен в образа на мъртвия господин Луи, че започва да говори и да се държи като него и дори съпругата му не може да познае своя Мегре!

А истината за престъплението като всички истини е проста, обикновена. Тя не се нуждае от странни ситуации, не ѝ е необходима краската на страховитото, чрезвичайното, за да блесне с цялата сила на човешкото прозрение. Обикновени хора в един обикновен живот извършват престъпление — обяснението, причината са също така обикновено логични, както е проста логиката на живота.

Така за първи път в центъра на детективския роман се оказва не разкриването на престъплението, а човекът в цялата си многоплановост като социален индивид и като неповторима душевност. Тук е място да напомним, че младият хроникьор от Лиеж има за свои литературни първоучители Гогол, Чехов, Достоевски. Гогол му дава ключа за скрития драматизъм в живота на малкия човек; Чехов го учи на голямата любов към ближния и му разкрива диалектичната обусловеност между индивид и общество; Достоевски му очертава новите измерения на чувството за вина и отговорност пред себе си и пред другите.

Постепенно, с годините, от роман в роман Сименон ще изгражда панорамата на едно общество, в което буржоазното семейство е страшен свят на користолюбие и жестокост („Мегре и старата дама“, „Мегре се ядосва“, „Лулата на Мегре“), общество, в което Рудековци („Цената на главата“) неизменно ще бъдат тласкани към престъплението, общество, в което един Луи Туре ще трябва да заплати с живота си своя бунт. И навсякъде ще присъствува набитият, излъчващ сила, увереност и много топлота силует на Мегре, с неизменната лула в устата. Той винаги присъствува, но бидейки неотменна част от живота, единственият главен герой на произведенията ще се променя, развива и обогатява заедно с него. Мегре все повече ще се противопоставя на съдията Комелио не защото ще бъде по-умен и по-находчив от него, а защото ще изповядва един все по-различен мироглед, чужд на буржоазното мислене със своята вяра и обич към човека. „Хората са моята страст. Опознаеш ли човека, не може да не го обикнеш!“ А Мегре-Сименон, който още на шестнадесетгодишна възраст започва сам да припечелва хляба си, добре познава и хората, и живота. Той е един от хилядите „малки хора“ и завинаги ще им остане верен.

„Мегре и човекът на пейката“ не е първото произведение, което ще срещне българския читател с прочутия комисар и създателя му Сименон, но след „Жълтото куче“, „Търпението на Мегре“, „Подземията на хотел «Мажестик»“ то отново ще потвърди художествената жизненост на един събирателен образ, плод на критично-реалистично мислене и на забележителна талантливост. То за пореден път ще илюстрира високите качества на един своеобразен жанров хибрид, просто защото представлява истинска художествена

литература. Нека припомним само блестящия диалог, който заема ключова позиция в социално-психологическия рисунок на героите. В три последователни разпита Мегре се среща с представителите на три различни социални прослойки — всеки със своята култура, език, светоусещане. И с тримата комисарят разговаря на техния, а не на своя език и изгражда диалог, който е не само възлов момент в следственото дело, но и точен щрих към портрета на едно цяло общество, рисуван страница след страница, за да ни доведе до заключението, че марсилският гангстер е само оръдие на престъплението, че Луи Туре никога не е имал и не може да има „призванието“ на крадец и че те са пионки в нечии други, много по-властни ръце.

„Мегре и човекът на пейката“ ще попадне в ръцете на българския читател и след „Президентът“, „Негърският квартал“, „Затворът“. И това може би ще бъде най-доброто доказателство, че делението на романите на Сименон на детективски и социално-психологически е наистина условно.

ГЛАВА I

ЖЪЛТИТЕ ОБУВКИ

За Мегре бе лесно да запомни датата заради рождения ден на балдъзата си — деветнадесети октомври. И че беше понеделник, също сигурно щеше да си спомня, защото в Префектурата на полицията е прието да се мисли, че убийствата в понеделник са рядкост. А и това следствие идваше с първия полъх на зимата.

През целия неделен ден беше валил студен и ситен дъжд, покриви и павета лъщяха с измитото си черно и жълтеникава мъгла коварно се промъкваше през всички цепнатини на прозорците, та госпожа Мегре бе подхвърлила:

— Изглежда, ще трябва вече да помисля за възглавнички на прозорците.

Всяка есен, от пет години насам, Мегре обещавахе да ги постави следващата неделя.

— Няма да е зле да си облечеш дебелото палто.

— Къде е то?

— Ще ти го донеса.

В осем и половина сутринта лампите все още светеха из апартаментите, а палтото на Мегре миришеше на нафталин.

През деня не вали. Или по-точно дъждът бе невидим, но затова пък паветата по улиците си бяха все така мокри и ставаха все по-кални под стъпките на минувачите. Към четири часа и половина следобед, вече на свечеряване, същата жълтеникава мъгла се спусна над Париж, размивайки светлината на уличните лампи и блясъка на витрините.

Когато телефонът иззвъня, в стаята нямаше никого — нито Люка, нито Жанвие, нито дребничкия Лапоант. Слушалката вдигна Сантони, корсиканец, нов човек в отдела, който беше работил преди това десет години в „Хазартната“ и в „Нравствената“^[1].

— Обажда се инспектор Ньовьо от Трети район, шефе. Пита дали може да говори лично с вас. Изглежда, е спешно.

Мегре протегна ръка към телефона:

— Слушам, приятелю!

— Обаждам ви се от едно бистро на булевард „Сен Мартен“. Току-що откриха някакъв човек, убит с нож.

— На булеварда?

— Не. Наблизо. В една сляпа уличка.

Нъовьо, който отдавна работеше в Криминалната, веднага се досети какво си е помислил Мегре. Ударите с нож, особено в простолюднен квартал, рядко представляват интерес. Най-често сбиване между пияници. Или уреждане на сметки между хора от занаята, испанци или северноафриканци.

Затова побърза да добави:

— Работата ми изглежда доста странна. По-добре е да дойдете лично. Между големия бижутериян магазин и дюкянчето за изкуствени цветя.

— Идвам.

Комисарят за първи път вземаше Сантони със себе си и в малката черна кола на Следствената полиция му стана почти неприятно от силния парфюм, лъхац от него. Инспекторът беше дребен на ръст и носеше обувки с високи токове. Беше с напомадени коси и на безименния му пръст проблясваше едър жълт диамант, по всяка вероятност фалшив.

Силуетите на минувачите се открояваха още по-черни сред мрака на улиците. Подметките правеха плък-плък по размазаната кал на паветата. Тридесетина души се бяха събрали на тротоара на булевард „Сен Мартен“ и двама полицаи с пелерини въдворяваха ред. Вратата на колата отвори Нъовьо:

— Помолих доктора да почака, докато дойдете.

Беше часът на най-голямото оживление в тази гъсто населена част на Големите булеварди. Над бижутерияния магазин голям светец часовник показваше пет часа и пет минути. Дюкянчето за изкуствени цветя, само с една витрина, бе слабо осветено и толкова мрачно и занемарено, та надали там влизаше човек.

Между двата магазина имаше сляпа уличка, толкова тясна, че убягваше от погледа; своеобразна пролука между две стени без никакво осветление, която сигурно водеше към вътрешен двор, каквито имаше почти навсякъде из квартала.

Нъовьо проправи път на Мегре. На три или четири метра навътре в уличката се озоваха срещу неколцина мъже, които чакаха прави в тъмнината. Двама носеха електрически фенерчета. Трябваше човек да се приближи много близо до тях, за да различи лицата им.

Тук беше по-студено и по-влажно, отколкото на булеварда. Ставаше постоянно течение. Някакво куче, което напразно гонеха, се вреше из краката им.

На земята, до влажната стена лежеше човек, с една ръка — свита под тялото, а другата, разтворила бледа длан, преграждаше прохода.

— Мъртъв ли е?

Кварталният лекар кимна:

— Смъртта сигурно е настъпила моментално.

И сякаш като потвърждение на тези думи светлинният лъч на едното фенерче пробяга по трупа, странно очертавайки все още стърчащия в него нож. Другото освети лицето в профил, едно отворено око и бузата, ожулена от стената при падането.

— Кой го откри?

Един от униформените полицаи, който, изглежда, чакаше отдавна този момент, направи крачка напред; чертите на лицето му едва се различаваха. Беше млад, развълнуван.

— Правех обичайната си обиколка. Винаги хвърлям по един поглед в тези задънени улички, защото в тъмното хората вършат какви ли не мръсотии. Забелязах човек на земята. Отначало помислих, че е пияница.

— Беше ли вече мъртъв?

— Да, мисля, че да. Но тялото беше още топло.

— Колко беше часът?

— Четири и четиридесет и пет. Изсвирих на един колега и изтичах да телефонирам от участъка.

— Аз приех съобщението — поясни Нъовьо на свой ред — и дойдох веднага.

Полицейският участък беше на две крачки, на улица „Нотр Дам Назарет“.

Нъовьо продължи:

— Помолих колегата си да се обади на лекаря.

— Никой нищо ли не е чул?

— Не, доколкото знам.

Наблизо се виждаше врата със слабо осветено декоративно прозорче отгоре.

— Какво е това?

— От тази врата се влиза в бюрото на бижутерийния магазин. Рядко я използват.

Преди да тръгне от Префектурата, Мегре се беше обадил в Отдела за установяване на самоличността и специалистите пристигаха вече със съоръженията и фотографските си апарати. Като всички технически лица и те се интересуваха само от собствената си работа; без да задават излишни въпроси, веднага се засуетиха как да процедират по-добре в това малко пространство.

— Какво има в дъното на двора? — попита Мегре.

— Нищо. Стени. И една врата за сградата на улица „Месле“. Но тя отдавна е затворена.

Човекът бе намушкан в гръб, след като бе влязъл в сляпата уличка, в това нямаше никакво съмнение. Някой го беше проследил безшумно и минувачите, чийто поток се изтичаше по булеварда, нищо не бяха забелязали.

— Бръкнах в джоба му и извадих портфейла — каза Ньовьо, подавайки го на Мегре.

Един от специалистите, сякаш тъкмо това чакаше, веднага насочи към тях силната си лампа.

Портфейлът беше най-обикновен, нито нов, нито много износен, от добро качество. В него имаше три банкноти по хиляди франка и няколко по сто, лична карта на името на Луи Туре, магазинер, живеещ на улица „Тополи“ № 37 в Жювизи. Намериха и една избирателска карта на същото име, малко листче с няколко имена, написани с молив, и много стара снимка на момиченце.

— Можем ли да започваме?

Мегре кимна утвърдително. Засвяткаха светкавици, зацракаха апарати. Все повече любопитни се трупаха в началото на прохода и полицаите едва ги удържаха.

Техническите експерти внимателно издърпаха ножа, прибраха го в специална кутия и обърнаха тялото. Тогава видяха лицето на четиридесет-петдесетгодишен човек, което изразяваше само огромно изумление.

Не беше разбрал какво става. Беше умрял, без да знае защо. И в това недоумение имаше нещо толкова детинско и толкова малко трагично, че в тъмнината някой нервно се изсмя.

Дрехите му бяха чисти, спретнати. Беше облечен в тъмен костюм и бежово пардесю, а на краката му, неестествено извити сега, се виждаха жълти обувки, съвсем неподходящи за мрачния есенен ден.

С изключение на обувките облеклото му беше толкова обикновено, че никой не би му обърнал внимание нито на улицата, нито на някоя от многобройните тераси на кафенетата по булеварда. При все това полицаят, който го беше намерил, забеляза:

— Струва ми се, че съм го виждал.

— Къде?

— Не си спомням. Но лицето му ми е познато. Нали знаете, има такива хора, срещаме ги всеки ден, а сякаш не ги забелязваме...

— И на мен ми говори нещо това лице — добави Ньовьо. — Вероятно е работел някъде тук из квартала.

Но това ни най-малко не обясняваше какво беше дошъл да дири Луи Туре в уличката, която никъде не водеше. Мегре се обърна към Сантони, който дълги години беше работил в Нравствената. Съществуват — особено в този квартал — типове, които наистина имат причини да се усамотяват в тъмните ъгълчета. Почти всички ги познават. Някои от тях са дори хора с високо обществено положение. Засичат ги от време на време. И щом ги пуснат, започват отново.

Сантони обаче поклати глава:

— Никога не съм го виждал.

Тогава Мегре реши:

— Продължавайте, господа. Когато свършите, нека го пренесат в Института по съдебна медицина.

И обръщайки се към Сантони, добави:

— А ние да отидем да видим семейството му, ако има такова.

За един час не биха могли да стигнат до Жювизи, но сега разполагаха с кола. Безкрайната прозаичност на убития, та дори и професията му силно бяха заинтригували Мегре.

— Карай в Жювизи!

Спряха само за малко на Порт д'Итали да пийнат по една бира на крак. Оттам нататък продължиха по националното шосе, с безбройните светлини на фаровете и тежките товарни камиони, които

изпреварваха един след друг. На гарата в Жювизи трябваше да питат петима души, докато разберат къде е улица „Тополи“.

— Ей там надолу е, из парцелите. Като стигнете, проверете по табелките на улиците. Те всичките носят имена на дървета и всички си приличат.

Минаха покрай огромната разпределителна гара, на която безконечно прехвърляха влакови композиции от един коловоз на друг. Двадесет локомотива едновременно плюеха пара, свистяха, задъхваха се. Вагоните се блъскаха един о друг. Вдясно израстваше нов квартал и мрежата от прави улички бе очертана от електрическите лампи. Стотици, а може би и хиляди бяха вилите, които изглеждаха съвсем еднакви, построени по един и същ модел; прословутите дървета, на които именуваха улиците, не бяха успели още да израснат, тротоарите не навсякъде бяха направени, зеяха черни ями, виждаха се незастроени места, но тук и там погледът отгатваше и малки градинки, в които вехнеха вече последните цветя.

Улица „Букова“... улица „Люляци“... улица „Дъбова“... Един ден тук можеше да стане хубав парк, ако всички тези набързо построени къщички, същински детски кубчета, не се разпаднеха, преди още дърветата да са израсли.

През прозорците на кухните се виждаха жени, заети с приготвянето на вечерята. Улиците бяха пусти, с някое и друго магазинче по тях, и те също съвсем нови, сякаш собствениците им бяха любители-търговци.

— Завий наляво!

Лутаха се около десет минути, докато открият синята табелка с името, после пък подминаха къщата, защото тридесет и седми номер идваше веднага след двадесет и първи. Светеше само на долния етаж, в кухнята. Зад пердето се движеше доста едра жена.

— Хайде! — въздъхна Мегре, измъквайки се не без усилие от малката кола.

Изпразни лулата си, почуквайки я в тока на обувката. Когато прекоси тротоара, пердето мръдна и едно женско лице се прилепи към стъклото. Изглежда, не всеки ден спираше кола пред този дом. Изкачи трите стъпала. Входната врата беше от полиран бор с ковано желязо и две малки прозорчета с тъмносини стъкла. Мегре пипнешком затърси

бутона на звънеца. Но още преди да го намери, от другата страна се чу глас:

— Какво има?

— Госпожа Туре?

— Да, аз съм.

— Бих искал да говоря с вас.

Жената все още не отваряше.

— Полиция — поясни тихичко Мегре.

Едва тогава тя се престраши да свали веригата и да дръпне резето. Подаде глава през леко открянатата врата и огледа двамата мъже, застанали на прага.

— Какво искате?

— Трябва да поговорим.

— С какво ще удостоверите, че сте от полицията?

Съвсем случайно този път Мегре носеше значката си.

Обикновено я оставяше в къщи. Показа ѝ я в процеждащата се през вратата светлина.

— Добре. Предполагам, че е истинска!

Най-после влязоха. Коридорът беше тесен, стените — бели, а цокълът и вратите — от лакирано дърво. Вратата на кухнята беше останала отворена, но тя ги въведе в съседната стая и запали лампата.

Почти на годините на мъжа си, тя бе по-пълна от него, без да изглежда дебела. Кокалът ѝ беше едър, стегнат в жилава плът, и сивата рокля с престилка отгоре, която машинално сваляше в момента, съвсем не смекчаваше първото впечатление.

Въвела ги беше в трапезарията в битов стил, която сигурно служеше същевременно и за хол и в която всяко нещо си беше на мястото като на витрина или като в магазин за мебели. Нямахше нищо разхвърляно, не се виждаше ни лула, ни пакет цигари, нито дори някаква бродерия или вестник, нещо дребно, каквото и да е, подсказващо, че тук живеят хора. Не ги покани да седнат и гледаше многозначително към краката им, да не би да ѝ изцапат линолеума.

— Слушам ви.

— Вашият съпруг се нарича Луи Туре, нали?

Смръщила вежди, тя кимна утвърдително, като напразно се мъчеше да отгатне целта на посещенияето им.

— И работи в Париж?

— Заместник-директор е във фирмата „Каплан и Занен“, на улица „Бонди“.

— Никога ли не е работил като магазинер?

— Да, преди.

— Отдавна ли?

— Преди няколко години. Но още тогава той движеше цялата работа.

— Да имате случайно негова снимка?

— За какво ви е?

— Бих искал да проверя...

— Да проверите какво? — прекъсна го тя, но осенена изведнъж от лоши предчувствия, додаде: — Да не се е случило нещо лошо с Луи?

И машинално погледна към стенния часовник в кухнята, сякаш пресмяташе къде може да бъде мъжът ѝ по това време.

— Бих желал да проверя преди всичко дали наистина става въпрос за един и същ човек.

— На бюфета... — промълви тя.

Върху него бяха наредени пет или шест снимки в метални рамки, от които една на девойка и друга — на убития в сляпата уличка мъж, но по-млад, облечен в черно.

— Знаете ли дали мъжът ви има врагове?

— Защо трябва да има врагове?

Излезе за минутка да спре газовия котлон, защото нещо вреше върху него.

— В колко часа обикновено се връща от работа?

— Взема винаги един и същ влак, в 18,20 часа, от Лионската гара. Дъщеря ми се прибира със следващия влак, защото излиза по-късно от работа. Службата ѝ е отговорна.

— Принуден съм да ви помоля да дойдете с нас в Париж.

— Мъртъв ли с Луи?

Гледаше ги под вежди и всичко в нея подсказваше, че е жена, която не е свикнала да я лъжат:

— Кажете ми истината!

— Бил е убит днес следобед.

— Къде?

— В една задънена уличка до булевард „Сен Мартен“.

— И какво е правел там?

— Не ми е известно.

— Колко часът е било?

— Малко след четири и половина, доколкото е възможно точно да се определи.

— В четири и половина той е при Каплан. Говорихте ли с тях?

— Нямахме време. А освен това не знаехме къде работи.

— Кой го е убил?

— Това се опитваме да разберем и ние.

— Сам ли е бил?

Мегре започваше да губи търпение:

— Не мислите ли, че е по-добре да отидете да се облечете, за да можем да тръгнем веднага?

— Какво направихте с него?

— Вече трябва да е пренесен в Института по съдебна медицина.

— Значи, в моргата?

Какво да й отговори!

— А как ще предупредя дъщеря си?

— Можете да й оставите бележка.

Тя се подвоуми:

— Не. Ще минем през сестра ми и ще й оставя ключа. Тя ще чака тук Моник. Искате ли да се видите и с нея?

— Желателно е.

— Къде да дойде тогава?

— В моя кабинет, в Префектурата. Така ще е най-добре. На колко години е?

— На двадесет и две.

— Не можете ли да й се обадите по телефона?

— Нямаме телефон, а и тя сигурно вече е излязла от работа и е на път за гарата. Почакайте ме малко.

Тръгна по една стълба нагоре и стъпалата заскърцаха, но не защото дървото бе старо, а само лошокачествено. Всичко впрочем в този дом показваше, че е строен с евтини материали, които очевидно никога нямаше да доживеят до дълбока старост.

Двамата мъже се споглеждаха, чувайки как се движи над главите им. Бяха сигурни, че сменя роклята, че се облича в черно и че по всяка вероятност се сресва отново. Когато слезе при тях, те размениха

многозначителни погледи: имали са право! Беше в траурни дрехи и лъхаше на одеколон.

— Трябва да угася лампите и да затворя газта. Почакайте ме навън, ако обичате...

Застанала пред малката кола, тя се поколеба за миг, сякаш се боеше, че за нея няма да има място. Някой ги наблюдаваше от съседната къща.

— Сестра ми живее през две пресечки оттук. Трябва да завиете надясно и да спрете на втората пряка вляво.

Двете вили сякаш бяха близнаци, толкова много си приличаха. Различаваха се само по стъклата на входната врата. Тези бяха кайсиевожълти.

— Идвам веднага.

Което, разбира се, не ѝ попречи да се забави близо четвърт час. Приблужи се към колата заедно с друга жена, нейно точно копие, и тя също вече облечена в черно.

— Сестра ми ще дойде с нас. Мисля, че ще можем да се посместим. Зет ми ще дочака дъщеря ми. Днес е почивният му ден. Кондуктор е по влаковете.

Мегре мина отпред при шофьора. Двете жени се настаниха на задната седалка и притиснали инспектор Сантони в ъгъла, си шепнеха нещо тихичко като на изповед.

Когато пристигнаха в Института по съдебна медицина, до моста Аустерлиц, трупът на Луи Туре бе все още облечен, както бе наредил комисарят, ѝ временно поставен върху една плоча. Лицето му откри Мегре, без да сваля поглед от двете жени, които едва сега виждаше на ярка светлина. Преди малко в тъмната уличка ги беше помислил за близначки. Сега обаче забеляза, че сестрата е по-млада с три или четири години и че фигурата ѝ бе запазила, макар сигурно и не за дълго, заоблените си очертания.

— Разпознавате ли го?

Стиснала кърпичката си, госпожа Туре не се разплака. Сестра ѝ я държеше подръка, сякаш искаше да ѝ вдъхне кураж.

— Да, Луи е. Горкият Луи! Когато тръгваше тази сутрин, не му е минавало и през ум, че...

И съвсем неочаквано запита:

— Няма ли да му затворят очите?

— Сега вече може.

Тя погледна сестра си и двете сякаш се питаха коя ще го стори. Направи го съпругата, не без известна тържественост, промълвяйки отново:

— Горкият Луи!

И тогава забеляза обувките, които се подаваха под чаршафа, покриващ тялото, и смръщи вежди:

— Това пък какво е?

Мегре не съобрази веднага.

— Кой му е сложил тези обувки?

— Беше с тях, когато го намерихме.

— Не е възможно. Луи никога не е носил жълти обувки. Във всеки случай от двадесет и шест години насам, откакто ми е съпруг. Знаеше, че няма да позволя. Видя ли, Селин?

Селин кимна, че е видяла.

— Няма да е зле да проверите дали дрехите, които носи, са негови. А за самоличността му няма никакво съмнение, нали?

— Не, няма. Но това не са неговите обувки. Нали аз ги лъскам всеки ден, как няма да ги позная? Тази сутрин излезе с черни обувки, ония с двойните подметки, които носи на работа.

Мегре смъкна целия чаршаф.

— Пардесюто негово ли е?

— Да.

— А костюмът?

— И костюмът също. Но връзката не е. Той никога не би сложил такава ярка връзка. Тази е, кажи-речи, червена.

— Водеше ли порядъчен живот мъжът ви?

— По-порядъчен от това не може и да бъде. Ето, нека да каже и сестра ми. Сутрин на нашия ъгъл вземаше автобуса до гарата, а оттам влака в 8,17. Пътуваше винаги с господин Бодуен, наш съсед, той работи в Данъчното. На Лионската гара се прехвърляше в метрото и слизаше на спирка „Сен Мартен“.

Служителят посочи нещо на Мегре и той отведе двете жени до една маса, върху която бяха поставени личните вещи на починалия.

— Предполагам, че разпознавате тези неща?

Имаше сребърен часовник с ланец, носна кърпа без инициали, отворен пакет цигари, запалка, ключ и до портфейла две малки

синкави картончета.

Върху тях именно се задържа погледът на госпожа Туре.

— Билети за кино — каза тя.

— За киното за документална хроника на булевард „Бон Нувел“ — додаде Мегре, след като ги разгледа. — И ако се съди по датата, били са за днес.

— Не може да бъде. Чуваш ли, Селин?

— Наистина, изглежда странно — прозвуча спокойният глас на сестра ѝ.

— Бихте ли хвърлили и един поглед на портфейла?

Тя го разтвори и отново смръщи вежди:

— Луи нямаше толкова много пари тази сутрин.

— Сигурна ли сте?

— Та нали аз го проверявам всеки ден. Не носеше никога повече от една банкнота от хиляда франка и две или три по сто франка.

— Да не би да е получил днес заплата?

— Не е краят на месеца.

— Когато се прибира вечер, парите му винаги ли са налице?

— Да, като изключим билета за метрото и няколкото франка за тютюн. За влака имаше абонаментна карта.

Поколеба се дали да прибере портфейла в чантата си:

— Предполагам, че все още ще ви трябва?

— Да, до ново нареждане.

— Не разбирам само защо е трябвало да му сменят обувките и връзката. И че по времето, когато се е случило нещастieto, той не е бил в магазина.

Мегре не попита повече нищо, само ѝ даде да подпише необходимите формуляри.

— У вас ли се връщате?

— Кога ще можем да приберем тялото?

— По всяка вероятност след ден-два.

— Аутопсия ли ще му правят?

— Ако нареди следователят, но не е сигурно.

Тя погледна часовника си.

— Има влак след двадесет минути — обърна се към сестра си, а после попита Мегре: — Бихте ли могли да ни откарате до гарата?

— Няма ли да чакаш Моник?

— Тя може и сама да се прибере.

Откараха ги до Лионската гара и гледаха как двата почти еднакви силуета изкачват каменните стълби.

— Корава жена! — промърмори Сантони. — Горкият човек, сигурно не му е било много весело!

— Особено с нея!

— Какво мислите за тази история с обувките? Да бяха нови, ще рече човек, че ги е купил днес.

— Нямаше да посмее! Не чу ли какво каза тя?

— Нито ярка връзка!

— Интересно дали дъщерята прилича на майката.

Не се върнаха веднага в Префектурата, защото влязоха да вечерят в една пивница. Мегре позвъни на жена си, за да я предупреди, че не знае кога точно ще се прибере.

Настъпващата зима се усещаше и в пивницата — по закачалките висяха влажни палта и шапки, притъмнелите в нощта прозорци бяха силно запотени.

При портала на Следствената полиция дежурният на поста предупреди Мегре:

— Търси ви една девойка. Изглежда, вие сте я викали. Пратих я горе.

— Отдавна ли чака?

— Около двадесет минути.

Мъглата се бе превърнала в ситен дъжд и по вечно прашното парадно стълбище се бяха отпечатали следи от мокри обувки. Повечето стаи бяха вече празни. Само под няколко врати се процеждаше светлина.

— Да остана ли с вас?

Мегре кимна. След като беше започнал следствието със Сантони, най-добре беше да продължи с него.

В лошо осветената чакалня се открояваше само светлосинята шапка на девойка, седнала в едно кресло. Разсилният четеше вечерен вестник.

— Вас чакат, шефе.

— Знам.

И обръщайки се към девойката:

— Госпожица Туре? Бихте ли ме последвали в кабинета?

Запали лампата със зеления абажур, която осветяваше креслото насреща. Покани я да седне в него и тогава видя, че е плакала.

— Чичо ми каза, че татко е починал.

Мегре не отговори веднага. Като майка си и тя държеше кърпичка в ръка, но вече беше я смачкала на топка и продължаваше да я върти между пръстите си, също както той на времето като дете обичаше да си играе с маджун.

— Мислех, че мама е при вас.

— Прибра се в Жювизи.

— Как е тя?

Какво да ѝ отговори!

— Майка ви е човек с много силен дух.

Моник беше по-скоро хубава. Не приличаше много на майка си, но имаше нейната едра конструкция, само че омекотена под свежата млада плът. Беше облечена в изискан костюм, което изненада малко комисарят, защото сигурно не си го бешешила сама, нито пък го беше купила от скромен магазин.

— Какво се е случило? — осмели се да попита най-после тя, докато през клепките ѝ се процеждаше малко водица.

— Баща ви е бил убит с удар от нож.

— Кога?

— Днес следобед, между четири и половина и пет без четвърт.

— Как е възможно такава нещo?

Защо имаше чувството, че не беше напълно искрена? И у майката беше усетил същата вътрешна съпротива, но с нейния характер нямаше нищо за чудене. Всъщност за госпожа Туре беше истински позор да те убият в някаква сляпа уличка до булевард „Сен Мартен“. Тя беше така подредила живота си и не само своя, а и на цялото си семейство, че тази смърт грубо нарушаваше определените от нея рамки. На всичкото отгоре и труп, обут в жълти обувки, и с почти червена връзка!

А Моник изглеждаше по-скоро предпазлива и сякаш се боеше от определени констатации или въпроси.

— Познавахте ли добре баща си?

— Но как... разбира се...

— Естествено, познавали сте го, както всеки познава родителите си. Аз ви питам дали ви се е доверявал, дали е споделял с вас нещo за

личния си живот, за това, което го е вълнувало...

— Беше добър баща.

— Щастлив ли беше?

— Предполагам.

— Виждахте ли се в Париж?

— Не ви разбирам. Искате да кажете, дали сме се срещали случайно по улиците?

— И двамата сте работели в Париж. Вече знам, че не сте се прибирали със същия влак.

— Работното ни време не съвпаднаше.

— А може би сте ходили заедно да обядвате?

— Да, случвало се е.

— Често ли?

— Не. По-скоро рядко.

— Вие ли отивахте да го вземете от работа?

Поколеба се, преди да отговори:

— Не. Срецахме се в един ресторант.

— По телефона ли му се обаждате?

— Не си спомням да съм му телефонирала.

— Кога обядвахте заедно за последен път?

— Преди няколко месеца. В началото на лятото.

— В кой квартал?

— В „Алзаска халба“, един ресторант на булевард „Севастопол“.

— Майка ви знаеше ли?

— Предполагам, че съм ѝ казала. Вече не си спомням.

— Весел човек ли беше баща ви?

— Да. Мисля, че да.

— Здрав ли беше?

— Никога не съм го виждала болен.

— А приятели? Имаше ли приятели?

— Ние се събираме повече с лелите и чичовците ми.

— Много ли са?

— Две лели и двама чичовци.

— Всички ли живеят в Жювизи?

— Да. Близо до нас. Чичо Албер, мъжът на леля Селин, ми каза за смъртта на татко. Леля Ортанс живее малко по-далеч.

— Сестри са на майка ви, така ли?

— Да. И чичо Жюлиен, мъжът на леля Ортанс, също работи в железниците.

— Имате ли си приятел, госпожице Моник?

Девојката леко се смути.

— Може би сега точно не е моментът да се говори за това. Трябва ли да видя баща си?

— Какво искате да кажете?

— Мислех, поне така ми обясни чичо, че трябва да идентифицирам тялото.

— Това вече направиха майка ви и леля ви. Но ако и вие желаете...

— Не. Предполагам, че ще мога да го видя в къщи.

— Още нещо, госпожице Моник. Случвало ли ви се е да срещнете баща си в Париж, обут с жълти обувки?

Девојката не отговори веднага и за да печели време, повтори:

— С жълти обувки?

— Или много светлокафяви, ако така се изразявам по-ясно. По мое време на такива обувки, извинете ме за израза, казваха „патешки дрисък“.

— Не си спомням.

— Не сте го виждали никога и с червена връзка?

— Не.

— Отдавна ли не сте ходили на кино?

— Бях вчера следобед.

— В Париж?

— В Жювизи.

— Няма да ви задържам повече. Ако не се лъжа, можете да хванете влака...

— След тридесет и пет минути.

Погледна часовника си, изправи се и се спря нерешително.

— Довиждане — рече най-последно.

— Довиждане, госпожице.

Мегре я изпрати до вратата и затвори след нея.

---

[1] Отдели към Криминалната полиция за борба срещу хазартните игри и проституцията. — Б.пр. ↑

ГЛАВА II

ДЕВИЦАТА С ГОЛЕМИЯ НОС

Неизвестно защо Мегре от край време хранеше известно предпочитание към Големите булеварди в отсечката от площад Република до улица „Монмартр“. Това беше, така да се каже, неговият квартал. И точно на булевард „Бон Нувел“, на няколкостотин метра от уличката, в която беше убит Луи Туре, идваше почти всяка седмица на кино с жена си, хванали се подръка, пеша, съвсем по съседски. А насреща беше пивницата, в която обичаше да си похапва кисело зеле.

Надолу, към Операта и църквата „Света Мадлен“, булевардите бяха вече по-просторни, по-елегантни. Но от Порт Сен Мартен до площад Република те напомняха на мрачен окоп, в който кипеше такъв многолик и интензивен живот, та чак да ти се завие свят.

Мегре излезе от дома си към 8,30 часа и в сивото, студено, но затова пък вече не толкова влажно утро стигна за по-малко от четвърт час до площадчето пред театър „Възраждане“, където улица „Бонди“ излиза на Големите булеварди. Именно там, във фирмата „Каплан и Занен“, както твърдеше госпожа Туре, беше работил цял живот Луи Туре и би трябвало все още, да работи предния ден.

На посочения адрес се намираще много стара и олющена сграда с наредени от двете страни на широко отворената входна врата табелки в черно и бяло: тапицер, курс по машинопис, продажба на перушина (третия етаж вляво, стълбище А), съдия-изпълнител, правоспособна масажистка. В стаичката си, сгъшена под сводестия вход, портиерката разпределяше пощата на наемателите.

— „Калпак и Занен“? — осведоми се той.

— След един месец ще се навършат три години, откакто фирмата не съществува, добри ми господине.

— Оттогава ли сте тук?

— През декември ще станат двадесет и шест години, откакто работя тук.

— Познавахте ли Луи Туре?

— И таз добра! Да не познавам господин Луи! Всъщност какво става с него? Четири или пет месеца вече откакто не е идвал да ме види.

— Той е мъртъв.

Жената изведнъж спря да подрежда писмата.

— Човек с такова здраве! Какво му е станало? Сигурно сърцето, като мъжа ми...

— Бил е промушен с нож вчера следобед, недалеч оттук.

— Не съм чела още вестника.

За престъплението в него се споменаваше само с няколко реда, като за най-обикновено произшествие.

— Че на кого му е притрябвало да убива такъв добър човек?

Добър човек беше и тя, дребничка, подвижна.

— Повече от двадесет години той по четири пъти на ден минаваше край мен и винаги намираше да ми каже по една добра дума. Когато господин Каплан затвори фирмата, той беше направо сразен...

Избърса с кърпичка очите си, после се изсекна.

— Господин Каплан жив ли е още?

— Ако искате, мога да ви дам адреса му. Живее до Порт Майо, на улица „Акациите“. И той е много добър човек, но от съвсем друг тип. Сигурно и старият господин Каплан се държи още.

— С какво се занимаваха те?

— Нима не познавате фирмата?

Изненадана бе, че не знае за фирмата „Каплан и Занен“. Мегре ѝ каза:

— Аз съм от полицията. Необходимо ми е да науча всичко, което се отнася до господин Туре.

— Ние му викахме господин Луи. Всички му викаха господин Луи. Повечето даже не знаят фамилното му име. Ако може да почакате минутка...

Разпределяйки последните писма, тя тихичко мърмореше:

— Господин Луи убит! Кой би могъл да допусне! Такъв човек...

След като и последният плик се озова в съответната пощенска кутия, портиерката наметна вълнен шал на раменете си, завъртя наполовина ключа на печката и рече:

— Сега ще ви покажа.

Застанали под свода на входната врата, тя обясни:

— Сградата трябваше да бъде съборена още преди три години за построяването на киносалон. Наемателите бяха предупредени и аз дори се бях приготвила да отида да живея при дъщеря ми в Ниевр. Заради това господин Каплан закри фирмата. А може би и защото работите му не вървяха много добре. Младият господин Каплан, господин Макс, както му казвахме, не споделяше възгледите на баща си. Оттук...

Сводестият коридор извеждаше във вътрешен двор, където се издигаше просторна сграда с остъклен покрив, също като хале на гара. Върху мазилката все още личаха отделни букви от надписа „Каплан и Занен“.

— Когато преди двадесет и шест години постъпих на работа, Заненовци вече ги нямаше. Фирмата ръководеше само старият господин Каплан. По улиците децата се обръщаха след него, защото много приличаше на добрия Дядо Господ, както го рисуват по картинките.

Вратата не беше затворена, а ключалката — отдавна изтръгната. Всичко тук беше вече мъртво, но само преди няколко години бе представлявало част от света, в който е живеел Луи Туре. Човек трудно можеше да си представи как точно е изглеждало. Помещението беше огромно с високия си остъклен покрив, чиито стъкла бяха изпочупени или силно замърсени. Разделено беше на две галерии и по стените още личаха следи от рафтовете.

— Всеки път, когато идваше да ме види...

— Често ли идваше?

— През два или три месеца и винаги с някакъв сладкиш... Та казвам, господин Луи всеки път идваше да надникне тук, ясно беше, че му е много болно. Имаше време, когато наемаха до двадесет работнички за опаковка на пратките, ако не и повече, а заредяха ли се празниците, колко пъти оставаха да работят и нощем. Господин Каплан не продаваше на дребно, а снабдяваше провинциалните базари и амбулантните търговци. Стоката беше толкова много, че нямаше буквално къде да се стъпи и единствен господин Луи знаеше кое къде е. Какво ли нямаше: фалшиви бради, картонени тромпети, цветни топки за коледните елхи, гирлянди за карнавалите, маски, морски сувенири...

— Господин Луи беше магазинер, така ли?

— Да. Носеше сива престилка. Вдясно, ето в този ъгъл, беше остъкленото бюро на господин Каплан-младши, след като баща му получи първия удар и престана да идва в магазина. Имаше машинописка, госпожица Леон, а на първия етаж, в една малка стаичка работеше старият счетоводител. Никой не подозираше какво се готви. И един хубав ден, през октомври или ноември, не мога да кажа точно кога, но знам, че вече беше студено, господин Макс Каплан събра служителите, за да им съобщи, че фирмата преустановява работа и че е намерил купувач за стоката.

Тогава всички мислеха, че още на следващата година сградата ще бъде съборена, за да построят на нейно място, както вече ви казах, киносалон.

Мегре слушаше внимателно, разглеждаше наоколо и се мъчеше да си представи как са изглеждали помещенията, когато търговията е процъфтявала.

— Предната част също трябва да изчезне. Всички наематели са предупредени. Някои дори се изнесоха. Други не отстъпиха и изглежда, че в крайна сметка те са имали право, защото все още са тук. Само че нали сградата е продадена, новите собственици отказват да правят какъвто и да е ремонт. Да знаете колко много дела са заведени! Съдия-изпълнителят идва почти всеки месец. И аз на два пъти вече си стягах багажа.

— Познавате ли госпожа Туре?

— Никога не съм я виждала. Живееше в предградията, в Жювизи...

— Все още живее там.

— Срегнахте ли се с нея? Как изглежда?

Вместо отговор Мегре направи многозначителна гримаса и тя разбра.

— И аз си мислех така. Виждаше се, че не е щастлив в семейството си. Животът му беше тук. Затова, колко пъти съм го казвала, за него ударът беше най-тежък. Още повече че беше вече на години, когато човек трудно променя живота си.

— На колко години беше?

— На четиридесет и пет или четиридесет и шест.

— Знаете ли какво е правил след това?

— Никога не ми е казал. Сигурно е преживял трудни моменти. Дълго време не ми се обади. Веднъж, бях излязла да пазарувам, както винаги набързо, го зърнах на една пейка. Много ме заболя. Там ли му беше мястото, на човек като него, посред бял ден! Нали разбирате! За малко не го заговорих, но после си помислих, че може да му стане неудобно, и се отказах.

— Колко време след закриването на предприятието стана това?

Под стъкления покрив беше студено, по-студено, отколкото в двора, и портиерката предложи:

— Не искате ли да се постоплите малко в портиерната? Колко време след това? — Трудно ми е да ви кажа. Не беше през пролетта, нямаше още листа по дърветата. Най-вероятно към края на зимата.

— Кога го видяхте отново?

— Доста време след това, по средата на лятото. И много се изненадах, като го видях да носи обувки „патешки дрисък“. Защо ме гледате така?

— Нищо, нищо, продължавайте.

— Не беше в неговия стил. Винаги съм го виждала с черни обувки. Влезе тук, в стаята, и остави на масата малък пакет, увит в бяло, със златна панделка — бяха шоколадови бонбони. Седна на този стол. Направих му кафе и изтичах до ъгъла да купя бутилка калвадос, а него оставих да пази портиерната.

— За какво говорихте?

— За нищо особено. Просто се виждаше колко му е приятно да подиша пак същия въздух.

— Нищо ли не спомена за новия си живот?

— Попитах го дали е доволен и той ми отговори, че е. Във всеки случай нямаше определено работно време, защото беше преди обед, към десет или единадесет часа. Друг път дойде след обед и носеше светла връзка. Позакачих го малко, казах му, че се подмладява. Не беше обидчив човек. После заговорихме за дъщеря му, която никога не бях виждала, въпреки че той ми беше показал снимката ѝ няколко месеца след раждането ѝ. Тогава надали имаше друг човек, по-горд от него, че му се е родило дете.

В него не бяха намерили никаква снимка от сегашната Моник, само една фотография като бебе.

— Това ли е всичко, което знаете?

— Какво друго да знам? Живея затворена от сутрин до вечер. А откакто я няма фирмата „Каплан“ и фризьорът от първия етаж се изнесе, не идват почти никакви хора.

— Разправяхте ли му за тези неща?

— Да. Говорехме за какво ли не. И за наемателите, които си отиваха един след друг, и за делата, и за архитектите, които се появяват от време на време и все работят над плановете на това прословуто кино, а стените тихо и кротко се рушат.

В думите ѝ нямаше горчивина, но ясно беше, че тя последна ще напусне сградата.

— Как е станало? — заинтересува се тя на свой ред. — Страдал ли е много?

Нито госпожа Туре, нито Моник бяха попитали за това.

— Докторът казва, че не. Умрял е моментално.

— Къде се е случило?

— На две крачки оттук, в една сляпа уличка до булевард „Сен Мартен“.

— До бижутерийния магазин ли?

— Да. Някой го е проследил, вече се е мръквало, и му е забил ножа в гърба.

Предната вечер Мегре беше телефонираше в лабораторията на полицията от дома си и сутринта отново се обади. Ножът беше най-обикновен, от доста разпространена марка, такива продаваха в повечето кинкалерийни магазини и по него нямаше никакви отпечатъци от пръсти.

— Горкият господин Луи! Той обичаше толкова много живота!

— Весел човек ли беше?

— Във всеки случай не беше мрачен. Не знам как да ви обясня. Беше толкова внимателен към всички, винаги ще намери добра дума, ще прояви внимание. Но не беше човек, който се изтъква.

— Имаше ли слабост към жените?

— И дума да не става! Въпреки че с неговото положение можеше да има, колкото си иска. Като изключим господин Макс и стария счетоводител, той беше единственият мъж в предприятието, а жените, които работеха на амбалажа, не бяха от най-благонравните.

— Не пиеше ли?

— По чаша вино. Като всички. И от време на време по чашка коняк или ликьор.

— Къде се хранеше?

— Не излизаше на обед от магазинята; носеше си храна, завита в парче мушама, сякаш и сега я виждам. Обядваше прав, в някой ъгъл, после отиваше на двора да изпуши една лула и продължаваше работата си. Само от време на време излизаше и ми казваше, че има среща с дъщеря си. Но това беше към края, тя беше вече голямо момиче и работеше в някаква кантора на улица „Риволи“. „Защо не я доведете, господин Луи? Много бих искала да я видя.“ „Някой ден...“ — обещаваше той. Но никога не го направи и все се питам защо.

— Сигурно не знаете какво е станало с госпожица Леон?

— Напротив. Имам адреса ѝ. Живее с майка си. Не се занимава с предишната си работа, а е отворила малко магазинче на улица „Клинянкур“, в Монмартр. Може би тя ще ви разкаже повече неща. Той навестяваше и нея. Веднъж, като му споменах за госпожица Леон, ми каза, че продава пелени и бебешки дрешки. Странна работа.

— Какво странно има?

— Че продава бебешки артикули.

Хората започнаха да идват за пощата си и хвърляха подозрителни погледи към Мегре — сигурно и той беше дошъл да ги гони от жилището им!

— Благодаря ви. Сигурно пак ще дойда.

— Не предполагате ли кой би могъл да го стори?

— Съвсем не — отговори ѝ той откровено.

— Открадна ли са портфейла му?

— Не. Нито часовника.

— Тогава сигурно са го сбъркали с някой друг.

Мегре трябваше да прекоси едва ли не целия град, за да отиде на улица „Клинянкур“. Влезе в малък бар и се запъти към телефонната кабина.

— Кой е на телефона?

— Жанвие, шефе.

— Нещо ново?

— Хората тръгнаха, както наредихте.

Това означаваше, че петима инспектори, поделили си кварталите на Париж, обикаляха кинкалериите. А Сантони, когото Мегре беше

натоварил да събере за всеки случай сведения за Моник Туре, сигурно се въртеше край канторите на „Жьобер и Башьолие“ на улица „Риволи“.

Ако госпожа Туре имаше телефон в Жювизи, той щеше да ѝ позвъни, за да попита дали и през последните три години мъжът ѝ е продължавал да си взема всеки ден храна за обед, завита в черна мушама.

— Можеш ли да ми изпратиш колата?

— Къде се намирате?

— На улица „Бонди“. Ще чакам пред театър „Възраждане“.

Помисли си да накара Жанвие, свободен този ден, да поразпита търговците по булевард „Сен Мартен“. С работата се беше заел инспектор Ньовьо, но в такива случаи, когато трябва да се разчита само на късмет, повечко хора никога не са излишни.

И ако не го стори, то бе само защото той самият искаше да се поразходи из квартала.

— Други нареждания?

— Дай снимка на вестниците. И да продължават да поддържат версията за най-обикновено произшествие.

— Ясно. Изпращам ви колата.

Защото портиерката беше споменала за калвадос или защото беше наистина студено, той си поръча същото. После с ръце в джобовете прекоси булеварда и надникна в уличката, в която беше убит господин Луи.

Във вестниците съобщението за престъплението бе минало съвсем незабелязано и никой не се спираше да дири капки кръв по паважа.

Постоя известно време пред една от витрините на бижутерияния магазин, в който се суетяха няколко продавачи и продавачки. В него не се предлагаша скъпи накити. Пред повечето от изложените предмети имаше бележка: „На рекламна цена.“ Беше пълно със стока: венчални халки, фалшиви диаманти, а може би и истински, будилници, ръчни часовници и грозни стенни часовници.

Дребен старец, който наблюдаваше Мегре отвътре, сигурно го помисли за евентуален клиент, защото се приближи усмихнат към вратата с явното намерение да го покани да влезе. Комисарят

продължи пътя си и няколко минути по-късно вече се качваше в колата на Следствената полиция.

— На улица „Клинянкур“.

Там не бе така шумно, въпреки че също беше простолюден квартал, а магазинчето на госпожица Леон с фирмата „Розовото бебе“ беше толкова потулено между един магазин за конско месо и ресторант, в който се събираха шофьори, че сигурно го знаеха само редовните клиентки.

Изненада се още с влизането си, защото жената, която се зададе от задната стаичка, където зърна в едно кресло старица с котка на коленете, никак не отговаряше на представата му за машинописката на Капланови. Защо? И той самият не знаеше. Пристъпваше безшумно като калугерка — сигурно носеше пльстени пантофи — и като калугерка вървеше с неподвижно изправено тяло.

Усмиваше се някак неопределено, с усмивка, която не идеше от устните, а сякаш се излъчваше от цялото ѝ лице, кротко и смирено.

Не беше ли странно, че се нарича Леон^[1]? А още по-странното бе, че с големия си топчест нос удивително напомняше на сънливите стари лъвове в менажерите.

— Какво желаете, господине?

Беше облечена в черно. Лицето и ръцете ѝ бяха безцветни, безплътни. Голяма печка в задната стаичка излъчваше приятна топлина и навсякъде — по тезгяха, по рафтовете — бяха изложени изящни вълнени дрешки, бебешки обувчици със сини и розови панделки, шапчици, роклички за кръщавка.

— Комисар Мегре, от Следствената полиция.

— А!

— Един от бившите ви колеги, Луи Туре, е бил убит вчера... Тя най-силно се развълнува, макар че не се разплака, не извади кърпичка, дори не сви устни. Просто се вкамени при неочакваната вест и човек би казал, че и сърцето в гърдите ѝ е спряло да бие. Мегре видя как и без това бледите ѝ устни стават бели, като изложените пелени.

— Извинете ме, че ви го казах така направо...

Жената поклати глава, с което искаше да му покаже, че не се сърди. Старицата в другата стая се беше размърдала.

— За да открия убиеца, трябва да събера всички възможни сведения за него...

Тя кимна все така безмълвно.

— Мисля, че вие сте го познавали добре...

Лицето ѝ сякаш просветна за миг.

— Как е станало? — промълви най-после тя.

Трябва да е била грозна от малка и сигурно още оттогава го е знаела. Погледна към задната стаичка и промълви:

— Няма ли да седнете?

— Мисля, че майка ви...

— Можем да говорим пред мама. Тя е съвсем глуха. А ѝ е приятно, когато идват хора.

Не посмя да ѝ признае, че се бои да не се задуши в тази стаичка без въздух, в която двете жени прекарваха живота си, застинали едва ли не в пълна неподвижност.

Трудно можеше да се каже на каква възраст е Леон. По всяка вероятност бе прехвърлила петдесетте, ако не и повече. А майка ѝ, която разглеждаше комисаря с малките си живи птичи очички, изглеждаше най-малко на осемдесет години. Големия си нос Леон не беше наследила от нея, а от бащата, чиято снимка висеше на стената.

— Идвам от портиерката на улица „Бонди“.

— За нея това сигурно е било голям удар.

— Да. Изглежда, го е обичала.

— Всички го обичаха.

Леко порозовяла, тя побърза да добави:

— Беше толкова добър човек!

— Често се виждахте, нали?

— Идваше да ме види от време на време. Не може да се каже често. Беше много зает, а аз живея далеч от центъра.

— Знаете ли с какво се е занимавал в последно време?

— Никога не съм го питала. Изглеждаше преуспяващ човек. Предполагам, че работеше частно, защото не беше обвързан с работно време.

— Не ви ли е споменавал нещо за хората, с които се е движел?

— Говорехме преди всичко за улица „Бонди“, за фирмата, за господин Макс, за инвентаризациите. Веднъж в годината падаше голяма работа — каталогът включваше повече от хиляда артикула.

И след кратко колебание попита:

— Предполагам, че сте се срещнали вече с жена му?

— Да, снощи.

— Какво каза тя?

— Не може да си обясни защо мъжът ѝ е бил с жълти обувки.

Смята, че убиецът му ги е подменил.

И тя, като портиерката, беше забелязала обувките.

— Не. Той често ги носеше.

— Още докато работеше на улица „Бонди“ ли?

— След това. Доста след това.

— Какво имате пред вид под „доста след това“?

— Може би година.

— Изненадаха ли ви тези жълти обувки?

— Да. Не бяха в неговия стил.

— Какво си помислихте?

— Че се е променил.

— Наистина ли се беше променил?

— Не беше съвсем същият. Шегуваше се другояче. Понякога избухваше в смях.

— Че преди не се ли е смеел?

— Не по този начин. Нещо се бе променило в живота му.

— Някаква жена?

Беше жестоко, но не можеше да не попита.

— Може би.

— Споделял ли е нещо с вас?

— Не.

— И никога ли не ви е ухажвал?

— Никога! — възрази тя живо. — Кълна ви се! Сигурна съм, че такова нещо дори не му е минавало през ум.

Котката изостави скута на старата жена и скочи върху коленете на Мегре.

— Оставете я — каза ѝ той, като видя, че се готви да я прогони.

Не смееше да запали лулата си.

— Предполагам, че всички сте били жестоко разочаровани, когато господин Каплан ви съобщи, че закрива фирмата.

— Тежко беше, да.

— А за господин Туре?

— Господин Луи беше най-много привързан към фирмата. Свикнал беше с работата. Та той е започнал там още на четиринадесет

години, като чираче!

— Откъде е родом?

— От Белвил. Майка му била вдовица, поне така ми е разказвал той, и тя лично го довела при стария господин Каплан. Бил е още с къси панталонки. Почти не е ходил на училище.

— Починала ли е майка му?

— Доста отдавна.

Защо Мегре имаше чувството, че крие нещо от него? Беше искрена, гледаше го в очите и при все това му се струваше, че някак неуловимо му се изплъзва, също както безшумно пристъпваше преди малко.

— Струва ми се, че доста трудно е намерил нова работа.

— Кой ви каза?

— До това заключение стигнах, след като говорих с портиерката.

— Винаги е трудно да се намери работа, когато човек е минал четиридесетте и няма определена професия. Аз самата...

— И вие ли търсехте друга служба?

— Само няколко седмици.

— А господин Луи?

— Той търси по-дълго.

— Предполагате ли, или знаете със сигурност?

— Знам.

— Идваше ли при вас по това време?

— Да.

— И вие сте му помогнали?

Вече беше почти напълно сигурен. Леон имаше скътани пари.

— Защо питате за това?

— Защото, докато не разбере какъв човек е бил през последните години, няма да мога да открия убиеца.

— Прав сте — съгласи се тя след кратко размишление. — Ще ви кажа всичко, но нека си остане между нас. И най-вече жена му не трябва да научава. Много е горда.

— Познавате ли я?

— Той ми го е казвал. И двамата му баджанаци са с много добро положение и всеки си е построил своя къща.

— Той също.

— Принуден беше, защото жена му искаше. Тя го накара да живеят в Жювизи, при двете ѝ сестри.

Не говореше вече със същия глас и в думите ѝ се долавяха нотки на дълго таена горчилка.

— Нима се е страхувал от жена си?

— Не искаше да огорчава никого. Когато всички останахме без работа само няколко седмици преди Коледа, той не пожела да помрачи празниците на близките си.

— Значи, не им е казал! И те са мислили, че продължава да работи на улица „Бонди“?

— Надяваше се да намери друга работа за няколко дни, после за няколко седмици. Лошото беше само с къщата.

— Не ви разбирам.

— Изплащаше я на годишни вноски и разбрах, че дори само веднъж да закъснее, може да се окаже фатално.

— От кого е взел назаем?

— От господин Семброн и от мен.

— Кой е господин Семброн?

— Счетоводителят. Той не работи вече. Живее сам на „Ке дьо ла Межисри“.

— Има ли пари?

— Той е съвсем беден човек.

— И вие двамата сте заели пари на господин Луи?

— Да. Иначе щяха да им продадат къщата и да ги изхвърлят на улицата.

— Защо не се е обърнал към господин Каплан?

— Защото господин Каплан нищо нямаше да му даде. Такъв е той. Когато ни съобщи, че преустановява работа, раздаде на всички ни плик с тримесечната ни заплата. Господин Луи не смееше да държи парите у себе си, защото жена му щеше да разбере.

— Претърсвала му е портфейла?

— Не знам. Сигурно. Аз му държах парите и той всеки месец вземаше толкова, колкото му е заплата. После, когато и те свършиха...

— Разбирам.

— Върна ми ги!

— След колко време?

— След осем или девет месеца. Или почти след година.

— Дълго време ли не се виждахте?

— Кажете-речи, от февруари до август.

— И вие не се безпокояхте?

— Не. Знаех, че ще дойде. Пък дори и да не ми беше върнал парите...

— Каза ли ви, че си е намерил някаква служба?

— Каза ми, че работи.

— Беше ли вече с жълти обувки?

— Да. Идваше да ме навести от време на време. И всеки път ми носеше подарък и сладкиши за мама.

Може би заради това старата жена гледеше така разочаровано Мегре. Сигурно хората, които им идваха на гости, винаги ѝ носеха по нещо сладко, а комисарят бе дошъл с празни ръце. Зарече се да не идва без бонбони, ако му се наложи да дойде втори път.

— Никакво име ли не е споменавал пред вас?

— Какви имена?

— Знам ли? На началници, на приятели, на другари...

— Не.

— Не ви ли е говорил за някой квартал?

— Само за улица „Бонди“. Ходеше там често. И винаги се ядосваше, като виждаше, че все още не са разрушили сградата.

„Можехме да изкараме още една година!“ — въздишаше той.

Звънчето на входната врата се обади и Леон проточи машинално врат, за да види кой влиза. Мегре се изправи.

— Не искам да ви безпокоя повече.

— Винаги ще бъдете добре дошъл.

Бременна жена стоеше пред тезгяха. Мегре си взе шапката и се запъти към вратата.

— Благодаря ви.

Двете жени го наблюдаваха, докато се качваше в колата.

— Къде отиваме, шефе?

Беше единадесет часът.

— Спри при първото бистро.

— Има едно до магазина.

Досрамя го да влезе в него, току пред очите на Леон.

— Завий на ъгъла.

Искаше да позвъни на господин Каплан и да потърси в телефонния указател точния адрес на господин Семброн, на „Ке дьо ла Межисри“.

И тъй като беше започнал деня с калвадос, използва случая да пийне още един на крак.

---

[1] Името е производно от „Lion“ — лъв (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА III

РОВКОТО ЯЙЦЕ

Мегре обядва сам в един ъгъл на пивница „Дофин“. Това бе знаменателно, още повече че нямаше никаква спешна работа, за да не се прибере в къщи. Голяма част от инспекторите обикновено тук си пиеха аперитива и сега го проследиха с поглед, докато отиваше към масата си, винаги една и съща, до прозореца, през който се виждаше Сена.

Въпреки че не бяха от неговия отдел, те многозначително се спогледаха. Когато Мегре започваше да пристъпя така тежко и да гледа леко отнесено, което хората тълкуваха просто като лошо настроение, в Следствената полиция знаеха какво означава това. И дори и да предизвикваше по някоя и друга тънка усмивчица, той неминуемо будеше уважение, защото всичко завършваше почти винаги по един и същ начин: някой — мъж или жена — признаваше извършеното престъпление.

— Хубаво ли е телешкото със сос?

— Разбира се, господин Мегре.

Съвсем несъзнателно той погледна сервитъора по същия начин, по който би гледал един предполагаем престъпник.

— Бира?

— Половин бутилка червено бордо.

От любов към противоречието. Ако бяха му предложили вино, щеше да поръча бира.

Още не беше стъпвал в кабинета си. Идваше от Семброн на „Ке дьо ла Межисри“ и тази среща бе оставила у него тягостно чувство.

Първо беше телефонираше у господин Макс Каплан, но му отговориха, че е във вилата си в Антиб и не знаят кога ще се върне в Париж.

На „Ке дьо ла Межисри“ вратата на жилищния блок се гушеше между два магазина за птички и голяма част от тротоара бе заета с клетки.

— Господин Семброн? — запита той портиерката.

— На последния етаж. Няма опасност да сбъркате.

Напразно търси асансьор — нямаше и изкачи шестте етажа пеша. Сградата беше стара, стените — тъмни и мръсни. Най-горната площадка се осветяваше от малък фенер, а вляво от вратата висеше усукан в червено и черно кордон, също като колан на пеньоар. Дръпна го и вместо звън отвътре се чу някакъв слаб и много смешен звук. Сетне долови леки стъпки; вратата се отвори и се показа призрачно лице — дълго, бледо и кокалесто, — със силно набола безцветна брада и сълзящи очи.

— Господин Семброн?

— Аз съм. Бъдете така добър да влезете.

Дори и тези няколко думи не можа да каже и се задави в кашлица.

— Моля за извинение, бронхитът ми...

В жилището се носеше сладникава и отблъскваща миризма. Чуваше се свистенето на газов котлон. Вреше вода.

— Комисар Мегре, от Следствената полиция...

— Да. Очаквах да дойдете, вие или някой от вашите инспектори.

Върху масата, покрита с кадифена покривка на пера, каквито има вече само на битпазар, сутрешният вестник бе отворен на страницата, където с няколко реда се съобщаваше за смъртта на Луи Туре.

— Вие сигурно щяхте да се храните?

До вестника имаше чиния, чаша с вода, оцветена с една-две капки вино, и парче хляб.

— За никъде не бързам.

— Моля ви, не се притеснявайте заради мен.

— И без това яйцето вече е станало твърдо, така че...

Старецът се осмели най-последно да отиде да го донесе и свистенето на газта престана.

— Седнете, господин комисар. Няма да е зле да свалите палтото си, защото тук е много топло заради бронхита ми.

Сигурно бе на годините на майката на госпожица Леон, но за него нямаше кой да се грижи. И, изглежда, никой не идваше да го навести в този дом, чийто единствен разкош бе изгледът към Сена, а отвъд нея — към Съдебната палата и пазара за цветя.

— Отдавна ли не сте виждали господин Луи?

Разговорът продължи половин час заради пристъпите на кашлица и заради това, че господин Семброн ядеше яйцето си невероятно бавно.

Какво в крайна сметка беше научил Мегре? Нищо повече от това, което знаеше вече от портиерката и от госпожица Леон.

И за Семброн закриването на фирмата „Каплан“ се беше оказало истинска катастрофа, само че той дори не се бе и опитал да намери другаде работа. Имаше спестявания. В продължение на много години беше мислил, че ще бъдат достатъчни да осигурят старините му. Но след многобройните девалвации на франка му беше останало буквално точно толкова, колкото да не умре от глад и това ровко яйце беше сигурно единственото му свястно ядене за деня.

— Добре, че живея тук от четиридесет години.^[1]

Беше вдовец, без деца, нямаше никакви други близки.

Но без никакво колебание беше заел на Луи Туре исканата от него сума.

— Каза ми, че е въпрос на живот или смърт, и разбрах, че не ме лъже.

Госпожица Леон също му беше заела парите си.

— Върна ми ги след няколко месеца.

През тези именно месеци обаче никога ли не го е осенявала мисълта, че господин Луи изобщо може да не се появи? В такъв случай с какво щеше да плаща единственото си ровко яйце на ден?

— Често ли ви идваше на гости?

— Идвал е два или три пъти. Първият път беше, когато ми върна парите. Подари ми и лула от морска пяна.

Стана и отиде да я вземе от една етажерка. Сигурно и тютюна пестеше.

— Откога не сте го виждали?

— Последният път беше преди три седмици, на една пейка на булевард „Бон Нувел“.

Може би кварталът, в който бе работил цял живот старият счетоводител, е означавал много за него и той понякога е ходел там на своего рода поклонение.

— Говорихте ли?

— Седнах до него на пейката. Поиска да ме почерпи в едно съседно кафене, но аз отказах. Имаше слънчице: побъбрихме,

погледахме минавачите.

— Носеше ли жълти обувки?

— Не погледнах обувките му. Изобщо не обърнах внимание.

— Той не ви ли каза с какво се занимава?

Господин Семброн поклати глава. Същата тактичност като у госпожица Леон. Мегре започваше да ги разбира. И да се привързва към господин Луи, макар да бе видял само недоумяващото му пред смъртта лице.

— Как се разделихте?

— Стори ми се, че някой обикаля около пейката и му прави знаци.

— Мъж ли беше?

— Да. На средна възраст.

— Как изглеждаше?

— Като всички, които стоят по пейките в този квартал. Той най-после се престаши да седне, но не ни заговори. И аз си тръгнах. А когато се обърнах, те вече приказваха.

— Спокойно?

— Не изглеждаше да се карат.

Това бе всичко. Мегре си беше тръгнал и след известно колебание да се върне ли в къщи, или не, се бе озовал в своя ъгъл в пивница „Дофин“.

Денят беше мрачен. Сена влачеше безцветни води. С кафето поръча още един малък калвадос, после се запъти за Префектурата. В кабинета му го чакаше цял куп книжа. Малко по-късно съдията Комелио му се обади по телефона:

— Какво мислите за делото Туре? Тази сутрин прокурорът ми го възложи и ми съобщи, че вие сте се заели с него. Предполагам — долнопробно престъпление?

Вместо отговор Мегре предпочете да промърмори нещо, което не беше нито „да“, нито „не“.

— Семейството настоява да прибере тялото. Не исках да предприемам нищо без съгласието ви. Ще имате ли още нужда от него?

— Прегледа ли го доктор Пол?

— Току-що ми съобщи по телефона рапорта си. Писмената справка ще получа тази вечер. Ножът е засегнал дясната камера на

сърцето и смъртта е настъпила почти моментално.

— Няма ли никакви други следи от наранявания или удари?

— Не, никакви.

— В такъв случай не виждам причина семейството да не прибере тялото. Само че бих искал да изпратите дрехите му в лабораторията.

— Добре. Дръжте ме в течение.

Съдията Комелио рядко биваше толкова внимателен и любезен. Сигурно защото в пресата почти не се говореше за случая, а и той бе решил, че става въпрос за длъжнопробно престъпление. То не го интересуваше, не интересуваше никого.

Мегре разрови с ръжена жарта в печката, натъпка лулата си и почти цял час се занимава с административна работа: резолираше едни документи, подписваше други, обади се също няколко пъти по телефона.

— Мога ли да вляза, шефе?

Беше Сантони, облечен, както винаги, с безупречна елегантност, и както винаги, лъхац на бръснарски одеколон. Затова и колегите му често го закачаха:

— Миришеш на мадама!

Сантони сияеше:

— Струва ми се, че открих сериозна следа!

Без да трепне, Мегре вдигна към него големите си мътни очи.

— Да ви кажа първо, че фирмата, в която работи малката — „Жьобер и Башьолие“, — се занимава с погасяването на просрочили падежа си полици. Няма големи сделки. Всъщност какво правят те: откупват на по-ниска цена най-безнадеждните полици и намират начин да си получат парите. И не е толкова административна работа, колкото тормоз по домовете. Госпожицата работи в кантората на улица „Риволи“ само сутрин, а следобед обикаля длъжниците.

— Разбирам.

— Повечето са все прости хорица. То на такива можеш да хвърлиш прах в очите и да ги накараш в крайна сметка да си извадят стотинките. Не съм се срещал с началниците. Чаках навън да стане време за обедната почивка и гледах да не ме види госпожицата. Спрях една служителка, вече във втора младост, която, естествено, не обичаше много колежката си.

— И резултатът?

— Нашата Моник си има приятел.

— Името му знаеш ли?

— Чакайте, сега ще ви кажа, шефе. Познават се от около четири месеца и обядват всеки ден заедно в един скромен ресторант на булевард „Севастопол“. Момчето е съвсем младо — на деветнадесет години — и е продавач в една голяма книжарница на булевард „Сен Мишел“.

Мегре си играеше с наредените на бюрото лули и въпреки че още пушеше, започна да пълни друга.

— Хлапето се казва Албер Жорис. Исках да видя как изглежда и затова отидох в ресторанта. Голяма бльсканица. Най-последно открих Моник, но беше сама на масата. Седнах и аз, на друго място, ала обедът беше отвратителен. Госпожицата изглеждаше доста нервна и не откъсваше очи от вратата.

— Не дойде ли?

— Не. Тя направи всичко възможно, за да проточи колкото се може повече обета. В такива заведения, нали знаете, сервират бързо, но и не обичат много хората да се застояват. На края вече нямаше как, трябваше да стане. Но още около четвърт час се въртя пред ресторанта.

— После?

— Беше толкова погълната от собствените си тревоги, че не ме забеляза. Тръгна към булевард „Сен Мишел“ и аз я проследих. Знаете сигурно онази книжарница, която е на ъгъла, има и открити щандове навън.

— Знам.

— Влезе там и попита нещо един от продавачите. Той я отпрати на касата. Виждах я как настойчиво говори, обяснява. На края си тръгна разочарована.

— Не я ли проследи?

— Мислех, че е по-добре да се заема с младежа. На свой ред и аз влязох в книжарницата и попитах управителя дали познава някой си Албер Жорис. Отговори ми, че го познава, но че работи само сутрин. И тъй като аз се изненадах, обясни ми, че това често се практикува при тях, защото обикновено наемат студенти, а те рядко могат да работят по цял ден.

— Жорис студент ли е?

— Не бързайте. Искях да разбера от колко време е в книжарницата. Трябваше да проверяват по счетоводните книги. Там е от около година и нещо. Отначало работел по цял ден, но преди около три месеца казал, че ще ходи на лекции по право и може да идва само сутрин.

— Имаш ли адреса му?

— Живее с родителите си на авеню „Шатийон“, срещу църквата „Монруж“. Не съм свършил. Албер Жорис не се е явил днес на работа. Такова нещо му се е случвало само два или три пъти за цяла година и винаги е предупреждавал по телефона. Днес не.

— Бил ли е на работа вчера?

— Да. Помислих си, че това ще ви интересува, и взех едно такси до авеню „Шатийон“. Родителите му, скромни, почтени хора, живеят в един извънредно чист апартамент на третия етаж. Заварих майката да гладя.

— Каза ли й, че си от полицията?

— Не, обясних, че съм приятел на сина й и че трябва веднага да го видя...

— И тя те изпрати в книжарницата?

— Отгатнахте. Не подозира нищо. Излязъл тази сутрин в осем и четвърт, както обикновено. Никога не е и чувала за лекции по право. Мъжът й е обикновен чиновник в една фирма за продажба на едро на платове на улица „Виктоар“. Не са толкова богати, че да издържат студент.

— И какво направи тогава?

— Излъгах, че сигурно става въпрос за друг Жорис. Попитах я дали няма някоя снимка от сина си. И тя ми показа една на бюфета в трапезарията. Наивна женица, не подозира абсолютно нищо. Мисли само да не й изстине ютията или да не изгори дрехите. И аз, естествено, продължих в същия дух...

Мегре не каза нищо, но и не прояви ни най-малък ентузиазъм. Явно беше, че Сантони е отскоро в неговия отдел. Всичко, което казваше, дори и начинът, по който го казваше, беше съвсем чужд на атмосферата, в която Мегре обикновено работеше със сътрудниците си.

— Като си тръгвах, без да ме забележи...

Комисарят протегна ръка:

— Дай!

И таз добра, да не се досети, че Сантони е отмъкнал снимката! Беше на слабо момче, явно нервна натура, с дълги коси, което сигурно се харесваше на жените и не можеше да не го знае.

— Това ли е всичко?

— Ще видим дали ще се прибере тази вечер в къщи.

— Да, ще видим — въздъхна Мегре.

— Вие сякаш сте недоволен?

— Напротив.

Имаше ли смисъл да му обяснява. И Сантони щеше да се научи, както се бяха научили другите. Винаги ставаше така, когато вземаше инспектор от друг отдел.

— Не проследих момичето, защото знам къде да го намеря. Всеки ден в пет и половина или в шест без четвърт най-късно минава през кантората, за да внесе събраните пари и да направи отчета си. Искате ли да отида?

Мегре се поколеба дали да му каже да не предприема повече нищо. Но щеше да бъде несправедливо, защото инспекторът се беше доста потрудил.

— Провери само дали ще се върне в кантората и дали после ще вземе влака.

— А може би приятелят ѝ ще я намери?

— Може би. В колко часа обикновено се прибира в къщи?

— Вечерят в седем часа. По това време той винаги е там, дори ако трябва да излиза по-късно.

— Предполагам, че нямат телефон.

— Няма.

— А при портиерката.

— Мисля, че не. Но ще проверя. И той веднага запрелиства телефонния указател, съставен по улици.

— Мини оттам след седем и половина и поразпитай портиерката. Остави ми снимката.

След като веднъж Сантони я беше взел, най-разумното бе да я задържат. Можеше да потрябва.

— Вие тук, в кабинета, ли ще бъдете?

— Не знам къде ще бъда, но ти поддържай връзка с Префектурата.

— Дотогава какво да правя? Има още почти два часа.

— Слез долу в отдела за даване под наем на мебелирани стаи. Може би ще откриеш в картотеката фиш на името на Луи Туре.

— Смятате, че той е държал стая в града?

— А къде мислиш, че е оставял жълтите обувки и ярката връзка, преди да се прибере в къщи?

— Вярно!

Бяха минали повече от два часа, откакто се бе появила в следобедните вестници снимката на Луи Туре. Съвсем малка фотография, сбутана в един ъгъл на страницата, със следните няколко реда:

„Луи Туре, убит вчера следобед в една сляпа уличка до булевард «Сен Мартен». Полицията следва определена следа“

Последното не беше вярно, но вестниците винаги подсилват нещата. Странно все пак, че още никой не беше се обадил по телефона. А може би само така му се струваше, защото чакаше именно това, откакто бе влязъл в кабинета си, убивайки времето с текуща работа.

Почти винаги в подобни случаи хората за добро или за зло си въобразяват, че са виждали жертвата. Или че са забелязали да броди подозрително лице около мястото на престъплението. После се оказва, че подобни показания са в по-голямата си част съвсем неверни. Макар че именно чрез тях обикновено се стига до истината.

От три години насам господин Луи, както го наричаха бившите му колеги и портиерката от улица „Бонди“, тръгвал от Жювизи с един и същ сутрешен влак и се прибирал с един и същ вечерен влак и всеки ден вземал храната си за обед, завита в парче мушама, така както бе правил през целия си живот.

Какво обаче е вършел, след като е слизал на Лионската гара? Това все още беше загадка.

С изключение на първите месеци, през които по всяка вероятност е търсел отчаяно работа. И той като толкова други сигурно се е редял на опашка пред редакциите на вестниците, за да хукне

веднага на посочените в съобщенията адреси. Или пък се е опитвал да продава прахосмукачки по домовете?

Не е успял да се справи, тъй като се наложило да вземе пари назаем от госпожица Леон и от стария счетоводител.

След това в продължение на още няколко месеца следите му се губеха. Трябвало е не само да си осигури доход, равностоен на заплатата му при Каплан, но и да намери пари, за да изплати двата си дълга.

През цялото време той се е прибирал вечер в къщи, все едно че нищо не е било, както всички други след един цял работен ден.

Жена му не се беше усъмнила в нищо. Нито дъщеря му. Нито двете му балдъзи. Още по-малко баджанаците му, които работеха в железниците.

И ето че един хубав ден пристигнал на улица „Клинянкур“ с парите, които дължал на госпожица Леон, с подарък за нея и сладкиши за старата ѝ майка.

Без да се броят жълтите обувки на краката му!

А дали тези жълти обувки не бяха отправната точка на симпатията, която Мегре изпитваше към нещастния човек? Така или иначе той не искаше да си го признае, защото сам дълги години бе мечтал за жълти обувки. Такава беше модата тогава заедно с бежово пардесю, много късо, което наричаха „пръц-пръц“.

В първите години след женитбата си той се бе решил да си купи такива обувки и се изчерви, когато влизаше в магазина. А той беше точно на булевард „Сен Мартен“ срещу театър „Амбипо“. Не посмя да ги обуе веднага, а когато ги показва на жена си, госпожа Мегре го погледна, изсмя се странно и рече:

— Ти какво, да не вземеш да ги обуеш?

Той никога не ги сложи. Жена му отиде да ги върне под предлог, че му стискали.

А Луи Туре си беше купил жълти обувки и за Мегре това бе много показателно.

Преди всичко беше акт на вътрешно освобождение, готов бе да се закълне, че е така, защото с прословутите жълти обувки на краката Туре се е чувствувал свободен човек; което означаваше, че жена, балдъзи и баджанаци са нямали никаква власт над него, докато не обуе отново черните обувки.

Този жест криеше и още нещо. На времето, когато Мегре беше купил своите жълти обувки, полицейският комисар в квартал Сен Жорж, където работеше тогава, му бе съобщил, че получава десет франка увеличение, десет истински франка от онова време всеки месец!

И господин Луи сигурно се е почувствувал най-послед с пари в джоба. Беше подарил лула от морска пяна на стария счетоводител, върнал беше парите на двамата, които единствени му бяха гласували доверие. И ето че изведнъж започнал да им ходи на гости, като по-често се отбивал у госпожица Леон. Отивал да навести и портиерката на улица „Бонди“.

Защо никога не им е казал с какво се занимава?

Уж съвсем случайно портиерката го зърнала на една пейка на булевард „Сен Мартен“, в единадесет часа преди обед.

Не го заговорила, заобиколила, за да не я види. Мегре я разбираше добре. Смутила я бе пейката. Да видиш човек като господин Луи, който цял живот е работил по десет часа на ден, да мързелува на някаква пейка! И то не в неделя, нито в края на работния ден! А в единадесет часа преди обед, когато в канцеларии и магазини кипи усилена работа!

И пак на една пейка бе забелязал съвсем неотдавна своя бивш колега господин Семброн. Този път на булевард „Бон Нувел“, на две крачки от булевард „Сен Мартен“ и улица „Бонди“.

В оня следобед господин Семброн не бе проявил тактичността на портиерката. Или пък Луи Туре го е забелязал първи?

Среща ли е имал с някого бившият магазинер? Кой можеше да бъде човекът, който се е въртял около пейката, сякаш е чакал да му направят знак, за да седне?

Господин Семброн не беше го описал, сигурно не му е обърнал внимание. Но казаното от него бе във висша степен показателно:

„Като ония, които по цял ден стоят по кварталните пейки.“

Един от онези индивиди, без определена професия, които прекарват с часове по пейките и разсеяно гледат минувачите. Но тези

от квартал Сен Мартен не приличат на своите събратя от определени градинки или озеленени площадчета, като например в района на парка Монсури. Повечето от тях са рентиери.

А рентиерите не сядат по пейките на булевард „Сен Мартен“. Най-много да се отбият на терасата на някое кафене.

От една страна, бяха жълтите обувки, от друга — пейката, но да свърже двете заедно комисарят все някак не успяваше.

И на края най-важното, налице бе фактът, че към четири часа и половина в един дъждовен и мрачен следобед господин Луи се бе озовал неизвестно защо в една задънена уличка и че някой, проследил го безшумно, му бе забил нож в гърба само на десетина метра от гъмжащия от хора булевард.

Снимката му се бе появила във вестниците, но никой не се обаждаше. Мегре продължаваше да резолира рапорти, да подписва различни формуляри. Навън сивото мрачно небе се прихлупи още повече, притъмня. Запали настолната лампа и когато видя, че часовникът над камината показва три часа, стана и взе палтото си от закачалката.

Преди да излезе, надникна в стаята на инспекторите.

— Ще се върна след един-два часа.

Нямаше смисъл да взема кола. Само на няколко крачки от Префектурата скочи в един автобус и скоро слезе на кръстовището на булевард „Севастопол“ и Големите булеварди.

Предния ден, по същото време Луи Туре е бил все още жив. И той е бродил из квартала, без да бърза, докато дойде време да смени жълтите си обувки с черни и да тръгне за Лионската гара, за да се прибере в Жювизи.

По тротоарите се движеше гъста тълпа. На кръстовищата трябваше дълго да се чака и се струпваха истински човешки гроздове, които хукваха напред още при първия сигнал.

„Сигурно тази пейка ще е“ — помисли си Мегре, забелязвайки една пейка на срещуположния тротоар на булевард „Бон Нувел“.

Нямаше никой на нея, но отдалеч се виждаше парче смачкана хартия и той бе готов да се обзаложи, че е мазна хартия, в която са увивали колбаси.

Проститутки бяха обсебили тротоара на ъгъла на булевард „Сен Мартен“. Някои бяха влезли в малък бар, където четирима мъже

играеха на карти около кръгла масичка.

Вътре зърна позната фигура — беше инспектор Нъовьо. Почака го да излезе, но едно от момичетата помисли, че се е спрял заради нея; той поклати разсеяно глава: „Не.“

Щом като Нъовьо беше тук, сигурно вече ги е разпитал. Беше от този квартал и познаваше всички момичета от занаята.

— Как е? — попита го Мегре, когато инспекторът излезе от бистрото.

— И вие ли дойдохте?

— Да хвърля само един поглед.

— А аз обикалям тук от осем часа сутринта. И съм разпитал поне петстотин души.

— Откри ли къде се е хранел?

— Откъде знаете?

— Предполагам, че за обед е идвал тук, в квартала, а той е човек, който ще си избере постоянно заведение.

— Ей там... — посочи Нъовьо един ресторант с достопочтен вид. — Бил е постоянен клиент.

— И какво разправят?

— Сервитьорката, която го обслужвала — защото той сядал винаги на нейна маса в дъното, до бара — е една тъмнокоса кобила с косми по брадата. И знаете ли как му викала?

Откъде можеше да знае комисарят!

— „Сладкият“... Тя ми каза.

„И така, сладкият ми, какво ще хапнете днес?“

На него му било много драго, поне така твърди тя. Говорел с нея за това, за онова, но никога не я ухаждал.

Сервитьорките имат два часа почивка, между обета и зареждането за вечерята.

И както изглежда, много пъти, когато излизала към три часа, забелязвала господин Луи на някоя пейка. Той винаги ѝ махвал с ръка.

Един ден тя му подхвърлила:

„Ей, сладкият ми, изглежда, не си давате много зор!“

Казал ѝ, че работи нощем.

— И тя повярвала ли му е?

— Да. Изглежда, го обожава.

— Чела ли е днешния вестник?

— Не. Аз ѝ казах, че е убит. Не можеше да повярва. Ресторантът не е много луксозен, но не е от ония, евтините, с обявеното за деня меню. Всеки ден господин Луи е имал на масата си по половин бутилка хубаво вино.

— Други хора виждали ли са го тук, в квартала?

— Около десетина, поне досега. Едно от момичетата, които стоят там, на ъгъла, го е срещало почти всеки ден. Първия път се опитало да го прикотка. Той отказал мило, спокойно, без да вдига много врява, и оттогава винаги, когато се срещали, то го закачало: „Е, може би днес?“

Шегували се и двамата. Той дори му намигвал, когато тръгвало с клиент.

— Не е ли ходил при нито едно от момичетата?

— Не.

— А те виждали ли са го с жена?

— Видял го е един от продавачите в бижутерийния магазин.

— До който е бил убит?

— Да. Когато показах снимката му, един го позна:

„Това е симпатягата, който купи пръстен миналата седмица!“

— Млада ли е била жената?

— Не особено. Продавачът не ѝ обърнал внимание, защото ги сметнал за женени. Запомнил само, че била със сребърна лисица и имала гердан с пандатиф от четирилистна детелина. „Продаваме същите“ — обясни ми той.

— Скъп ли е бил пръстенът?

— Позлатен, с фалшив диамант.

— Нищо ли не са говорили пред него?

— Държали се като съпрузи. Не си спомня точно какво са казали. Нищо особено.

— Ако я види, може ли да я познае?

— Не е много сигурен. Била облечена в черно, носела ръкавици. Забравила едната, след като мерила пръстена. Върнал се да я вземе господин Луи. Тя го чакала пред вратата. По-висока била от него. След това я хванал подръка и тръгнали към площад Република.

— Това ли е всичко?

— И за това ми трябваше доста време. Започнах от по-горните улици, някъде около улица „Монмартр“, но там нищо не можах да

науча. А, да не забравя. Знаете къде продават гофрети на улица „Луна“, нали?

Приготвиха ги, кажи-речи, на открито, в ония дюкянчета, подобни на навеси, както по панаирите, и още от ъгъла се усещаше приятната им миризма.

— Продавачите си спомнят за него. Изглежда, много често ходел при тях и винаги купувал три гофрети, но не ги изяждал там.

Тези гофрети бяха огромни. Рекламата гласеше, че са най-големите в цял Париж, и малко вероятно беше след един обилен обед господин Луи да ги изгълта и трите.

А и не беше човек, който би си позволил да яде на пейка. Дали не са се подслаждали заедно с жената с пръстена? В такъв случай тя не трябваше да живее много далеч.

Може би пък бяха предназначени за човека, за когото споменаваше господин Семброн?

— Да продължавам ли?

— Разбира се.

Мегре изпита лека тъга. Така му се искаше той сам да се заеме с тази работа, както на времето, когато беше най-обикновен инспектор.

— Къде отивате, шефе?

— Ще ида да хвърля един поглед.

Не се надяваше на нищо, но тъй като беше само на стотина метра, прииска му се да види още веднъж мястото, където господин Луи бе убит. А и часът бе приблизително същият. Само че днес нямаше мъгла. В уличката пак беше съвсем тъмно, още повече че след ярко осветената витрина на бижутерийния магазин мракът изглеждаше съвсем непроницаем.

Покрай вафлите и мисълта за панаира на Мегре изведнъж му мина през ум, че може би най-обикновена физиологична нужда е накарала господин Луи да се вмъкне в уличката, но един писоар точно насреща опровергаваше предположението му.

— Да можех само да открия жената! — въздъхна Ньовьо, когато сигурно вече го боляха краката след толкова много ходене.

Мегре обаче държеше да открие човека, който седнал на пейката, след като мълчаливо поискал разрешение, докато господин Луи разговарял със счетоводителя. Затова оглеждаше внимателно всички пейки. Наблизо се беше разположил стар скитник с бутилка червено

вино до себе си. Не можеше да бъде той. Иначе господин Семброн щеше да каже: „Скитник.“

Малко по-нататък седеше пълна жена, видимо от провинцията, с отекли крака, която почиваше, докато чакаше мъжът ѝ да излезе от тоалетната.

— На твое място по-малко бих се занимавал с магазините, отколкото с хората по пейките.

В началото на кариерата си той достатъчно дълго беше имал работа с джебчии и дребни мошеници, за да знае, че всяка пейка си има своите постоянни посетители, които идват винаги по едно и също време.

Минувачите не ги забелязват. Много рядко човек ще погледне насядалите по пейките. Но затова пък те се познават помежду си. Та нали така, съвсем случайно, на една пейка в градинката на улица „Анверс“, докато чакаше часа си при зъболекаря, госпожа Мегре бе попаднала на дирите на един убиец, завързвайки безобиден разговор с майката на едно момченце!

— Не искате ли да направим хайка?

— В никакъв случай! Просто ще сядаш по пейките и ще завързваш разговор с хората.

— Добре, шефе — отвърна с въздишка Нъовьо, далеч неочарован от подобна перспектива, пред която дори уморителното обикаляне пеша беше за предпочитане.

Не му минаваше и през ум, че комисарят би дал много, за да бъде на неговото място.

---

[1] Във Франция повишението на наемите не засяга старите наематели. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

ПОГРЕБЕНИЕ ПОД ДЪЖДА

На следващия ден, сряда, Мегре трябваше да свидетелствува в Углавния съд и изгуби почти целия си следобед да чака в една неприветлива стая, определена за свидетелите. Не се бяха сетили да пуснат парното и отначало всички зъзнеха. Но затова пък само десет минути след като го включиха, стана много горещо и замириса на нечисти тела и непроветрени дрехи.

Съдеха някой си Рьоне Льокьор, убил леля си с бутилка преди седем месеца. Беше само на двадесет и две години, с тяло на хамалин и физиономия на изоставащ ученик.

Защо не осветяват по-добре залите в Съдебната палата — та те винаги тънат в сумрак!

Мегре излезе оттам потиснат. Един млад и много агресивен в защитите си адвокат, който започваше вече да си създава име, безмилостно се беше нахвърлил срещу свидетелите.

Мегре той искаше да използва, за да докаже, че подсъдимият е направил признания, защото бил малтретиран в Префектурата на полицията, което беше съвсем невярно. И не само невярно, но и адвокатът знаеше много добре, че е така.

— Ще ни каже ли свидетелят колко часа е продължил първият разпит на доверителя ми?

Комисарят очакваше подобен въпрос:

— Седемнадесет часа.

— Без никаква храна?

— Льокьор отказа сандвичите, които му предложихме.

Адвокатът сякаш искаше да каже на съдебните заседатели:

— Виждате ли, господо! Седемнадесет часа без храна!

Да не би Мегре да беше хапвал нещо друго освен два сандвича! А не беше убивал никого!

— Признава ли свидетелят, че на седми март, в три часа сутринта, е ударил обвиняемия, без последният да му е дал повод, като

е бил при това с белезници на ръцете?

— Не.

— Свидетелят отрича, че го е ударил?

— В един момент аз наистина му ударих плесница, но така бих зашлевил и собствения си син.

Адвокатът грешеше. Не така трябваше да подхване работата си. Но него го интересуваше само какво впечатление щеше да направи в залата и какво щяха да пишат вестниците.

Тогава противно на установения ред той се беше обърнал направо към Мегре със сладникава хапливост:

— Имате ли син, господин комисар?

— Не.

— Нямате ли деца?... Моля?... Не чух добре...

И комисарят трябваше да повтори ясно и високо, че е имал момиченце, което е починало.

Това бе всичко. На излизане от залата той се беше отбил в бюфета на палатата да пийне нещо и се беше прибрал в кабинета си. Люка, който току-що бе завършил едно продължило петнадесет дни следствие, се включи в разследването по делото Туре.

— Все още ли няма никакво известие за младия Жорис?

— Не.

Приятелят на Моник Туре не се беше прибирал в къщи предната вечер, не се беше появил сутринта и в книжарницата, нито на обед в ресторанта на булевард „Севастопол“, където обикновено се хранеха заедно с девойката.

За него отговаряше Люка и той беше във връзка с всички гари, полицейски участъци и погранични пунктове.

В същото време Жанвие продължаваше с още четирима свои колеги да обикаля кинкалериите, с надеждата да открие кой е продал ножа.

— Не е ли звънил Ньовьо?

Мегре трябваше да се върне по-рано в Префектурата.

— Позвъни преди половин час. Ще се обади отново към шест часа.

Комисарят почувствува лека умора. Преследваше го образът на Ръоне Льокобор, изправен на подсъдимата скамейка. И гласът на адвоката, и застиналите по местата си съдии, и тълпата в лошо

осветената зала с ламперия от тъмно дърво. Това не го засягаше. Ролята на комисаря приключваше от момента, в който задържаният напукаше Следствената полиция, за да бъде предаден на съдия-следователя. После обаче нещата невинаги протичаха така, както би искал той. Беше му пределно ясно какво щеше да стане. Ех, ако зависеше само от него...

— Нищо ли не е открил Лапоант?

Всеки бе натоварен вече с точно определена задача. Дребничкият Лапоант обикаляше мебелираните квартири от булевард „Сен Мартен“ надолу, като непрекъснато разширяваше обсега на търсене. Все някъде трябваше господин Луи да си сменя обувките. Или имаше стая на свое име, или ползваше жилището на някой друг и този някой друг беше може би жената със сребърната лисица, която имала вид на порядъчна съпруга и на която той беше подарил пръстен.

От своя страна Сантони продължаваше да следи Моник, разчитайки, че Албер Жорис ще се опита да се свърже с нея или пък да ѝ се обади по някакъв начин. Предната вечер семейство Туре беше прибрало с посредничеството на едно погребално бюро тялото на покойника. Погребението беше насрочено за следващия ден.

А колкото до Мегре — той имаше документи за подписване, преписки, маловажни разговори по телефона. Странно бе все пак, че никой не се беше обадил във връзка с господин Луи, нито да позвъни, нито да направи писмено изложение, а още по-малко да се представи. Сякаш смъртта му не бе оставила никаква диря след себе си.

— Ало! Слуша Мегре!

Прозвуча гласът на инспектор Ньовьо от някакво бистро, защото се чуваше музика, по всяка вероятност свиреше радио:

— Все още нищо определено, шефе. Намерих трима души, които прекарват по-голяма част от времето си по пейките на Големите булеварди. Сред тях и една възрастна жена. Спомнят си за него. И всички повтарят едно и също: бил много любезен, вежлив, винаги готов да завърже разговор. Имал навик да отива към площад Република, казва старата жена, но веднага го губела от поглед сред многолюдната тълпа.

— Не го ли е виждала с някого?

— Не. Но един скитник ми каза: „Чакаше някого. Когато той дойде, тръгнаха заедно.“ Само че не можа да ми го опише: „Най-

обикновен човек, каквито се срещат с хиляди.“

— Продължавай диренето — въздъхна Мегре.

После се обади на жена си, че ще закъснее малко, повика служебната кола и даде на шофьора адреса в Жювизи. Духаше вятър. Ниско надвисналото небе се променяше бързо като пред буря в открито море. Шофьорът доста се полута, докато открие улица „Тополи“. Светеше не само в кухнята, но и на първия етаж.

Звънецът не работеше. Беше изключен заради траура. Но, изглежда, бяха чули шума от колата и стъпките му, защото вратата веднага се отвори; видя непозната жена, която приличаше на госпожа Туре, но беше с четири или пет години по-възрастна от нея.

— Комисар Мегре... — рече той.

— Емили! — викна тя към кухнята.

— Чух. Нека влезе.

Поканиха го в кухнята, защото в голямата стая бяха изложили тялото на покойника, обградено с безброй свещи. В тесния коридор миришеше на цветя и на восък. Поднесена бе студена вечеря и имаше доста хора.

— Моля да ме извините, че ви безпокоя.

— Позволете да ви представя господин Манен, зет ми, кондуктор.

— Много ми е приятно...

Манен бе от типа на тържествените глупаци, с руси мустаци и изпъкнала адамова ябълка.

— Вече познавате сестра ми Селин. А това е Ортанс... Хората едва се побираха в малката стая. Само Моник не беше станала и гледаше втренчено комисаря. Сигурно си мислеше, че е дошъл заради нея, да я разпитва за Албер Жорис, и се беше вцепенила от страх.

— Зет ми Ланден, съпругът на Ортанс, е тръгнал тази вечер с експреса от Ривиерата. Ще пристигне навреме за погребението. Няма ли да седнете?

Мегре поклати отрицателно глава.

— Може би желаете да го видите?

Държеше да му покаже, че всичко бе направено, както му е редът. Последва я в съседната стая, където ковчегът с тялото на Луи Туре все още не беше затворен. Тя тихичко прошепна:

— Сякаш спи.

Направи това, което се полагаше в подобни случаи — натопи стръкче чемшир в светената вода, прекръсти се, размърда безмълвно устни и отново се прекръсти.

— Тъй си е умрял, без да разбере... — каза тя. — А толкова много обичаше живота!

Излязоха на пръсти и тя затвори вратата. Гостите чакаха Мегре да си тръгне, за да продължат вечерята.

— Смятате ли да присъствувате на погребението, господин комисар?

— Да, обезателно. И всъщност за това съм дошъл.

Моник продължаваше да стои неподвижно на мястото си, но думите на Мегре явно я успокоиха. Той все още се преструваше, че не я забелязва, и тя не смееше да мръдне, сякаш с това можеше да промени нещо.

— Предполагам, че вие и сестрите ви познавате повечето от хората, които ще дойдат на погребението. А аз не.

— Разбирам! — обади се зетят Манен, който искаше да покаже, че едва ли не е отгатнал мислите на комисаря, и се обърна с красноречиво изражение към останалите: „Сега ще видите!“

— Аз искам само да ми се обадите, ако забележите сред присъстващите непознато лице.

— Надявате се убиецът да дойде на погребението?

— Не е задължително да е убиецът. Опитвам се да не пропусна нищо. Не забравяйте, че много неща от живота на мъжа ви през последните три години са все още неизвестни за нас.

— Предполагате, че е намесена жена?

Не само че нейното лице се вкамени, но и двете и сестри последваха автоматично примера ѝ.

— Не предполагам нищо. Търся. Ако утре ми се обадите, смятам, че ще разбера.

— Какъвто и да е човек, когото не познаваме, така ли?

Кимна с глава, извини се още веднъж за безпокойството.

Изпрати го Манен.

— Открили ли сте някаква следа? — попита той уж по мъжки, както обикновено се говори с лекаря, насаме, след прегледа на болния.

— Не.

— И нямате никакви предположения?

— Никакви. Лека нощ.

Най-малко това посещение можеше да разсее налегналото го тягостно чувство, докато чакаше да свидетелствува по делото на Льокьор. И в колата на връщане за Париж го осени един съвсем нелеп спомен. Когато, едва двадесетгодишен, бе дошъл за първи път в столицата, най-много го беше обърнал непрекъсващият кипеж в големия град, това неспирно суетене на стотици хиляди човешки същества във вечно дирене на нещо бог знае какво.

Невероятната човешка ферментация се чувствуваше особено осезателно на определени, едва ли не стратегически пунктове, като например на Халите, на площад Клиши, на площада на Бастилията и на този булевард „Сен Мартен“, където господин Луи бе намерил смъртта си.

Тогава сред безбрежното море от хора го вълнуваха и изпълваха с тръпки на романтична треска все неудачниците, такива, които му бяха изпуснали края, които се бяха предали, примирили, които се бяха оставили да ги носи течението.

С годините той се беше научил да ги разпознава. Но вече не те го вълнуваха, а другите, на едно стъпало по-горе в социалната йерархия, благопристойни и чисто облечени, ала без ярка индивидуалност, които се бореа ден след ден, за да изплуват или поне да се залъжат с илюзията, че съществуват и че животът заслужава да бъде изживян.

В продължение на двадесет и пет години, всяка сутрин господин Луи тръгвал с един и същ влак, пътувал с едни и същи спътници, стиснал под мишница мушаменото пакетче с храната за обед, а вечер се прибирал в това, което Мегре се изкушаваше да нарече „къщата на трите сестри“, защото и да живееха другаде Селин и Органс, присъствието на трите жени бе така осезателно, сякаш преграждаше хоризонта с каменна стена.

— В Префектурата ли, шефе?

— Не, в къщи.

Същата вечер той заведе госпожа Мегре на кино и както обикновено, на булевард „Бон Нувел“, минавайки на отиване и на връщане, хванал жена си подръка, край сляпата уличка до булевард „Сен Мартен“.

— Изглежда, си в лошо настроение.

— Съвсем не.

— Но една дума не си казал цяла вечер!

— А, така ли?

Започна да вали към три или четири часа сутринта и в просъница той чуваше как водата шурти във водосточните тръби. А когато седна да закуси, дъждът се сипеше вече като из ведро, на силни пристъпи, и по улиците хората се вкопчваха в чадърите си, които заплашваха всеки момент да се обърнат.

— Ще кажеш, че е Задушница — забеляза госпожа Мегре.

В неговите спомени обаче, без сам да знае защо, ноемврийската задушница беше мрачен, ветровит, студен, но не и дъждовен ден.

— Много работа ли имаш?

— Още не знам.

— Няма да е зле да си обуеш галошите.

Така и стори. Докато намери такси, палтото по раменете му съвсем се намокри, а като седна в колата, от шапката му потекоха студени струйки вода.

— В Префектурата на полицията!

Погребението бе обявено за десет часа. Отби се при началника, при когото се бяха събрали за сутрешния доклад, но не остана до края. Чакаше Ньовьо да дойде да го вземе. Искаше за всеки случай да отидат заедно, защото инспекторът познаваше вече доста хора от квартал Сен Мартен, а той все още си имаше нещо наум.

— Нищо ново ли няма за Жорис? — попита комисарят Люка.

Без да има никакви сериозни основания, Мегре бе убеден, че младежът не е напуснал Париж.

— Ще трябва да направиш списък на приятелите му и на всички, с които се е срещал през последните години.

— Започнах вече.

— Продължавай!

Комисарят поведе Ньовьо, който се показва на вратата също целия измокрен.

— Време само за погребение! — измърмори недоволно инспекторът. — Надявам се, че поне ще са осигурили коли.

— Как не!

В десет часа без десет минути бяха пред къщата на покойника, чиято врата бе оброчена в черно със сребристи ивици. По тротоара,

който все още не бе застлан с плочи, чакаха хора с чадъри, а дъждът размиваше жълтеникавата глина и дълбаеше вадички.

Някои влизаха вътре, отбиваха се в стаята на покойника и излизаха сериозни и важни, със съзнанието за изпълнен дълг. Бяха петдесетина души, но имаше и други, подслонили се във входовете на къщите. Без да се забравят съседите, които надничаха от прозорците и щяха да излязат в последната минута.

— Няма ли да влезете, шефе?

— Идвах вчера.

— Не изглежда много весело вътре.

Като казваше това Нъовьо, по всяка вероятност имаше пред вид не тягостната атмосфера в този ден, а дома изобщо. Този дом, който беше мечта за хиляди хора.

— Защо са дошли да живеят тук?

— Заради сестрите и баджанаците.

Имаше доста мъже в железничарска униформа. Разпределителната гара не беше далеч. Парцелът бе зает в по-голямата си част от хора, които малко или много бяха свързани с железниците.

Първа се появи катафалката. След нея, пристъпвайки бързо под чадъра, вървеше свещеникът в стихар, предшествуван от кръста, носен от едно момче от църковния хор.

Вятърът безпрепятствено препускаше по цялата улица и влажните палта лепнеха неприятно по телата. Ковчегът веднага се намокри. Цялото семейство чакаше вече в коридора, когато госпожа Туре и сестрите ѝ зашушукаха помежду си. Търсеха нещо или някого. А може би нямаше достатъчно чадъри?

Сестрите бяха в пълен траур, мъжете им — също, след тях вървяха момичетата — Моник с трите си братовчедки.

Общо седем жени и Мегре бе готов да се обзаложи, че и момичетата, както и майките им, си приличаха много. Беше женско семейство, в което мъжете ясно чувствуваха, че са малцинство.

Конете запръхтяха. Зад ковчега застанаха членовете на семейството. После се заредиха приятели и съседи, все хора, които имаха право да застанат в първите редици.

Останалите се занизаха един след друг, безредно, гонени от внезапните пристъпи на дъжда. Някои дори се бяха качили на тротоара, подслонявайки се под стрехите на къщите.

— Не виждаш ли познато лице?

Нито едно от тези, които биха представлявали интерес за тях. Преди всичко нито една от жените не можеше да бъде жената с пръстена. Имаше наистина една с лисича кожа, но комисарят я беше видял да излиза от съседна къща и да заключва вратата. А колкото до мъжете, не можеше да си представи нито един от тях, седнал по пейките на булевард „Сен Мартен“.

Независимо от това Мегре и Ньовьо останаха до края на церемонията. Добре, че нямаше голямо опело, а само заупокойна молитва, та дори не затвориха вратите на църквата и плочите по пода веднага се намокриха.

На два пъти Моник и комисарят срещнаха погледите си и двата пъти той почувствува, че страхът я е стиснал здраво за гърлото.

— Ще отидем ли до гробището?

— Не е далеч. А човек никога не знае на какво може да попадне.

Газиха кал до колене, защото гробът беше в съвсем нов участък, с едва очертани алеи. Всеки път, щом забележеше Мегре, госпожа Туре започваше да се оглежда внимателно наоколо, за да му покаже, че не е забравила молбата му. А когато и той след другите поднесе на наредилото се край гроба семейство съболезнованията си, тя му прошепна:

— Не забелязах никого.

Носът ѝ се беше зачервил от студа и дъждът бе измил пудрата ѝ. Лъснали бяха лицата и на четирите братовчедки.

Почакаха още малко пред оградата на гробището, а после влязоха в едно невзрачно кафене насреща и поръчаха два грога. Скоро и други последваха примера им и само след няколко минути половината погребение се изсипа в заведението и мнозина потропваха с крака по плочестия под, за да се постопят.

От разговорите Мегре запомни една-единствена фраза:

— Тя без пенсия ли е?

Защото балдъзите щяха да имат пенсии, нали мъжете им работеха в железниците. С една дума, господин Луи си оставаше бедният роднина. Не само че беше най-обикновен магазинер, но дори и пенсия нямаше.

— Как ще се оправят?

— Дъщерята работи. Сигурно ще дават и стая под наем.

— Тръгваме ли, Ньовьо?

Дъждът ги съпровождаше през целия им път обратно до Париж. А там плющеше неудържимо по тротоарите и колите бяха провесили дебели мустаци от кал.

— Къде да те оставя? — попита Мегре.

— Няма смисъл да се преобличам, пак ще се намокря. Закарайте ме до Следствената. Оттам ще взема такси за комисарството.

И по коридорите на Следствената полиция личаха същите мокри следи като по плочите в църквата, и там беше влажно и студено. Мъж, с белезници на ръцете, чакаше на една пейка пред вратата на комисаря от Хазартната.

— Нещо ново, Люка?

— Обади се Лапоант. Чака в пивница „Република“. Открил е стаята.

— Стаята на Луи?

— Така смята той, макар собственичката, както изглежда, да не е много склонна да помогне в издирването.

— Каза ли да му се обадя?

— Освен ако не искате лично да отидете.

И Мегре предпочиташе така, защото му беше много неприятно да остане в кабинета си с мокрите дрехи.

— Друго няма ли?

— Фалшива тревога по адрес на младежа. Помислили, че са го открили в чакалнята на Монпарнаската гара. Но не е той. Просто един човек, който много прилича на него.

Мегре се качи отново в малката черна кола и след няколко минути беше вече в пивницата на площад Република, където Лапоант се беше настанил до печката, пред чаша кафе.

— Един грог — поръча той.

Имаше чувството, че студената вода, която се силеше от небето, бе проникнала в носа му, и че хремата е неизбежна. Или само си внушаваше заради общоприетото правило, че на погребение винаги се хваща хрема.

— Къде е?

— На две крачки отгук. Съвсем случайно я открих — не е в хотел, а в частна къща, която не фигурира в нашите списъци.

— Сигурен ли си?

— Сам ще видите собственичката. Минавах по улица „Ангулем“, за да изляза от един булевард на друг, и зърнах табелка: „Дава се стая под наем.“ Къщата е малка, само на два етажа и няма портиерка. Позвъних и поисках да видя стаята. А като зърнах собственичката, жена вече на възраст, веднага нещо ми прищрака. Някога трябва да е била червенокоса и сигурно хубава, но сега е с обезцветени оредели коси, отпусната и похабена. Носеше небесносин пеньоар.

— За вас ли? — ме попита тя, но не отвори вратата докрай. — Сам ли сте?

Чух да скръцва врата на горния етаж и за миг зърнах нечия глава да се навежда от стълбата. Беше младо хубаво момиче, и то в пеньоар.

— Публичен дом?

— Не съвсем по всяка вероятност. Но няма да се изненадам, ако собственичката се окаже бивша управителка на публичен дом.

— За месец ли искате да наемете стаята? Къде работите? Най-после ме заведе на горния етаж. Стаята гледа към двора и съвсем не е лошо мебелирана. Дори прекалено натруфена по мой вкус, цялата в кадифе и евтина коприна и с кукла на дивана. Едва доловим полъх подсказваше, че тук скоро е имало жена.

— Кой ви даде адреса?

За малко не й казах, че съм прочел табелката. През цялото време, докато говорехме, една мека, отпусната гърда все заплашваше да изскочи извън пеньоара й.

— Един приятел — отвърнах й аз и за всеки случай добавих: — Спомена, че живее при вас.

— Кой е той?

— Господин Луи.

Тогава разбрах, че го познава. Изражението й се промени. Дори гласът й.

— Не познавам такъв! — сръза ме тя. — Вечер късно ли се прибирате?

Явно искаше да се отърве от мен.

— Впрочем — продължих аз да се правя на наивен — може би той е тук в момента? Не работи през деня и не става рано.

— Наемате ли стаята, или не?

— Наемам я, но...

— Плаща се предварително.

Извадих портфейла си и заедно с него уж съвсем случайно и снимката на господин Луи.

— Я, гледай! Имал съм и негова снимка!

Хвърли й само бегъл поглед.

— Струва ми се, че ние двамата няма да се разберем — заяви тя и се запъти към вратата.

— Но...

— Трябва да си тръгвате, ако нямате нищо против. Ще ми загори яденето.

Убеден съм, че го познава. Когато излязох на улицата, едно перде помръдна. Сигурно е нащрек.

— Да вървим! — каза Мегре.

Въпреки че бе съвсем близо, отидоха дотам с колата. Отново на един от прозорците помръдна перде. Отвори им собственичката, която все още не се беше преоблякла и носеше същия пенъоар. Изглеждаше ужасно зле в този небесносин цвят.

— Какво има?

— Следствена полиция.

— Какво искате? Аз така си и помислих, че този млад щурчо ще ми довлече някоя беля! — процеди тя през зъби, отправяйки зъл поглед към Лапоант.

— Не е ли по-добре да поговорим вътре.

— О, не ви възпирам да влезете. Няма какво да крия.

— Защо не сте потвърдили, че господин Луи е ваш наемател?

— Защото това не засяга младежа.

Тя отвори вратата на малък, презатоплен салон, в който навсякъде се виждаха само възглавнички в крещящи цветове с избродирани по тях котета, сърца и ноти. Запали лампиона с оранжев абажур, тъй като дневната светлина едва се процеждаше през пердетата.

— Какво по-точно искате от мен?

Този път Мегре й показа снимката на господин Луи, когото вече бяха погребали.

— Това е той, нали?

— Да. Вие така или иначе щяхте да научите.

— Откога живееше при вас?

— От около две години или малко повече.

— Много ли има при вас?

— Какво? Наематели ли? Къщата е твърде голяма за сама жена.

А днес трудно се намират жилища.

— Колко?

— Засега са трима.

— И една свободна стая?

— Да. Тази, която показах на хлапака. Не трябваше да се оставям да ме подведе!

— Какво знаете за господин Луи?

— Беше кротък човек, не ми създаваше никакви неприятности. И тъй като работеше нощем...

— Знаете ли къде работеше?

— Не съм толкова любопитна, че да го питам. Излизаше вечер и се връщаше сутрин. Не се нуждаеше от много сън. Често му казвах, че трябва да спи повече, но, изглежда, всички, които работят нощем, са като него.

— Имаше ли често гости?

— Какво по-точно искате да знаете?

— Четете вестници, нали?...

Един сутрешен вестник бе разгърнат върху кръгла масичка.

— Ясно ми е накъде биете. Но искам, преди това да съм сигурна, че няма да ми създавате излишни неприятности. Познавам добре полицията.

Мегре пък беше сигурен, че ако разровят архивите на Отдела по нравствеността, щяха да намерят досие на името на тази жена...

— Не съм тръгнала да тръбя навсякъде, че давам стаи под наем, и не съм се регистрирала. Това не е престъпление. Макар че решат, ли да се заядат с мен...

— Зависи от вас.

— Обещавате ли? Всъщност какъв чин имате вие?

— Комисар Мегре.

— Добре! Разбрано! Работата е по-сериозна, отколкото предполагам. Колегите ви от Нравствената, те най-много ми...

И изведнъж изтърси такъв цинизъм, че Лапоант се изчерви.

— За това, че е убит, знам. Но не знам нищо друго.

— Под какво име се записа при вас?

— Господин Луи. Толкова.

- При него е идвала черноока жена на средна възраст.
- Да, хубава, представителна жена, на около четиридесет години и с добри обноски.
- Често ли го посещаваше?
- Три или четири пъти седмично!
- Знаете ли как се казва?
- За мен тя беше госпожа Антоанет.
- Вие, изглежда, винаги се обръщате към хората с малките им имена.
- Не съм от любопитните.
- Дълго ли стоеше при него?
- Толкова, колкото е необходимо.
- Целия следобед?
- Понякога. Друг път само час или два.
- Никога ли не идваше сутрин?
- Не. Може и да се е случвало, но твърде рядко.
- Знаете ли адреса ѝ?
- Не съм ѝ го искала.
- Жени ли са другите наематели?
- Да. Господин Луи беше единственият мъж, който...
- Никакви ли контакти не е поддържал с тях?
- Искате да кажете дали се е любил с тях? Ако е това, не. Дори бих казала, че нямаше слабост към тези неща. Само да беше поискал...
- Все пак са живеели под един покрив.
- Говореше с тях. Понякога те отиваха при него да му поискат огън, цигара или вестник.
- И толкова?
- Приказваха за това, за онова. От време на време изкарваше и по един белот с Люсил.
- Тя тук ли е?
- От два дни насам я няма никаква. Не ѝ е за първи път. Сигурно си е намерила някого. Не забравяйте, че ми обещахте да не ми създавате неприятности. Нито на наемателите.
- Не ѝ каза, че не ѝ е обещавал абсолютно нищо.
- Друг не му ли е идвал на гости?
- Два или три пъти, не много отдавна някой идва да го търси.
- Младо момиче ли беше?

— Да. Не се качи при него. Помоли ме да му предам, че го чака долу.

— Каза ли си името?

— Моник. Не пожела дори да влезе в салона. Остана да чака в коридора.

— Той слезе ли?

— Първия път ѝ каза нещо тихичко и тя си отиде. След това винаги излизаше с нея.

— Не ви ли обясни коя е тя?

— Само ме попита дали я намирам за красива.

— И какво му отговорихте вие?

— Че е мила, както всички девойки на нейната възраст, но че след няколко години ще заприлича на истинска кобила.

— Кой друг е идвал при него?

— Няма ли да седнете?

— Благодаря. Безполезно е да мокря възглавничките ви.

— Старая се, колкото мога, да поддържам чисто. А, чакайте. Идва и друг. Един младеж. Не си каза името. А когато отидох да съобщя на господин Луи, че го чака долу, той, изглежда, се разтревожи. Помоли ме да го доведе. Момчето стоя при него не повече от десетина минути.

— Преди колко време беше това?

— По средата на август. Спомням си и горещината, и мухите.

— Идвал ли е и друг път?

— Веднъж дойдоха заедно, може би са се срещнали на улицата. И пак се качиха горе. Младежът си тръгна почти веднага.

— Това ли е всичко?

— Струва ми се, че и това не е малко. Сега предполагам, че и вие ще искате да видите стаята.

— Да.

— На втория етаж. Срещу стаята, която показах на вашия хубавец. Гледа към улицата и ние ѝ викаме „зелената стая“.

— Бих искал и вие да се качите с нас.

Жената въздъхна дълбоко и с тази въздишка се заизкачва по стълбите.

— Не забравяйте, че ми обещахте...

Мегре само вдигна рамене.

— И да знаете, че ако ви щукне да ми изиграете някой мръсен номер, ще кажа в съда, че това, което разправяте, не е вярно.

— Ключът у вас ли е?

Зърна на долния етаж през леко откρηната врата млада, съвсем гола жена, която ги гледаше с хавлиена кърпа в ръка.

— Имам шперц. — И подвижна надолу: — Не е Нравствената, Ивет.

ГЛАВА V

ВДОВИЦАТА НА ГРАДСКИЯ ПОЛИЦАЙ

Мебелите в стаята сигурно бяха купени от някоя квартална разпродажба. Бяха най-малкото от петдесет или шестдесет години и всичките от „масивен“ орех. Имаше и един голям гардероб с огледало. Мегре обаче най-много се изненада, когато видя върху кръглата маса, застлана с памучна покривка, клетка с канарче, което още с влизането им започна да подскача и да хвърка. То му напомни за малкия апартамент на господин Семброн на „Ке дьо ла Межисри“ и беше готов да се обзаложи, че Луи Туре е купил птичката едва след като е ходил у стария счетоводител.

— Предполагам, че е негово?

— Донесе го преди около година. Изглежда, са го метнали, защото птичката не пее. Женска е, пробутали са му я вместо мъжко.

— Кой се грижи за почистването?

— Давам стаите мебелирани и с необходимото бельо, но почистването не влиза в наема. На времето опитах така, но имах много неприятности с прислужничките. И тъй като повечето от наемателите са жени...

— Сам ли си почистваше стаята господин Луи?

— Оправяше си леглото, разтребваше, обираше праха. А аз по изключение веднъж седмично идвах да измия пода.

Жената все още стоеше на прага и пречеше на Мегре. За него тази стая не беше обикновена: тук господин Луи бе подирил убежище. Което означаваше, че вещите не говореха, както обикновено, за дребните всекидневни нужди, а разкриваха определени лични, дълбоко стаени предпочитания.

В гардероба с огледалото нямаше нито един костюм, но затова пък три чифта жълти обувки бяха грижливо опнати на калъпи. На горната полица се виждаше перлено сиво бомбе, почти ново, купено сигурно някой ден, когато господин Луи е бил в по-особено

настроение, ей така само, в знак на протест срещу атмосферата в Жювизи.

— Обичаше ли да ходи на конни състезания?

— Мисля, че не. Поне никога не ми е говорил за такова нещо.

— А често ли ви се случваше да разговаряте?

— Понякога се отбиваше в салона да побъбрим.

— Весел ли беше?

— Изглеждаше доволен от живота.

И пак в знак на протест срещу манталитета на жена си той си беше купил халат на пера и пантофи от червено шевро.

Стаята беше изрядно подредена: всяко нещо на мястото си, никакъв прах по мебелите. Мегре намери в шкафа отворена бутилка порто и две чаши със столче. На една кука висеше шлифер.

Не беше помислил за това. Когато преваляваше само през деня, господин Луи не можеше да се прибере в Жювизи с мокри дрехи.

Изглежда, е четял доста. Върху скрина бяха наредени много книги, популярни издания, историко-приключенски романи и само две или три криминални книжлета, които трябва да не са го очаровали кой знае колко, защото други не беше купувал.

Креслото му бе до прозореца. А на малка кръгла масичка до него бе поставена в рамка от акажу снимката на около четиридесетгодишна брюнетка, облечена в черно. Тя напълно отговаряше на описанието на бижутера. Сигурно беше висока колкото госпожа Туре и пълна и набита като нея и имаше това, което в определени среди се нарича представителен вид.

— Тази жена ли идваше при него?

— Да.

В едно чекмедже намери и други снимки, малки, от типа на паспортните. Имаше и на господин Луи, не много добре проявени. На една от тях той беше с перлено сивата си шапка.

С изключение на два чифта чорапи и няколко връзки в стаята нямаше никакви други лични вещи, нито риза, нито долни гащета, също никакви книжа или стари писма, нещо от ония хиляди дреболии, с които лека-полека се пълнят чекмеджетата.

Мегре, който не беше забравил детските си години и времето, когато вече имаше какво да крие от родителите си, сложи стол до гардероба, стъпи върху него и погледна отгоре. Както в повечето къщи

и тук дебел слой прах покриваше дървения плот, но по него ясно се очертаваше голям правоъгълник като от плик или от книга.

Не каза нищо. Жената не отделяше поглед от него и както бе казал Лапоант, едната ѝ гърда все напъваше, отпусната и мека като тесто, да прелее от пенъоара навън.

— Той имаше ли ключ за стаята?

В него бяха намерили само ключа от квартирата в Жювизи.

— Имаше, но винаги ми го оставяше на излизане.

— И другите ли наематели постъпват така?

— Не. Но той ми каза, че постоянно губел всичко и по-добре било да оставя ключа долу и да си го взема, когато се качва в стаята си. И тъй като никога не се връщаше нито вечер, нито през нощта...

Мегре извади снимката от рамката. Преди да тръгне, сипа прясна вода на канарчето, пощуря се още малко из стаята и на края каза:

— Вероятно ще дойда пак.

Тя заслиза първа по стълбите.

— Предполагам, че е излишно да ви предложи да пийнете по чашка?

— Имате ли телефон? Дайте ми номера си. Може да ми се наложи да ви позвъня за някакви сведения.

— Бастилия 22–51.

— Името ви?

— Мариет. Мариет Жибон.

— Благодаря.

— Друго няма ли?

— Засега не.

Двамата с Лапоант бързо притичаха до колата под леещия се порой.

— Спри на ъгъла — нареди той на шофьора и се обърна към Лапоант:

— А ти ще се върнеш при нея. Забравил съм си лулата. В стаята на горния етаж...

Мегре никога никъде не забравяше лулата си. А и винаги носеше по две.

— Нарочно ли?

— Да. Гледай да залъжеш няколко минути тази Мариет и после ще ме намериш ей там.

И той посочи малък бар, в който продаваха дърва и въглища^[1].
Още с влизането си веднага отиде до телефона и се свърза със Следствената полиция.

— Люка, ако обичате... Ти ли си, Люка?... Нареди веднага да включат към подслушвателната уредба телефон: Бастилия 22-51...

После, докато чакаше Лапоант и нямаше друго какво да прави, освен да си пие питието на бара, той внимателно разгледа снимката. Не се изненадваше, че любовницата на господин Луи бе същият тип като жена му. Питаше се само дали има и същия характер; което бе напълно възможно.

— Ето ви лулата, шефе.

— Не я ли завари да телефонира?

— Не. Имаше още две жени при нея.

— Онази голата?

— Беше си облякла пенъоара.

— Можеш да отидеш да обядваш. Ще се видим следобед в Префектурата. Ще задържа колата.

Даде адреса на Леон на улица „Клинянкур“ и по пътя спряха пред една сладкарница, за да купи кутия шоколадови бонбони, която пъхна под палтото си, докато притичваше по тротоара. Струваше му се едва ли не неприлично да влезе целият мокър в магазин, пълен с толкова изящни и крехки неща. Но нямаше как!

— За майка ви — подаде той непохватно кутията бонбони.

— О, вие сте помислили и за това!

В магазинчето беше още по-горещо, отколкото миналия път, може би заради влажното време.

— Не искате ли да ѝ я поднесете сам?

Предпочиташе да остане в магазина, защото там все пак достигаше нещо от живота навън.

— Искях само да ви покажа тази снимка.

Жената хвърли един поглед и веднага каза:

— Това е госпожа Машер!

Беше доволен. Не че бе голямо постижение — за такива неща вестниците не пишат с едри заглавия. Беше почти нищо! Но това нищо му показваше, че не се е излъгал по отношение на господин Луи. Защото той никога нямаше да спре жена на улицата или в пивница.

Комисарят изобщо не можеше да си го представи да флиртува с някоя непозната.

— Откъде я познавате? — попита той.

— Работеше при Каплан. Не за дълго. Само шест-седем месеца. Защо ми показвате тази снимка?

— Тя е била приятелката на господин Луи.

— Ах, така ли!

Причиняваше ѝ болка, разбира се, но не можеше да постъпи другояче.

— Нищо ли не забелязахте, докато и двамата работеха на улица „Бонди“?

— Никога нищо не е имало, в това съм абсолютно сигурна. Тя работеше на ръчната обработка заедно с много други жени, десетина или петнадесет, в зависимост от нуждите в момента. Женена е за полицай, спомням си много добре.

— Защо напусна работа?

— Мисля, че ѝ се налагаше да прави някаква операция.

— Благодаря. Извинете ме за безпокойството.

— Съвсем не ме безпокоите. Срецнахте ли се с господин Семброн?

— Да.

— Кажете, моля, господин Луи живееше ли с тази жена?

— Ходела е на гости в стаята му, която той наел близо до площад Република.

— Убедена съм, че са били само приятели и не е имало нищо между тях.

— Възможно е...

— Ако ведомостите на фирмата са още запазени, бих могла да намеря адреса ѝ, но не знам какво е станало с тях.

— Щом като става въпрос за съпругата на полицай, аз сам ще го откроя. Машер казахте, нали?

— Да, и ако не ме лъже паметта, малкото ѝ име беше Антоанет.

— Довиждане, госпожице Леон.

— Довиждане, господин Мегре.

Побърза да си тръгне, защото старата жена се беше размърдала в задната стаичка, а той нямаше достатъчно смелост да отиде при нея.

— В Префектурата.

— На Следствената?

— Не. На Градската полиция.

Беше вече обед. Хората излизаха от канцеларии и магазини, но спираха за миг, преди да се решат, да изтичат до обичайния си ресторант. Събираха се на групички пред вратите и в погледа на всеки се четеше едно и също отчайващо примирение. Вестниците по будките бяха съвсем измокрени.

— Почакай ме малко — поръча Мегре на шофьора.

Отиде в кабинета на завеждащия личен състав и попита за някой си Машер. Само след няколко минути вече знаеше, че наистина е имало полицай на име Машер, загинал преди две години при улично сбиване. Тогава живеел на авеню „Доменил“. Вдовицата му получавала пенсия. Нямали деца.

Мегре си записа адреса. И за да спечели време, позвъни на Люка, така нямаше нужда да прекосява булеварда на Съдебната палата.

— Не се ли е обаждала по телефона на никого?

— Досега не.

— А нея да са я търсили?

— Не нея, а едно от момичетата, някоя си Олга, за проба. Действително се е обадила шивачка от площад Сен Жорж.

Щеше да обядва по-късно. Задоволи се само мимоходом с един аперитив и веднага се върна в малката черна кола.

— На авеню „Доменил“.

Не беше обаче на самия булевард, а близо до спирката на метрото. Сградата беше съвсем безлична, с по-скоро мрачен вид, за хора от средна ръка.

— Госпожа Машер, ако обичате?

— На четвъртия, вляво.

Асансьорът се изкачваше на пресекулки и заплашваше всеки момент да спре между етажите. Медният бутон на звънеца бе добре излъскан, изтривалката — чиста. Позвъни. Веднага чу шум от стъпки.

— Един момент! — извика някой отвътре.

Сигурно беше по домашному и сега се преобличаше. Тя нямаше да си позволи да се покаже по пенъоар дори пред инкасатора за газта.

Погледна мълчаливо Мегре, но се виждаше, че е развълнувана.

— Заповядайте, господин комисар.

Изглеждаше точно както на снимката и както я беше описал продавачът от бижутерийния магазин: висока, едра, спокойна жена, сигурна в себе си. Беше познала Мегре. И, естествено, знаеше защо идва при нея.

— Оттук... Тъкмо разтребвах...

Ала косите ѝ бяха добре сресани и само едно-единствено секретно копче на тъмната ѝ рокля не бе закопчано. Паркетът блестеше. До вратата имаше чифт плъстени терлици, които сигурно използваше, когато се прибираше с мокри крака.

— Ще изцапам навсякъде.

— Няма значение.

Подредбата — не толкова нова, но затова пък блестяща от чистота — беше същата, както в Жювизи. Същите бяха дори и дребните украшения по мебелите. Над бюфета беше закачена снимката на полицай, с прикрепен към рамката орден.

Не се опита нито да я смути, нито да действа чрез изненада. А и нямаше кого да изненадва. Каза ѝ направо:

— Дойдох да поговорим за Луи.

— Така си и мислех.

Опечалена, но със сухи очи, тя се държеше с достойнство.

— Седнете, моля.

— Ще ви намокря креслото. Вие бяхте много близки с Луи Туре, нали?

— Беше доста привързан към мен.

— Само?

— А може би и наистина ме е обичал. Никога не е бил щастлив.

— Срецахте ли се с него, докато работехте на улица „Бонди“?

— Забравяте, че мъжът ми тогава беше още жив.

— Не ви ли ухажваше Луи?

— Никога не се е отнасял към мен по-различно, отколкото към другите жени от предприятието.

— Връзката ви, значи, е започнала по-късно, след закриването на фирмата.

— Осем или девет месеца след смъртта на мъжа ми.

— Случайно ли се срещнахте?

— Знаете много добре, че една пенсия за нищо не стига. Трябваше да си намеря работа. Още докато беше жив мъжът ми,

работех от време на време. Тогава бях и при „Каплан“. Една съседка ме представи на завеждащия кадри в театър „Шатле“ и ме назначиха за разпоредителка.

— Там ли...?

— Да. На едно дневно представление. Спомням си, че играеха „За осемдесет дни около света“. Познах господин Луи, когато го отвеждах до мястото му. И той ме позна. Толкоз. Но той дойде отново на дневно представление и ме подири с поглед още с влизането си в залата. Така продължи доста време, защото освен в неделя има само две дневни представления на седмица. Един ден след спектакъла ме попита дали бих приела да пийнем нещо някъде. Хапнахме набързо, защото трябваше да се върна за вечерното представление.

— Беше ли наел вече стаята на улица „Ангулем“?

— Предполагам.

— Каза ли ви, че не работи?

— Каза ми само, че винаги е свободен следобед.

— Не разбрахте ли с какво се занимава?

— Не. Не бих си позволила да го питам.

— Не ви ли говореше за жена си и за дъщеря си?

— О, да, много често.

— Какво ви разправяше?

— Нали знаете, това са неща, които трудно се възпроизвеждат. Когато човек не е щастлив в семейството си и ви доверява огорченията си...

— Наистина ли не е бил щастлив в семейството си?

— Считаха го за кръгла нула заради баджанаците.

— Не ви разбирам.

Разбираше много добре, но искаше да го чуе от нея.

— И двамата имат много добро обществено положение, право на безплатно пътуване за тях и за семействата им...

— И пенсия.

— Да. Упрекваха Луи, че няма амбиции, че цял живот се е задоволявал с мизерната длъжност на магазинер.

— Къде ходехте двамата?

— Почти винаги в едно и също малко кафене, на улица „Сен-т-Антоан“. Говорехме с часове.

— Обичате ли гофрети?

— Откъде знаете? — изчерви се тя.
— Той ви ги е купувал от улица „Луна“.
— Много по-късно, когато...
— Когато сте започнали да ходите на улица „Ангулем“, така ли?
— Да. Искаше да ми покаже къде прекарва част от времето си.
Наричаше стаята си „моята колибка“ и беше много горд с нея.
— Не ви ли каза защо е наел стая в града?
— Да има свое кътче, пък било то и само за няколко часа на ден.
— Станахте ли му любовница?
— Ходех често при него.
— Купувал ли ви е бижута?
— Само чифт обици преди шест месеца и напоследък — един пръстен.
Тя го носеше на ръката си.
— Беше много добър, много чувствителен. Имаше нужда постоянно да го окуражават. Можете да мислите каквото искате, но аз бях за него преди всичко приятелка, единствената му приятелка.
— Случвало ли се е той да идва у вас?
— Никога. Заради портиерката и съседите. Целият квартал щеше да започне да приказва.
— Видяхте ли се в понеделник?
— За около час.
— В колко часа?
— Рано следобед. Имах да правя покупки.
— Знаехте ли къде да го намерите?
— Бях му определила среща.
— По телефона ли?
— Не. Никога не му се обаждах по телефона. Предния път, когато се видяхме.
— Къде се срещахте?
— Почти винаги в нашето малко кафене. А понякога и на ъгъла на „Сен Мартен“ и Големите булеварди.
— На време ли дойде?
— Както винаги. В понеделник беше студено и имаше мъгла. А моето гърло е много чувствително. Отидохме на кино.
— На булевард „Бон Нувел“?
— А, вие знаете!

— В колко часа се разделихте?

— Към четири. Половин час преди да умре, ако това, което пишат вестниците, е вярно.

— Не знаехте ли дали има някаква среща?

— Нищо не ми каза.

— Никога ли не ви споменаваше за приятелите си, за хората, с които се среща?

Тя поклати отрицателно глава и погледна към остъкления бюфет в трапезарията.

— Ще ми позволите ли да ви предлага нещо за пиене? Имам само вермут. Отдавна е, защото аз не пия.

Мегре прие само за да не я обади; на дъното на бутилката, която сигурно беше останала от покойния полицай, имаше утайка.

— Когато прочетох новината във вестника, си помислих да ви посетя. Мъжът ми много ми е говорил за вас. Преди малко веднага ви познах, защото често съм виждала снимката ви.

— Луи никога ли не е споменавал, че иска да се разведе, за да се ожени за вас?

— Премного се боеше от жена си.

— А от дъщеря си?

— Много я обичаше. Би направил всичко за нея. Въпреки това, мисля, че тя малко беше го разочаровала.

— Защо?

— Просто имах такова чувство. Често беше натъжен.

И тя не изглеждаше много весела. Говореше с равен, безизразен глас. Дали тя почистваше стаята, когато му ходеше на гости на улица „Ангулем“?

Не можеше да си я представи как се съблича пред Луи, как ляга в леглото. Дори не можеше да си я представи гола или по пликчета и сутиен. Единственото, което неговото въображение можеше да приеме, бе те двамата да бърбят тихичко в някой затулен ъгъл на малкото им кафене, както казваше тя, и да поглеждат от време на време към стенния часовник над тезгяха.

— Харчеше ли много?

— Зависи какво разбирате под много. Във всеки случай не се лишаваше от нищо. Очевидно беше, че разполага с пари. Ако останеше

на него, щеше да ме отрупа с подаръци и все от ония безполезни неща, които са изложени по витрините.

— Случайно да сте го виждали на някоя пейка?

— На пейка? — повтори тя малко изненадано и след кратко колебание добави: — Веднъж, когато бях излязла сутринта да пазарувам. Приказваше с някакъв слаб мъж, който ми се стори много странен.

— Защо?

— Защото приличаше на клоун или на комичен актьор без грим. Не го загледах. Забелязах само, че е с износени обувки и с протрити крачоли на панталоните.

— Попитахте ли Луи кой е той?

— Каза ми, че по пейките се срещат какви ли не хора и че тези срещи са много забавни.

— Не знаете ли нищо друго? Не искахте ли да отидете на погребението?

— Не посмях. Смятам да отида след един-два дена да занеса цветя на гроба му. Пазачът сигурно ще знае къде е. Името ми ще се появи ли във вестниците?

— Сигурно не.

— Защото за мен това е важно. В „Шатле“ са много придирчиви и ще си изгубя работата.

Не беше много далеч от булевард „Ришар Льоноар“ и затова след посещениято си при госпожа Машер Мегре накара шофьора да го отведе в къщи, като му каза:

— Върви да обядваш и ела да ме вземеш след един час. През целия обед жена му го гледаше със странна настойчивост и на края го попита:

— Какво ти е?

— Какво може да ми е?

— Не знам, но сякаш не си ти.

— Ами кой?

— Който и да е друг, но не и Мегре.

Той се засмя. Толкова много мислеше за Луи, че бе започнал да се държи като него или по-точно както си представяше, че той би се държал. Даже изразът на лицето му се беше променил.

— Надявам се, че ще се преоблечеш.

— Какъв смисъл има, след малко пак ще се измокрят.

— На друго погребение ли ще ходиш?

Това не му попречи да се преоблече и да изпита, па макар и за малко удоволствието да бъде отново със сухи дрехи.

В Префектурата, преди да отиде в кабинета си, се отби в Отдела по нравствеността.

— Случайно да познаваш някоя Мариет или Мари Жибон? Няма да е зле да хвърлиш един поглед в картотеката.

— Млада ли е?

— На около петдесет лазарника.

Инспекторът издърпа няколко чекмеджета, пълни с пожълтели и прашни досиета. Не му се наложи да търси дълго. Въпросната Жибон, родена в Сен Мало, била от единадесет години регистрирана като проститутка, три пъти лежала в „Сен Лазар“, по времето, когато все още е съществувал „Сен Лазар“^[2]. Два пъти арестувана за кражба.

— Осъждана ли е?

— Освободена по липса на доказателства.

— И оттогава насам?

— Почакайте, ще погледна в друго чекмедже.

Откриха следите ѝ в по-нови досиета, но и те бяха от десетина години.

— Преди войната била заместник-директорка на едно заведение за масаж на улица „Мартир“, т.е. незарегистриран публичен дом. По това време живеела с някой си Филип Натали, наречен Филипи, осъден на десет години за убийство. Спомням си случая. Трима или четирима пречукали някакъв тип от съперническа банда в една лавка за цигари на улица „Фонтен“. Така и не се разбра кой всъщност е стрелял и всичките ги окошариха.

— Сега на свобода ли е?

— Умрял във Фонтъовро^[3].

Кръгът се затваряше.

— А сега?

— Не знам. Ако и тя не е умряла междуременно.

— Не е умряла.

— Сигурно е излязла вън от играта. И може би вече е почтена дама, занимаваща се с благотворителна дейност в родния си край.

— Дава мебелирани стаи под наем на улица „Ангулем“, без да се е регистрирала. Приема повечето момичета, но мисля, че те не смеят да водят никого там.

— Позната картинка.

— Трябва да се постави под наблюдение това гнездо и да се съберат някои сведения за обитателите.

— Лесна работа!

— По-разумно ще е с това да се заеме някой от Нравствената, защото хората от моята бригада не познават определени физиономии.

— Разбрано.

Мегре се озова най-последно в креслото си в кабинета или по-скоро се стовари върху него, но Люка веднага подаде глава през вратата.

— Нещо ново?

— Нищо за телефонните разговори. От този номер не е звънил никой. Има нещо друго. Някоя си госпожа Тевнар, която живее с племенника си на улица „Гей Люсак“, излязла тази сутрин, за да отиде на погребение.

— И тя ли?

— Не на същото. В своя квартал. В нейно отсъствие в апартамента нямало никого. Когато се прибрала и отворила шкафа, за да подреди купените продукти, забелязала, че е изчезнало парче салам.

— Тя сигурна ли е, че...

— Абсолютно. А и като претърсила апартамента...

— Не се ли е изплашила?

— Взела пистолета на мъжа си. Бил участник във войната от 1914. Оправна жена изглежда — дребничка, закръглена — и все се смее. Под леглото на племенника си намерила чужда носна кърпа и трохи от хляб.

— С какво се занимава племенникът?

— Казва се Юбер. Студент е. И тъй като семейство Тевнар не е от богатите, работи денем в книжарницата на булевард „Сен Мишел“. Разбирате, нали?

— Да. Лелята се е обадила в полицията?

— Слязла при портиерката и оттам позвънила в участъка. Инспекторът веднага ме предупреди. Изпратих Льороа в книжарницата да разпита Юбер. Момчето се разтреперало цялото и се заплакало.

— Албер Жорис му е приятел, така ли?

— Да. И Жорис настойчиво го молил да го укрие в стаята си за няколко дена.

— Под какъв предлог?

— Че се скарал с родителите си и че баща му бил толкова разгневен, че можел да го убие.

— И прекарал два дни и две нощи под леглото?

— Само един ден и една нощ. Първата нощ бродил по улиците. Поне така казал на приятеля си. Предупредих полицейските участъци. Хлапакът сигурно пак скита из града.

— Има ли пари?

— Юбер Тевнар не знае.

— Обади ли се и по гарите?

— Всичко е наред, шефе. Ще се изненадам, ако не ни го доведат най-късно до утре сутринта.

Какво ли правеха ония в Жювизи? Сигурно всички: вдовицата, сестрите ѝ, мъжете и дъщерите им — бяха вечеряли заедно хубава, солидна вечеря, каквато обикновено се сервира след погребение. Говорили са за бъдещето на госпожа Туре и за бъдещето на Моник. А след вечерята са поднесли на мъжете нещо за пиене и те, запалвайки неизбежната в такива случаи пура, доволно са се отпуснали на стола.

„Пийни си и ти също, Емили. Имаш нужда малко да се ободриш“.

Какво ли говореха за починалия? Не може да не са забелязали, че въпреки лошото време много хора бяха дошли на погребението.

Мегре изпита желание да отиде там. И най-вече да се види с Моник и да поговори сериозно. Но не у тях. Нито пък да я вика с официална призовка.

Машинално набра номера на кантората.

— Фирмата „Жьобер и Башьолие“?

— На телефона Жорж Башьолие.

— Бихте ли ми казали дали госпожица Туре ще бъде утре сутринта на работа?

— Положително. Днес ѝ се наложи да отсъства по семейни причини, но не виждам защо утре... Кой се обажда?

Мегре затвори телефона.

— Сантони не е ли тук?

— Не съм го виждал от сутринта.

— Остави му бележка да чака утре сутринта пред кантората на „Жьобер и Башьолие“ госпожица Туре и да ми я доведе, само че кротко и внимателно.

— Тук ли?

— Да, в кабинета ми.

— Друго?

— Друго нищо. Да ме оставят да работя.

Този ден му беше дошло до гуша от Луи Туре, от семейството му и от любовницата му. Ако не беше толкова съвестен, веднага щеше да зареже всичко и да отиде на кино.

До седем часа вечерта отхвърли толкова много работа, сякаш от това зависеше съдбата на света, и приключи не само с „текущото“ дело, но и с други неща, които чакаха от седмици, дори от месеци и бяха съвсем маловажни. Когато най-после си тръгна с премрежени от толкова дълго виране в книгата очи, стори му се, че нещо не е в ред, но трябваше да мине доста време, докато се сети да протегне ръка, за да разбере, че дъждът е спрял. Изпита странно чувство на празнота.

---

[1] „Вино, дърва и въглища“ — този род заведения са се поддържали изключително от хора, родом от Оверн. — Б.пр. ↑

[2] Женски затвор в Париж, просъществувал докъм тридесетте години. — Б.пр. ↑

[3] Старинен манастир, превърнат в затвор, в град Фонтъовро, деп. Марна и Лоара. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

ПРОСЯЦИТЕ

— Какво прави?

— Нищо. Седи изправена, с вдигната глава и гледа втрещено пред себе си.

Седеше в чакалнята и дори не в кресло, а на най-обикновен стол.

Мегре нарочно я остави да „се пържи“, както обичаше да казва той. Когато към девет часа и половина Сантони му каза, че е довел Моник, той промърмори:

— Остави я в кафеза.

Така наричаше остъклената чакалня, с кресла в зелено кадифе, където толкова много други преди Моник Туре бяха изгубили увереността си.

— Как е тя?

— В черно.

— Не за това питам.

— Сякаш очакваше да ме намери там. Стоях на два-три метра от входната врата. Щом я забелязах, запътих се към нея:

„Извинете, госпожице...“

Погледна ме, присвивайки очи. Трябва да е късогледа. После каза:

„А, вие ли сте!“

„Комисарят би искал да ви види за малко...“

Изобщо не протестира. Взех такси и през целия път не отвори уста.

Вече не само че не валеше, но бе изгряло и слънце. И във влажния въздух светлината изглеждаше някак по-плътна, по-осезаема.

Мегре я зърна отдалеч, когато отиваше на доклад при началника. След половин час, връщайки се в кабинета си, той видя, че тя стои все на същото място. По-късно изпрати Люка да хвърли един поглед.

— Чете ли?

— Не. Нищо не прави.

Оттам, където стоеше сега, Моник виждаше, така да се каже, „кухнята“ на Следствената полиция. По коридора с безброй врати минаваха инспектори с папки в ръка, влизаха ту в една стая, ту в друга, тръгваха по задачи, връщаха се, спираха се да поговорят. Имаше и такива, които водеха затворници с белезници на ръцете или побутваха пред себе си разплакала жена.

Други хора, дошли след нея, бяха вече приети по кабинетите, но тя все още не проявяваше никакво нетърпение.

Телефонът на улица „Ангулем“ мълчеше. Дали Мариет Жибон не подозираше нещо? Или беше решила да бъде по-внимателна след номера със забравената лула?

Нъовьо, който беше сменил свой колега в наблюдението на къщата, не съобщаваше за нищо особено.

Колкото до Албер Жорис, бяха почти сигурни, че предния ден, към шест часа вечерта е бил все още в Париж. Полицаят Дамбоа, на когото, както и на всички останали, бяха съобщили отличителните му белези, го беше забелязал по това време на ъгъла на площад Клиши и булевард „Батиньол“. Младежът тъкмо излизал от някакво бистро. Много рано ли се е спуснал полицаят към него? Или нещо друго е станало, но така или иначе Жорис хукнал да бяга сред минавачите. А имало много хора. Полицаят изсвирил, за да предупреди колегите си.

Опитът се беше провалил, не можеше да не се провали. Напразно след това претърсиха основно целия квартал. Съдържателят на бистрото каза, че клиентът му не беше телефонирвал, но изгълтал пет твърдо сварени яйца, няколко хлебчета и изпил три чаши кафе.

— Изглеждаше ужасно гладен.

Съдията Комелио позвъни на Мегре.

— Все още ли няма нищо ново?

— Смятам, че ще пипна убиеца в следващите четиридесет и осем часа.

— Така ли излезе, както мислехме? Долнопробно престъпление?

Мегре беше отговорил: „Да.“

Освен това трябваше да се изясни и въпросът с ножа. Със сутрешната поща бе дошло писмо от фирмата-производителка. Още в началото на следствието Жанвие лично беше ходил там и един от шефовете му беше заявил, че е невъзможно да се определи в кой

магазин е бил продаден ножът. Не без гордост му беше съобщил астрономическата цифра, на която възлизаше производството им.

А сега някой, който се подписваше под „зам.-директор“, съобщаваше на началника на Следствената полиция, че според номера на дръжката ножът е бил от поръчката, изпратена преди четири месеца на един търговец на едро в Марсилия.

— Значи, напразно петима инспектори в продължение на три дни разпитваха разни търговци из Париж! — беснееше Жанвие. — Какво да правя сега, шефе?

— Предупреди колегите в Марсилия. После ще вземеш Мьор или някой друг от лабораторията и ще отидете на улица „Ангулем“. Мьор да снесе всички отпечатъци от пръсти, които намери в стаята. Да не забрави да погледне и над гардероба с огледалото.

През това време Моник продължаваше да чака. Няколко пъти Мегре изпраща хора да погледнат в „кафеза“.

— Какво прави?

— Нищо.

Много по-силни от нея след един час чакане в остъклената клетка бяха вече на прага на нервната криза.

В дванадесет без четвърт той най-последно каза с въздишка:

— Нека да я доведат.

Посрещна я прав и ѝ се извини:

— Тъй като желая да проведа с вас по-дълъг разговор, трябваше да приключа първо с текущата работа.

— Разбирам.

— Ще бъдете ли така любезна да седнете?

Тя седна, постави чантата в скута си и си оправи косите. Мегре също се настани на мястото си, захапа лулата и преди да драсне клечката кибрит, попита:

— Позволявате ли?

— Баща ми пушеше. Чичовците ми пушат също.

Не беше нито толкова нервна, нито толкова разтревожена, колкото първия път, когато влезе в този кабинет. Сутринта времето беше много топло и комисарят бе оставил открит прозореца, през който долиташе приглушен шумът отвън.

— Бих искал, естествено, да поговорим за баща ви.

Тя кимна с глава.

— А също и за вас, както и за някои други хора.

С нищо не му помагаше, но и не отвърщаше поглед и чакаше, сякаш беше предвидила вече въпросите, които щеше да ѝ зададе.

— Вие сигурно много обичате майка си, госпожице Моник?

Смяташе да започне разпита отдалеч, с приятелски тон и така да я предразположи, че на края да не ѝ остави никакъв друг избор, освен да каже истината. Но още с първия си отговор тя го обърка.

Спокойно, сякаш казваше нещо съвсем естествено, девойката отвърна:

— Не.

— Искате да кажете, че не се разбирате с нея?

— Аз я ненавиждам.

— Мога ли да ви попитам защо?

Тя вдигна леко рамене:

— Идвахте в къщи, видяхте я.

— Бихте ли уточнили мисълта си?

— Майка ми мисли само за себе си, за собственото си самочувствие и за старините си. Не може да преглътне обидата, че бракът ѝ не е толкова сполучлив, колкото на сестрите ѝ, и все се мъчи да покаже, че не е по-зле от тях.

Мегре трябваше да направи известно усилие, за да не се усмихне, въпреки че тя говореше съвсем сериозно.

— Обичахте ли баща си?

Последва мълчание и трябваше да повтори въпроса си.

— Мисля. Питам се. Не е хубаво да го казвам сега, когато вече го няма.

— Не го обичахте много?

— Той беше един нещастник.

— Какво наричате вие „нещастник“?

— Не правеше нищо, за да се промени това...

— Кое това?

— Всичко.

И с неочакван плам добави:

— Животът, който водехме. Ако изобщо може да се нарече живот. Отдавна вече ми е дошло до гуша и мисля само как да се махна.

— Като се омъжите?

— Като се омъжа или не. Само да се махна!

- Смятахте ли скоро да го направите?
- Рано или късно.
- Говорили ли сте за това с родителите си?
- Какъв смисъл има?
- Ще ги оставите така, без нищо да им кажете?
- Защо не? Какво би променило това за тях?

Той я наблюдаваше с нарастващ интерес и дори забравяше да дръпне от лулата си. Трябваше да я пали наново два-три пъти.

— Кога научихте, че баща ви не работи на улица „Бонди“? — попита я той изведнъж.

Очакваше някаква реакция; напразно. Сигурно беше предвидила въпросите и подготвила отговорите си. Друго обяснение за поведението ѝ не можеше да има.

— Преди около три години. Не съм пресмятала. Беше към януари. Януари или февруари... Беше много студено.

Фирмата „Каплан“ бе закрыта към края на октомври. През януари или февруари господин Луи все още е търсел работа. По това време, притиснат до стената, той се е решил пряко волята си да вземе назаем пари от госпожица Леон и от стария счетоводител.

— Баща ви ли ви каза?

— Не. Стана много по-просто. Един следобед, когато обикалях по адреси...

— Бяхте ли вече на работа там?

— От осемнадесетгодишна възраст съм във фирмата. Оказа се, съвсем случайно, че една от клиентките ми, фризьорка, живее в сградата, където работи баща ми. Надникнах в двора. Беше минало четири часът. Смрачаваше се. А помещението в дъното не светеше. Изненадана, попитах портиерката, която ми каза, че фирмата „Каплан“ вече не съществува.

— Не съобщихте ли на майка си, когато се прибрахте у дома?

— Не.

— А на баща си?

— Той нямаше да ми каже истината.

— Нима лъжеше?

— Трудно е да се обясни. Стараеше се да избягва сцените в къщи и да казва винаги това, което ще е приятно на майка ми.

— Страхуваше ли се от нея?

— Искаше да има спокойствие — отвърна тя с известно презрение.

— Вие проследихте ли го?

— Да. Не на следващия ден, защото нямах възможност, а два или три дни по-късно. Взех по-ранен влак под предлог, че имам много работа в службата, и го причаках на гарата.

— Какво прави той през този ден?

— Ходи на няколко места като човек, който търси работа. На обед хапна две-три кифли в едно малко бистро и се запъти към редакцията на някакъв вестник, за да прегледа закачените на вратата съобщения. И аз разбрах.

— Как реагирахте?

— Какво искате да кажете?

— Не сте ли се питала защо той нищо не е казал в къщи?

— Не. Не би посмял. Щеше да предизвика невероятна сцена. Чичовците и лелите ми нямаше да пропуснат случая да го обсипят със съвети, да му натякват, че му липсва инициатива. Тази дума слушам, откакто съм родена!

— Въпреки всичко баща ви носеше в края на всеки месец заплата, нали?

— Да. Бях много озадачена. Всеки път очаквах да се върне с празни ръце. Но вместо това един хубав ден той съобщи на майка ми, че „поискал“ повишение и го получил.

— Кога стана това?

— Доста по-късно. През лятото. Към месец август.

— И вие сигурно сте заключили, че той си е намерил работа.

— Точно така. Поисках да знам къде и го проследих отново. Ала той не работеше никъде. Разхождаше се, седеше по пейките. Помислих, че е почивният му ден, и пак го проследих след седмица-две. Тогава ме забеляза на Големите булеварди. Тъкмо беше седнал на една пейка. Пребледня, поколеба се, но после се запъти към мен.

— Разбра ли, че сте го следили?

— Мисля, че не. Сигурно е сметнал, че случайно сме се срещнали. Седнахме на една тераса, поръча ми кафе с мляко и тогава ми разказа някои неща. Времето беше много топло.

— Какво ви разказа?

— Че фирмата „Каплан“ била закрыта и той се оказал на улицата, но решил да не казва нищо на майка ми, за да не я тревожи. Бил сигурен, че скоро ще намери нова работа.

— Беше ли с жълти обувки?

— Тогава не. Каза също, че било много по-тежко, отколкото мислел, но че вече нещата се уредили, занимавал се със застраховки и имал доста свободно време.

— Защо не е казал всичко това у вас?

— Пак заради майка ми. Тя презира хората, които ходят от врата на врата, било то да продават прахосмукачки или да сключват застраховки. Нарича ги нескопосници и просяци. Ако беше разбрала, че и мъжът ѝ се занимава със същата работа, щеше да се почувствува толкова унижена, особено пред сестрите си, че да му направи живота невъзможен.

— Значи, майка ви е много чувствителна към мнението на сестрите си?

— Не иска да бъде по-долу от тях.

— Повярвахте ли на баща си за осигуровките?

— В момента да.

— А после?

— Не бях толкова сигурна.

— Защо?

— Защото печелеше много.

— Толкова много?

— Не знам какво наричате „толкова много“, но след няколко месеца ни съобщи, че е назначен за заместник-директор при „Каплан“ и че е получил ново повишение на заплатата. Спомням си, че дори се скараха по този повод. Майка ми искаше да го накара да промени графата за професията в личната си карта. Винаги се бе чувствувала страшно унижена от това „магазинер“. Той отговори, че не си струва да предприема каквото и да е за такава дреболия.

— Предполагам, че с баща си сте се разбирали само с поглед?

— Намигваше ми многозначително, когато беше сигурен, че майка ми не може да ни види. От време на време, сутрин мушваше по някоя банкнота в чантата ми.

— За да откупи мълчанието ви ли?

— Мисля, че му беше приятно да ми дава пари.

— Казахте ми, че ви се е случвало да обядвате заедно.

— Да. Определяше ми среща тихичко в коридора. А в ресторанта ме караше да избирам най-скъпите ястия. После ме канеше на кино.

— Носеше ли жълтите си обувки?

— Само веднъж. Тогава го попитах къде си сменя обувките и той ми обясни, че заради работата му се налагало да държи стая и в града.

— Даде ли ви адреса си?

— Не веднага. Така продължи доста дълго време.

— Имахте ли си приятел?

— Не.

— Кога се запознахте с Албер Жорис?

Не се изчерви, не се обърка. Очакваше и този въпрос.

— Преди четири или пет месеца.

— Обичате ли го?

— Ние ще заминем заедно.

— За да се ожените?

— Когато стане пълнолетен. Още е на деветнадесет години и не може да се ожени без съгласието на родителите си.

— Те не са ли съгласни?

— Сигурно не.

— Защо?

— Защото няма положение. Родителите мислят само за това. Като майка ми.

— За къде смятахте да заминете?

— За Южна Америка. Вече съм подала документите си за паспорт.

— Имате ли пари?

— Някой и друг франк. Част от заплатата ми остава за мен.

— Кога за първи път поискахте пари от баща си?

Тя го погледна право в очите и отвърна с въздишка:

— И това знаете!

И добави веднага:

— Така и предполагам. Затова ви казвам истината. Мисля, че няма да излезете чак такъв подлец, че да отидете да разкажете всичко на майка ми. Освен ако и вие сте като нея!

— Нямам абсолютно никакво намерение да разказвам за вашите работи на майка ви.

— Всъщност това няма да има никакво значение.
— Искате да кажете, че дори и тогава пак ще заминете?
— Да. Рано или късно.
— Как научихте адреса на баща си в Париж?
Този път беше готова да го излъже.
— Албер го откри.
— Проследи ли го?
— Да. И двамата се питахме какво ли работи. Решихме, че Албер ще го проследи.
— Какво ви засягаше това?
— Албер смяташе, че баща ми се занимава с незаконни сделки.
— Какво значение имаше за вас да разберете дали е така или не?
— Сигурно печелеше много пари.
— И вие смятахте да му искате от тях?
— Поне да плати билетите за кораба.
— Като го изнудвате?
— Естествено е един баща да...
— С една дума, вашият приятел Албер започна да шпионира баща ви.
— Следи го три дни.
— И какво откри?
— Да не би вие да сте открили нещо?
— Моля, отговорете на въпроса ми.
— Първо, че баща ми държи стая на улица „Ангулем“. После, че съвсем не се занимава с осигуровки, а прекарва по-голяма част от времето си да се шляе по Големите булеварди и да седи по пейките. И на края...
— И на края?
— Че има любовница!
— Как приехте новината?
— Аз лично бих предпочела да е млада и красива. Тя прилича на мама.
— Виждали ли сте я?
— Албер ми показва къде обикновено се срещат.
— На улица „Сен-т-Антоан“?
— Да. В едно малко кафене. Минавах уж случайно и погледнах вътре. Нямах време да я разгледам добре, но все пак добих представа.

С нея сигурно не е по-весело, отколкото с майка ми.

— Отидохте ли след това на улица „Ангулем“?

— Да.

— Даде ли ви пари баща ви?

— Да.

— След като го заплашихте?

— Не. Казах му, че съм изгубила плика със събраните вноски от следобедата и че ако не възстановя сумата, ще ме изгонят от работа. Добавих също, че ще заведат срещу мен дело за кражба.

— Как прие той всичко това?

— Стана му много неприятно. Зърнах снимка на жена върху масичката, взех я и попитах:

— Коя е тя?

— Какво ви отговори?

— Че е приятелка от детинство, с която се срещнали случайно.

— Не мислите ли, че сте просто една малка уличница?

— Отстоявам си своето?

— От кого?

— От всички. Нямам намерение да свърша като майка ми в някакъв глупав дом, в който човек се задушаваше.

— И Албер ли се е срещал с баща ви?

— Не знам.

— Лъжете, момиче!

Тя го погледна сериозно и после призна:

— Да.

— Защо точно сега ме излъгахте?

— Защото предполагам, че след убийството на баща ми ще се захванат с Албер.

— Знаете ли, че той е изчезнал?

— Обади ми се по телефона.

— Кога?

— Преди да изчезне, както казвате вие. Оня ден.

— Каза ли ви къде отива?

— Не. Беше премного разтревожен. Смята, че него ще обвинят за убийството.

— Защо?

— Защото е ходил в квартирата му на улица „Ангулем“.

— Кога научихте, че сме по дирите му?

— Когато вашият инспектор разпитал онази вещица, госпожица Бланш. Тя ме ненавижда. Похвалила се, че казала достатъчно, та най-после и мен да поставят на мястото ми, както се изразила тя. Опитах се да успокоя Албер. Да го убедя, че постъпва много глупаво, като се крие, защото точно така става подозрителен.

— Той не ви ли послуша?

— Не. Беше толкова изплашен, че надали разбираше какво му говоря по телефона.

— Защо сте убедена, че той не е убил баща ви?

— Защо ще го убива?

И добави спокойно, като съвсем разумен човек:

— От него можехме да получим, колкото си искаме пари.

— А ако баща ви откажеше?

— Не можеше да откаже. Албер веднага щеше да го заплаши, че ще разкаже всичко на майка ми. Знам какво мислите. Смятате ме за уличница, както се изразихте преди малко, но ако и вие сте прекарвали най-хубавите си години в тази атмосфера в Жювизи...

— Не се ли срещнахте с баща си в деня на неговата смърт?

— Не.

— А Албер?

— Почти съм сигурна, че и той не го е виждал. Нямахте нищо предвидено за този ден. Обядвахме заедно, както обикновено, и той нищо не ми каза.

— Знаехте ли къде държи баща ви парите си? Доколкото разбрах, майка ви имала навик вечер да пребърква джобовете и портфейла му.

— Винаги го е правила.

— Защо?

— Защото веднъж, преди повече от десет години, намери следи от червило по кърпата му. А майка ми не употребява червило.

— Вие тогава сте била още малка.

— На десет или единадесет години. Но все пак си спомням. Не ми обърнаха внимание. Баща ми се кълнеше, че поради голямата горещина на една жена в ръчната обработка й приляло и той й дал с кърпата си да помирише малко одеколон.

— Сигурно е било вярно.

— Майка ми не повярва.

— Да се върнем на моя въпрос: баща ви не можеше да се прибира у вас с повече пари, отколкото се предполага, че трябва да има...

— Държеше ги в стаята си.

— Над гардероба с огледалото?

— Откъде знаете?

— А вие?

— Веднъж, когато отидох да му искам, той се качи на стола и взе от гардероба жълт плик, в който имаше банкноти по хиляда франка.

— Много ли?

— Цяла пачка.

— Албер знаеше ли?

— Това не е причина да го убие. Сигурна съм, че той не го е сторил. А и никога не би си послужил с нож.

— Какво ви кара да бъдете толкова категорична?

— Един ден се поряза с джобно ножче и едва не припадна. Призлява му само като види кръв.

— Вие спите ли с него?

Тя отново повдигна рамене:

— Що за въпрос!

— Къде?

— Където и да е. Има достатъчно хотели в Париж, които са само за това. Да не вземете да ме уверявате, че полицията не знае!

— И така, ако искаме да резюмираме нашия интересен разговор, вие с Албер сте изнудвали баща си с намерението, когато съберете достатъчно пари, да офейкате в Южна Америка.

Момичето не трепна.

— Ще отбележа също, че въпреки непрекъснатото ви следене не сте могли да разберете как баща ви се е сдобивал с толкова пари.

— Не сме се и мъчили много.

— В крайна сметка важен е само резултатът.

От време на време Мегре имаше чувството, че девойката го гледа с известно снизхождение. Сигурно си мислеше, че е прекалено наивен за комисар от Следствената полиция. Наивен като майка й, като лелите и чичовците й.

— Сега вече знаете всичко — промълви тя, готвейки се да стане.
— Държа да отбележа, че не съм се опитвала да се правя на света вода

ненапита. И все ми е едно какво мислите за мен.

Но имаше нещо, което не ѝ беше все едно:

— Сигурен ли сте, че няма да кажете нищо на майка ми?

— Какво значение има? Нали твърдо сте решили да заминете!

— Първо, това изисква доста време. И, второ, искам да си спестя един излишен скандал.

— Разбирам.

— Албер не е пълнолетен и родителите му могат да...

— Много бих искал да се срещна с Албер.

— Ако зависеше от мен, още тази сутрин щеше да бъде тук. Но той е глупак. Сигурно се крие някъде и трепери като лист.

— Вие, изглежда, не се възхищавате много от него.

— Не се възхищавам от никого.

— Освен от себе си.

— И от себе си не се възхищавам. Отстоявам си своето. Какъв смисъл има да се спори. Предупредихте ли началниците ми, че съм тук?

— Обадох се по телефона, че имам нужда от вас за уреждането на някои формалности.

— В колко часа очакват да се върна?

— Не определих час.

— Мога ли да си вървя?

— Не ви задържам.

— Сигурно ще накарате някой от вашите инспектори да ме следи.

Мегре едва не се разсмя, но успя да остане сериозен.

— Възможно е.

— Само ще си губи времето.

— Благодаря ви.

И Мегре наистина накара да я проследят, макар да беше убеден, че ще е съвсем напразно. В момента свободен беше Жанвие, затова той се зае с нея.

Повече от десет минути комисарят гледа разсеяно през прозореца, облакът се на бюрото и стиснал лула в устата. После се отърси като от дълбок сън, изправи се и промърмори:

— Ама че глупачка!

Влезе, без да знае защо, в стаята на инспекторите.

— Все още ли няма никакви известия за хлапака?

Той положително искаше да се свърже с Моник, но как ли можеше да го направи, без да го арестуват? Мегре беше забравил да пита за нещо, което не беше маловажно. У кого от двамата младежи бяха парите, които събираха за Южна Америка?

Ако бяха у него, добре. Ако ли не, можеше да е останал без пукнат грош в джоба.

Още няколко минути се разхожда замислен из двете стаи и чак тогава позвъни във фирмата „Жьобер и Башьолие“.

— Бих искал да говоря с госпожица Моник Туре.

— Един момент. Тя тъкмо влиза.

— Ало! — прозвуча гласът на Моник.

— Не се радвайте преждевременно. Не е Албер, а комисарят. Забравих да ви питам нещо. Парите у него ли са, или у вас?

Тя веднага разбра:

— У мен са.

— Къде?

— Тук. Бюрото ми се заключва.

— Той има ли някакви пари у себе си?

— Сигурно не много.

— Благодаря. Това е всичко.

Люка му направи знак, че го търсят по другия телефон. Позна гласа на Лапоант.

— От улица „Ангулем“ ли се обаждаш? — изненада се Мегре.

— Не от къщата, а от бистрото на ъгъла.

— Какво става?

— Не знам дали са го направили нарочно, но все пак исках да ви предупредя. Стаята е основно почистена — подът и мебелите излъскани, прахът избърсан.

— И от гардероба ли?

— И оттам. Имах чувството, че дъртушата ме гледа насмешливо. Жената, която идвала два пъти седмично, пристигнала вчера и тя я накара да почисти основно.

„Не сте й казали нищо и тъй като пак ще дават стаята под наем...“

Беше груба грешка. Мегре трябваше да предвиди и това.

— Къде е Мьор?

— Още е там. Проверява дали някой отпечатък от пръсти не е оцелял след голямата сеч, но още нищо не е намерил. Ако наистина е била чистачка, свършила си е добре работата. Да се върна ли в Префектурата?

— Не веднага. Поискай името и адреса на тази жена. Отивай при нея. Да ти разкаже всичко — какво са ѝ наредили, кой е бил в стаята, докато е чистила...

— Ясно.

— Мъор може да се върне. Още нещо. Там наоколо ще видиш някой от Нравствената...

— Дюмонсел. Току-що говорих с него.

— Да поиска още хора от своя отдел. Да проследяват всяка една от наемателките, когато излиза.

— Те скоро няма да излязат. Една има манията да се разхожда гола по стълбите, другата точно сега се къпе. А колкото до третата, тя, изглежда, не се е прибираща от няколко дена.

Мегре се запъти към кабинета на началника без особен повод, просто само да побъбрят, както му се случваше понякога. Обичаше атмосферата в това бюро и винаги заставахе пред прозореца, от който се виждаха мостът Сен Мишел и кейовете по Сена.

— Изморен ли сте?

— Имам чувството, че играя на една от ония детски игри, които изискват голямо търпение. Искам да бъда едновременно навсякъде, та затова не мога да си намеря място и се въртя из кабинета си. Тази сутрин трябваше да проведа разпит, един от най...

Запъна се, търсейки най-подходящата дума. Чувствуваше ужасна умора или по-точно огромна празнота в себе си, пълно обезсърчение, като след голямо пиянство.

— А беше младо момиче, почти дете.

— Дъщерята на Туре ли?

Телефонът иззвъня. Началникът вдигна слушалката:

— Тук е, да. — И обръщайки се към Мегре, добави: — Вас търсят. Ньовьо е дошъл с някого и бърза да ви покаже находката си.

— Засега довиждане!

Ньовьо чакаше прав, силно развълнуван в преддверието, а до него седеше на стол кльощаво и бледо същество на неопределена възраст. Нещо у Мегре му подсказа, че го е виждал. И не само че го е

виждал, но и че го познава отлично, макар никакво име да не му идваше на ум.

— Може би искаш първо да поговорим? — обърна се той към Ньовьо.

— Безпредметно е. А и този тарикат не бива да се оставя сам.

Едва тогава комисарят забеляза, че човекът беше с белезници на ръцете.

Отвори вратата на кабинета. Задържаният влезе, влачейки леко крака. Миришеше на алкохол.

Ньовьо заключи след него вратата и му свали белезниците.

— Не се ли досещате кой е, шефе?

Мегре все още не можеше да си спомни името, но изведнъж нещо проблесна в паметта му. Човекът имаше физиономия на клоун без грим, страните му бяха сякаш гумени, а голямата му уста се разтегляше в горчива и в същото време смешна гримаса.

Кой беше споменал за физиономия на клоун? Госпожица Леон? Господин Семброн, старият счетоводител? Във всеки случай някой, който беше видял господин Луи да седи с друг човек на пейка на булевард „Сен Мартен“ или на булевард „Бон Нувел“.

— Седни!

Човекът отговори съвсем свойски:

— Благодаря, шефе.

ГЛАВА VII

ТЪРГОВЕЦЪТ НА ШЛИФЕРИ

— Джеф Шрамек, наречен Фред Клоуна или още Акробата, роден в Рикевир, Горен Рейн, преди шестдесет и три години.

Радостно възбуден от успеха си, Ньовьо представи арестувания, сякаш обявяваше номер в цирка.

— Спомнихте ли си сега, шефе?

Бяха минали най-малко петнадесет години, ако не и повече и това се бе случило не много далеч от булевард „Сен Мартен“, някъде между улица „Ришелъ“ и улица „Дрюо“.

— Шестдесет и три години! — повтори Мегре и гледаше учуден човека, който, поласкан, широко се усмихна.

Не изглеждаше на годините си може би защото беше много слаб. Изобщо бе човек с неопределена възраст. И най-вече с това лице трудно можеше да се приеме за възрастен. Дори и сега, когато беше сигурно изплашен, сякаш се присмиваше на себе си и на другите. Гримасите у него бяха станали тик, непреодолима нужда да буди смях.

Най-изненадващото обаче бе, че той вече беше прехвърлил четиридесет и петте, когато аферата на Големите булеварди го прослави.

Мегре натисна копчето и вдигна слушалката на вътрешния телефон.

— Моля да ми донесете досието на Шрамек, Джеф Шрамек, роден в Рикевир, Горен Рейн.

Не си спомняше как бе започнало. Беше към осем часът вечерта, по Големите булеварди се движеше гъста тълпа, терасите на кафенетата преливаха от посетители. Трябва да е било в началото на пролетта, защото вече се бе смрачило.

Някой, изглежда, бе забелязал светлинка от фенер да се движи из помещенията на една административна сграда. Вдигнаха тревога. Полицията пристигна веднага и както винаги, първите любопитни, без дори да знаят какво става, вече се спираха.

Никой не можеше да допусне, че представлението ще трае почти два часа, изпълнено с драматични и комични моменти, и че на края ще се събере такава тълпа, та полицията да се принуди да прави истински кордон.

Гонен от стая в стая, крадецът се измъкна през един прозорец и запълзя по водосточната тръба. Стъпи на перваза на прозорец от горния етаж, но там веднага изскочи полицаи и той продължи да се катери нагоре, а по тротоара жените пищяха от ужас.

Това беше може би едно от най-напрегнатите преследвания в историята на полицията. Хората тичаха нагоре, от етаж на етаж, отваряха прозорците, а непознатият, сякаш се забавляваше, изпълняваше невероятни акробатически номера.

Той първи стигна до покрива, пред чийто силен наклон полицаите нерешително се спряха. Леко и сигурно скочи на съседния покрив и оттам — от сграда на сграда — стигна до ъгъла на улица „Дрюо“ и се мушна в някакво таванско прозорче.

Зърнаха го четвърт час по-късно на друг покрив. Хората викаха, протегнали ръка: „Там, там...“

Не знаеха дали е въоръжен и какво е направил. Разнесе се мълвата, че е убил няколко души...

И като връх на суматохата пристигнаха и пожарникарите с дългите си стълби и дълго шареха с прожекторите по покривите.

Когато най-после успяха да го хванат на улица „Ла Гранж Батьолиер“, той даже не се беше задъхал. Подсмиваше се на полицаите, горд и доволен от себе си. И тъкмо го качваха в колата, той им се изплъзна като змиорка от ръцете и бог знае как изчезна сред тълпата.

Това беше Шрадек. В продължение на няколко дни вестниците пишеха само за Акробата, когото съвсем случайно арестуваха по-късно на някакви конни състезания.

Започнал бе работа още съвсем млад в цирк, който обикалял из Елзас и Германия. По-късно се прехвърлил в Париж и работел по панаирите с изключение на времето, което прекарвал в затвора за обири.

— Не съм допускар — каза инспектор Ньовьо, — че ще доживява старините си в моя квартал.

А той сериозно поясни:

— Отдавна съм влязъл в правия път!

— Няколко пъти ми споменавах за мъж на средна възраст, висок и слаб, когото са виждали по пейките с господин Луи.

Та нали някой беше казал на Мегре: „като тия, които виждаме по пейките...“

Фред Клоуна принадлежеше към оная категория хора, които не правят впечатление дори да стоят с часове без никаква работа, да зяпат минувачите или да подхвърлят трохички на гълъбите. Той беше безличен и сив като плочките по тротоара, с израза на човек, когото никой и за нищо не чака.

— Преди да го разпитате, искам да ви разкажа как го пипнах. Бях в една кръчма на улица „Блондел“, на две крачки от Порт Сен Мартен. Там се продават и фишове за тотализатора за конни състезания. Заведението се нарича „При Фернан“. Фернан е бивш жокей, когото познавам отдавна. Показах му снимката на господин Луи. Изглежда, не му беше непознат.

— Да не е някой от твоите посетители? — попитах го аз.

— Той не. Но идва два-три пъти с един от постоянните ми клиенти.

— Кой?

— Фред Клоуна.

— Акробата ли? Мислех, че отдавна е умрял или е в затвора.

— Жив е и идва всеки следобед да пийне нещо и да заложи на конния тотализатор. Сега се сещам, че от няколко дни не съм го виждал.

— От колко по-точно?

Фернан помисли малко и отиде в кухнята да пита жена си.

— За последен път е идвал в понеделник.

— Заедно с господин Луи ли?

Това не можа да си спомни, но беше категоричен, че не е виждал Акробата от понеделник насам. Разбирате, нали?

Оставаше ми само да го открия. Ала вече знаех къде да го търся. Успях да науча името на жената, с която живее от дълги години, бивша амбулантна търговка на плодове и зеленчуци, някоя си Франсоаз Биду.

Научих точния адрес преди няколко часа: „Ке дьо Валми“ срещу канала.

Намерих нашия човек при нея, скрит в спалнята, от която не е излизал от понеделник. Първата ми работа беше да му сложа белезниците, за да не ми се изплъзне от ръцете.

— Не съм толкова гъвкав вече! — пошегува се Шрадек.

На вратата се почука. Донесоха на Мегре дебела папка с жълти корици. Това бе историята на Шрадек или по-точно историята на неговите вземания-давания с полицията.

Без да бърза, подръпвайки леко от лулата, Мегре започна да разгръща страниците.

Настъпил бе часът, който той най-много обичаше за подобни разпити. От дванадесет до два кабинета се изпразват, има по-малко суетня по коридорите, телефоните звънят по-рядко. Човек има чувството, както обикновено става нощем, че цялата сграда принадлежи само на него.

— Не си ли гладен? — попита го Ньовьо.

Инспекторът не знаеше какво да отговори, та Мегре настойчиво го подкани:

— Трябва да идеш да хапнеш нещо. След малко може да се наложи да ме смениш.

— Добре, шефе.

Ньовьо тръгна с явно нежелание и задържаният го изгледа насмешливо. През това време Мегре запали втора лула, постави широката си длан върху папката, погледна Фред Клоуна право в очите и промълви:

— Сега да се оправяме ние двамата!

Предпочиташе този разпит пред разпита на Моник. Но преди да започне, все пак благоразумно заключи вратата. Затвори и междинната врата към стаята на инспекторите и дори погледна към прозореца. Тогава Джеф промърмори със смешна гримаса:

— Не се бойте. Аз вече не мога да се катеря по покривите.

— Предполагам, че не ти е неизвестно защо си тук!

Оня реши да се прави на глупак:

— Винаги арестуват едни и същи хора. Напомня ми за доброто старо време. От години не ми се е случвало.

— Твоят приятел Луи е убит. Не се прави на изненадан. Знаеш много добре за кого говоря. Знаеш също, че има голяма вероятност обвинението да падне върху теб.

— Това ще бъде поредната съдебна грешка.

Мегре вдигна слушалката на телефона:

— Моля, свържете ме с кръчмата „При Фернан“, на улица „Блондел“!

И след като му дадоха връзка:

— Обажда се комисарят Мегре. Става въпрос за един от постоянните ви клиенти, Джеф Шрамек... Да, Акробата... Искам да знам дали е залагал големи суми... Моля?... Да, разбирам... А напоследък?... В събота?... Благодаря. Не, това е достатъчно засега.

Изглеждаше доволен. Затова пък Джеф започваше да става неспокоен.

— Да ти повторя ли какво ми казаха?

— Какво ли не казват хората!

— Цял живот си пръскал парите си да ги залагаш по конни състезания.

— Да беше забранило правителството, нямаше да ги губя.

— От години купуваш билетите за тотализатора от Фернан.

— Но кръчмата е официално бюро на конния тотализатор!

— Да, но ти така или иначе трябва да намираш отнякъде пари, за да ги залагаш по конете. Допреди две години и половина си играел с много малки суми, дори понякога не си имал с какво да си платиш поръчката, та Фернан ти е давал на вересия.

— Не е трябвало да го прави. Иначе нямаше да ходя при него.

— Започнал си да залагаш повече, понякога и доста големи суми.

А след няколко дни отново си се оказвал без петак.

— И какво от това?

— Сега в събота си поставил на карта много пари.

— А какво да кажем за собствениците, които залагат до един милион на кон!

— Откъде имаше пари?

— Жена ми работи.

— Какво?

— Чисти по домовете. От време на време помага и в кръчмата на „Ке дьо Валми“.

— Ти подиграваш ли се, какво!

— Никога не бих си го позволил, господин Мегре.

— Слушай. Да се опитаме да спечелим малко време.

— Колкото до това, което аз трябва да направя, знаете, че...

— Все пак ще се постарая да ти обясня какво е положението ти. Доста свидетели са те виждали заедно с някой си господин Луи.

— Много симпатичен човек.

— Това сега няма значение. Виждали са ви заедно, и то не от днес или от вчера. А от около две години и половина насам. Тогава господин Луи е бил без работа и съвсем закъсал.

— Знам какво е! — въздъхна Джеф. — Като закъсаш, не можеш да се измъкнеш!

— Как си я карал тогава, не знам, но твърде вероятно е, че именно тогава си се оправял с това, което е изкарвала твоята Франсоаз. Мъкнел си се по пейките. Рискувал си по някой франк и друг по конете и навсякъде си пиел на вересия. Колкото до господин Луи, той е бил принуден да вземе назаем пари от двама души.

— Което показва, че има доста бедни хора по света.

Мегре не му обърна внимание. Джеф толкова бе свикнал да предизвиква смях край себе си, че шегата у него бе станала органическа потребност. Комисарят търпеливо, неотклонно напредваше към целта.

— И става така, че вие двамата изведнъж се оказвате богати. Следствието ще установи всичко точно, по дати.

— Никога не съм помнил дати!

— Оттогава насам има периоди, в които залагаш на едро, други — в които пиеш на вересия. За всекиго става ясно, че вие двамата с господин Луи сте намерили начин да изкарвате пари, много пари, но не редовно. С този въпрос ще се занимаем по-късно.

— Жалко. Много искам да разбера какъв е начинът!

— След малко няма да ти е до смях. В събота, пак повтарям, си бил тъпкан с пари и само за няколко часа си пропилял всичко. В понеделник следобед твоят съучастник, господин Луи, е бил убит в една сляпа уличка до булевард „Сен Мартен“.

— Това е голяма загуба за мен.

— Минавал ли си вече през Углавния съд?

— Не. Само Изправителен съд. Няколко пъти.

— Много добре. Съдебните заседатели не са хора, които обичат шегите, особено когато става въпрос за човек с толкова обременено досие като твоето. И много е вероятно да стигнат до заключението, че

ти си единственият човек, който е познавал всички ходове на господин Луи и си имал интерес да го убиеш.

— В такъв случай те всички са глупаци.

— Това исках да ти кажа. Сега е дванадесет и половина. В един часа ще дойде съдията Комелио и аз ще те пратя да се оправяш с него.

— Да не е един дребничък, черноок, с мустачки като четка за зъби?

— Да.

— Срещали сме се някога. Кофти човек. Ами той сигурно вече не е много млад, нали?

— Можеш да го попиташ за годините му.

— А ако нямам желание да го виждам?

— Знаеш какво трябва да направиш.

Джеф Клоуна въздъхна дълбоко:

— Да имате случайно една цигара?

Мегре извади от чекмеджето пакет цигари.

— Кибрит?

Известно време пуши мълчаливо.

— Предполагам, че нямате нищо за пиене тук?

— Ще говориш ли?

— Не знам още. Тъкмо се питам дали имам нещо за казване.

Можеше още дълго да продължи. Познаваше този тип хора. Затова за всеки случай надзърна в стаята на инспекторите и подвижна:

— Люка! Бъди така добър, изтичай до „Ке дьо Валми“ и ми доведи някоя си Франсоаз Биду.

Клоуна изведнъж нервно се разшава на стола си и вдигна два пръста като ученик:

— Господин комисар! Не правете това!

— Ще говориш ли?

— Ще ми бъде по-лесно, ако има нещо за пийване.

— Момент, Люка. Не тръгвай, докато не ти кажа. И обръщайки се към Джеф:

— Страх ли те е от жена ти?

— Обещахте да ми дадете нещо за пиене.

Мегре затвори вратата и извади от стенния шкаф бутилката коняк, която винаги стоеше там. Сипа му малко във водна чаша.

— Сам ли ще пия?

— Слушам те!

— Задавайте ми въпроси. Смея да отбележа, че както казват адвокатите, не ми липсва добра воля да помогна на следствието.

— Къде се срещна за първи път с господин Луи?

— На една пейка на булевард „Бон Нувел“.

— Как се запознахте?

— Както се запознават хората по пейките. Казах, че вече е пролет, той ми отвърна, че времето е по-меко, отколкото предната седмица.

— Това е станало преди около две години и половина.

— Почти. Не съм си отбелязал датата в бележника. После пак се виждахме на същата пейка и той изглеждаше много радостен, че има с кого да поговори.

— Каза ли ти, че е без работа?

— Дойде време, когато ми разказа за всичките си неволи, че двадесет и пет години работил при един и същ собственик, който без предупреждение закрил фирмата, че нашият приятел не посмял да каже на жена си — тя, изглежда, е голяма проклетия — и продължил да я лъже, че си е на старата длъжност като магазинер. Мисля, че тогава за първи път можа да си излее душата и му олекна.

— Знаеше ли какъв си ти?

— Казах му само, че съм работил в цирковете.

— По-нататък?

— Какво по-точно искате да знаете?

— Всичко.

— Много ми се ще първо да прегледате досието ми и да преброите присъдите. Искам да знам дали още едно дело няма да ми струва вече доживотно заточение в колониите. А това, виж, ще бъде крайно неприятно!

Мегре изпълни молбата му:

— Ако не е за убийство, може да си позволиш още две присъди.

— Така си мислех и аз, но не бях сигурен дали вашите сметки се покриват с моите.

— Е, казвай, обир ли?

— Много по-сложно.

— Кой го измисли?

— Той, разбира се. Аз не съм чак толкова умен. Може би ми се полага още една чашка?

— После.

— О, тя е дълга работа. Ще ме накарате да ви разкажа всичко на бърза ръка.

Комисарят отстъпи и му сипа още малко коняк.

— В крайна сметка всичко дойде от пейката.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами като седял по цял ден на пейката, и то все на една и съща, започнал, без да иска, да наблюдава какво става около него. Не знам дали си спомняте за магазина за шлифери на булеварда.

— Спомням си.

— Пейката, на която Луи беше свикнал да стои, е точно насреща. Така че съвсем неволно научил какво става в магазина — кой влиза, кой излиза, привичките на служителите. Оттам му хрумна и идеята. Когато човек няма какво да прави по цял ден, мисли, крои планове, дори и да знае, че никога няма да се осъществят. Веднъж ми заговори за това ей така, просто да минава времето. В магазина винаги е пълно с хора. Продават се шлифери от всякакви модели — и мъжки, и дамски, и за деца. Висят навсякъде. Има и на първия етаж. Вляво от сградата, както на много места в квартала, минава сляпа уличка, която излиза във вътрешен двор.

И изведнъж услужливо предложи:

— Да ви направя ли една скица?

— Не сега. Продължавай.

— Луи ми каза: „Чудя се как никой досега не е обрал касата. Та това е толкова лесно!“

— Предполагам, че си наострил уши.

— Е, заинтригува ме. Обясни ми, че в дванадесет часа, най-късно в дванадесет и четвърт, изпращат последните клиенти и служителите отиват да обядват. Отива и собственикът, дребничък старец, със заострена брадичка, който се храни наблизко в „Шоп дю негр“.

„Достатъчно е някой, влязъл с клиентите, да остане вътре, когато затварят.“

Не бързайте да възразите. Отначало и аз също си помислих, че е невъзможно. Луи обаче седмици наред внимателно следеше какво

става в магазина. Служителите не си дават труд да проверяват по всички ъгли, сред хилядите шлифери. А и кой може да допусне, че човек нарочно ще се остави да го заключат вътре, нали разбирате!

В това му е цаката. Като тръгва, собственикът гледа само да заключи вратата.

— Ти ли остана вътре? И после си разбил ключалката, за да се измъкнеш с парите?

— Лъжете се. Точно в това е най-големият майтап. Дори и да ме хванеха, не можеха да ме осъдят, защото нямаше да има никакви улики срещу мен. Изпразнил съм касата, добре, но само толкова. След това отивам в тоалета. До сифона има малко прозорче, през което не би се промушило и тригодишно дете. Съвсем спокойно обаче може да се прехвърли пакет с банкноти. Прозорчето гледа към вътрешния двор. Уж случайно, точно тогава Луи минава оттам и прибира пакета. А аз чакам да се върнат служителите и да се съберат достатъчно клиенти, за да не ме забележат в навалищата. Излизам си спокойно, както спокойно съм и влязъл.

— Наполовина ли дяляхте?

— По братски. Най-трудното беше да го склоня. Измислил го бе за собствено удоволствие, така да се каже, за идеята. Когато му предложих да направим удара, той направо се възмути. И ако отстъпи, направи го само заради жена си — нали рано или късно трябваше да ѝ признае, че е без пукната пара. Освен това комбината си има и още едно преимущество. Да речем, аз признавам, осъждат ме за обир, но няма никакво незаконно промъкване в магазина, нито взлом, а това прави две години по-малко, ако не се лъжа.

— Ще проверим след малко в Наказателния кодекс.

— Е, това е всичко. Поживяхме си хубавичко с Луи и не съжалявам за нищо. С удара в този магазин за шлифери изкарахме повече от три месеца. Откровено казано, моята част не се задържа дълго заради проклетите конски кранти, но Луи ми даваше от време на време по някой франк.

Когато свършихме парите, сменихме и пейката.

— За да подготвите нов удар, така ли?

— По принцип работата се оказа добра, защо трябваше да търсим друга. Сега, когато ви е ясно в какво се състои номерът, ще откриете по вашите архиви всички магазини, в които съм се оставял да

ме заключат. Вторият беше за лампи и електрически уреди, малко по-надолу, на същия булевард. Там няма сляпа уличка, но задната стаичка на магазина гледа към вътрешния двор на сграда от друга улица. То е все същото. В квартала рядко има тоалетни без прозорче към вътрешен двор или към сляпа уличка.

Веднъж само ме спипа една продавачка, която отвори стенния шкаф, в който се бях скрил. Веднага се престорих на мъртвопиян. Тя извика собственика и ме изхвърлиха навън, като ме заплашиха с полицията.

Ще ми обясните ли сега защо е трябвало аз да убивам Луи? Ние бяхме авери. Даже го запознах с Франсоаз, тя вече беше започнала да се чуди къде се губя по цял ден. Донесе й шоколадови бонбони и тя каза, че го намира за много възпитан човек.

— Направихте ли някакъв удар миналата седмица?

— Вестниците вече писаха. Един магазин за конфекция на булевард „Монмартр“.

— Предполагам, че Луи е бил убит, когато е отивал да провери дали в бижутерияния магазин има някакво прозорче към вътрешния двор.

— По всяка вероятност, да. Винаги той проучваше местата, защото имаше много по-благопристоен вид. Хората са по-подозрителни към такива като мен. Случвало ми се е да се облека като истински тузлия и пак да ме гледат накриво.

— Кой го е убил?

— Мен ли питате?

— Кой е имал сериозно основание да го убие?

— Не знам. Може би жена му.

— Защо ще го убива жена му?

— Защото е проклетия. Ако е разбрала, че той я лъже вече цели две години и си има приятелка...

— Ти познаваш ли приятелката му?

— Не ме е запознавал с нея, но е споделял и аз съм я виждал отдалеч. Много беше привързан към нея. Той беше по начало човек, който се нуждае от обич. То с всички е така, нали? Аз си имам Франсоаз. Вие също сигурно си имате някого. Разбираха се много добре. Ходеха на кино или сядаха да си побъбрят в някое кафене.

— Тя знаеше ли?

— Сигурно не.

— А кой знаеше тогава?

— Преди всичко аз.

— Естествено!

— Може би дъщеря му. Тя му създаваше доста неприятности. Казваше, че с годините все повече заприличвала на майка си. Непрекъснато му искаше пари.

— Ти ходил ли си в квартирата му на улица „Ангулем“?

— Никога.

— А знаеш ли как изглежда къщата?

— Показвал ми я е.

— Защо не ходеше там?

— Защото не исках да го поставям в неудобно положение. Хазайката го мислеше за много сериозен човек. Ако ме водеше...

— А ако ти кажа, че са намерили отпечатъци от твоите пръсти в стаята му?

— Ще ви отговоря, че отпечатъците са дребна работа.

И наистина по всичко личеше, че ни най-малко не се е разтревожил. Продължаваше да се вживява в ролята си на наивник, като от време на време хвърляше поглед към бутилката.

— Кой знаеше още?

— Слушайте, господин комисар, аз може да съм всякакъв, но никога през живота си не съм се занимавал с доносничество.

— Може би предпочиташ да поемеш обвинението?

— Ще бъде съвсем несправедливо.

— Кой знаеше още?

— Приятелят на госпожицата. Е, виж, за него не мога да се закълна, че е невинен. Не знам дали тя го беше накарала, но той по цял следобед следеше Луи. Два пъти ходил при него да му иска пари. Луи изпитваше панически страх хлапакът да не се разприказва пред жена му или да ѝ изпрати анонимно писмо.

— Ти познаваш ли го?

— Не. Знам само, че е съвсем млад и работи сутрин в някаква книжарница. В последно време Луи очакваше вече най-лошото. Казваше, че тази работа не може вечно да продължи \ така, че жена му рано или късно ще научи.

— Говорил ли ти е за баджанаците си?

— Много често. Все му ги давали за пример. Те били мерилото, за да му покажат, че е некадърник, неудачник, мокра кокошка, „нищожество“, че било по-добре изобщо да не е създавал семейство, щом като го осъжда на такава посредственост. Сърцето ме заболя, като научих.

— Какво си научил?

— Като научих от вестниците, че е убит. Още повече че не съм бил далеч от мястото, когато е станало това. Фернан може да потвърди, че си пиех питието на тезгяха.

— Имаше ли Луи пари в себе си?

— Не знам дали ги е носил със себе си, но само два дни по-рано бяхме пипнали доста голяма сума.

— Обикновено в себе си ли държеше парите?

— В себе си или в стаята си. Но най-големият майтап беше, че вечер, преди да вземе влака, трябваше да сменя обувките и връзката си. Веднъж забравил за връзката. Той ми го разказа. Забелязал чак на Лионската гара. А не можел да купи каква да е връзка. Трябвало да се прибере със същата, с която излязъл сутринта. Та се наложило да се върне в квартирата си. В къщи казал, че са го задържали във фирмата по спешна работа.

— Защо от вторник насам не си излизал от спалнята на Франсоаз?

— На мое място какво щяхте да направите вие? Когато във вторник сутринта прегледах вестника, веднага си казах, че доста хора са ме виждали заедно с Луи и че сигурно ще уведомят полицията. Нали винаги подозрението пада върху хора като мен!

— Не си ли помисли да напуснеш за известно време Париж?

— Реших просто да кротувам с надеждата, че няма да се сетят за мен. Но тази сутрин, когато чух гласа на вашия инспектор, разбрах, че съм „изгорял“.

— Франсоаз знае ли за твоите занимания?

— Не.

— Тогава откъде смята, че идват тези пари?

— Първо, тя вижда много малка част от тях, това, което ми остава след залаганията. И, второ, мисли, че продължавам с джебчийството в метрото.

— А ти занимавал ли си се с това?

— Не държете да ви отговоря, нали? Между другото на вас не ви ли пресъхна вече гърлото?

Мегре му сипа пак малко коняк в чашата.

— Това ли е всичко? Сигурен ли си?

— Така сигурен, както че ви виждам!

Мегре отвори вратата на съседната стая и каза на Люка:

— Отведи го в ареста. — И поглеждайки към Джеф Шрамек, който ставаше от стола с въздишка, добави: — Сложи му за всеки случай белезниците.

А когато Акробата се обърна със странна усмивка на гуменото си лице, той подхвърли:

— И да не бъдат много груби с него.

— Благодаря ви, господин комисар. И моля ви, не казвайте на Франсоаз, че съм проиграл толкова пари. Тя е способна само заради това да не ми изпраца сладки.

Мегре се облече и тръгна да хапне в пивница „Дофин“. Вече слизаше по голямата безлично сива стълба, когато дочу шум и се надвеси над перилата.

Младеж с разрошени коси отчаяно се мъчеше да се измъкне от ръцете на едър полицай, с кървава драскотина на бузата, а той му викна:

— Ще стоиш ли мирно, бълха такава! Иначе ще ти хвърля един хубав бой!

Комисарят трябваше да направи усилие, за да не се изсмее. Човекът, когото водеха, беше Албер Жорис и той продължаваше да се дърпа:

— Пуснете ме! Нали ви казвам, че сам ще отида...

Вече бяха на стълбата, до Мегре.

— Арестувах го на моста Сен Мишел. Веднага го познах. Когато се приближих към него, той се опита да избяга.

— Не е вярно! Лъже!

Младежът се задъхваше, с почервеняло лице и блестящи очи, а полицаят, хванал го за яката на палтото, го дърпаше нагоре, сякаш въртеше кукла.

— Кажете му да ме пусне.

Опита се да го ритне, но не го улучи.

— Казах ви, че искам да видя комисаря Мегре. Идвах точно тук. Идвах по собствено желание...

Дрехите му бяха измачкани, крачолите на панталоните — изцапани със засъхнала кал. Под очите му имаше големи тъмни кръгове.

— Аз съм комисарят Мегре.

— Тогава заповядайте му да ме пусне.

— Можеш да го пуснеш, приятелю.

— Както кажете, но...

Полицаят явно очакваше момъкът да му се изплъзне от ръцете като змиорка.

— Той ме малтретира... — задъхваше се Албер Жорис. — Държа се с мен, сякаш съм, сякаш съм...

В гнева си не можеше да намери подходящата дума.

Усмивайки се неволно, комисарят посочи кървящата буза на полицаия:

— Струва ми се, че по-скоро той е...

Жорис също погледна полицаия и чак тогава забеляза издраната му страна. В очите му припламна огънче и той викна:

— Така му се пада!

ГЛАВА VIII

ТАЙНАТА НА МОНИК

— Сядай, хулиганче.

— Аз не съм хулиганче — възрази Жорис.

И все още задъхан, с леко треперещ глас се помъчи да говори по-спокойно:

— Не мислех, че комисарят Мегре обижда хората, преди да им е дал възможност да обяснят каквото и да е.

Мегре изненадано сбърчи вежди:

— Обядвал ли си?

— Не съм гладен.

Отговор на сърдито дете!

— Ало! Дайте ми пивница „Дофин“ — помоли комисарят. — Ало! Жозеф?... Мегре се обажда... Би ли ми донесъл няколко сандвича... Шест... За мен с шунка... Чакай...

И обръщайки се към Жорис:

— С шунка или със сирене?

— Няма значение. С шунка.

— Бира или червено вино?

— Вода, ако обичате. Жаден съм.

— Жозеф! Шест сандвича с шунка, по-дебелички и четири халби... Момент... Донеси, като идваш, и две чаши черно кафе... Ще стане ли бързо?

Остави слушалката, после се свърза с един от отделите на Префектурата. Не изпускате момъка от очи и любопитно го разглеждаше. Жорис беше слаб, с нездрав вид, болезнено нервен, сякаш вместо с бифтек цял живот се бе хранил само с черно кафе. Но не беше грозно момче. Косите му бяха тъмнокаестеняви и дълги и, изглежда, имаше навик да ги отмята с рязко движение назад.

Навремени трепкаше с ноздри, може би защото беше все още много развълнуван. Навел леко глава, той продължаваше да гледа с укор комисаря.

— Ало! Не е необходимо да търсите повече въпросния Жорис. Нека съобщят в участъците и по гарите.

Момъкът отвори уста, но той го пресече:

— После!

Небето отново притъмня. Щеше да вали и по всичко личеше, че ще бъде същият неспирен, досаден дъжд, който се изсипа в деня на погребението. Мегре стана да затвори прозореца, а после все така мълчаливо подреди на бюрото лулите, както машинописката подготвя машината, листите и индигата, преди да започне работа.

На вратата се почука.

— Влезте! — промърмори недоволно той.

Инспектор Ньовьо подаде леко глава през откренатата врата, мислейки, че разпитът вече е започнал.

— Извинете... Искях само да знам...

— Свободен си. Благодаря.

Оставаше да дойде сервитьорът от пивница „Дофин“. Докато го чакаше, комисарят закрачи напред-назад из кабинета. Обади се още веднъж по телефона, този път на жена си:

— Няма да се върна за обед.

— Така си помислих и аз. Знаеш ли колко е часът?

— Не. Но това няма значение.

Тя гръмко се засмя, ала той не разбра защо.

— Дошъл съм да ви кажа...

— После!

Това му беше третият разпит за деня. Беше жаден. В един момент погледът му проследи погледа на младежа и се спря върху бутилката с коняк и празната водна чаша, останали върху бюрото.

Мегре се изчерви като дете и едва не започна да се оправдава, че не той пие коняк в големи чаши, а Джеф Шрамек, който е бил преди него тук.

Дали бе почувствувал упрека на момчето? И не съжаляваше ли, че бе помрачил представата му за комисаря Мегре?

— Влез, Жозеф. Остави подноса върху бюрото. Не си забравил нищо, нали?

Останали отново сами пред поднесената храна, той рече:

— Сега да хапнем.

Жорис се нахрани с голям апетит, макар преди малко да твърдеше друго. През цялото време поглеждаше Мегре с нескрито любопитство, а след като изпи и чаша бира, почувствува, че хладнокръвието му се възвръща отново.

— Сега е по-добре, нали?

— Благодаря. Но защо трябваше да ме наричате хулиган!

— Ще поговорим и за това.

— Но аз наистина идвах при вас.

— Защо?

— Защото ми омръзна да се крия.

— Защо се криеше?

— За да не ме арестуват.

— И защо ще те арестуват?

— Знаете много добре защо.

— Не, не знам.

— Защото съм приятелят на Моник.

— Защо си толкова сигурен, че ние знаем това?

— Толкова лесно е да се установи.

— И защото си приятелят на Моник, ние трябва да те арестуваме, така ли?

— Искате да ме накарате да говоря.

— Ами какво друго?

— Мислите си, че ще започна да лъжа, и се опитвате да ме объркате.

— Това в криминалните романи ли си го чел?

— Не. Във вестниците. Знам как работите вие.

— В такъв случай за какво по-точно си дошъл?

— За да ви кажа, че не аз съм убил господин Туре.

Запалил вече лулата си, Мегре допиваше бавно втората чаша бира. Беше седнал на мястото си до бюрото. Бе светнал лампата със зеления абажур, а първите капки дъжд трополяха вече по перваза на прозореца.

— Даваш ли си сметка какво предполага това?

— Не разбирам какво искате да кажете.

— Предположил си, че възнамеряваме да те арестуваме. Следователно имаме причини да го сторим.

— Не сте ли ходили на улица „Ангулем“?

— Откъде знаеш?

— Неизбежно е било да научите, че той има квартира в града. Най-малкото заради жълтите му обувки.

По устните на комисаря заигра лека усмивка:

— После?

— Жената сигурно ви е казала, че съм ходил при него.

— Това достатъчна причина ли е, за да те арестуваме?

— Разпитвали сте Моник.

— И ти си въобразяваш, че тя нещо е казала?

— Не допускам, че вие не сте я накарали да проговори.

— В такъв случай защо си се скрил под леглото на приятеля си?

— И това ли знаете?

— Отговаряй!

— Направих го, без да мисля. Бях се паникьосал. Страх ме беше да не ме бият, за да ме накарат да призная неща, които не са верни.

— И това ли си прочел във вестниците?

Та нали адвокатът на Ръоне Льокьор беше говорил в Углавния съд за грубостите на полицията и всички вестници отпечатаха изказването му! Между другото със сутрешната поща бе дошло писмо от Льокьор: осъден на смърт, отчаян, той молеше комисарят да го посети в затвора.

Мегре едва не извади писмото да го покаже на момчето. Но реши да прибегне до него само в краен случай.

— Защо се измъкна от скривалището си на улица „Гей Люсак“?

— Защото не можех повече да стоя по цял ден под леглото. Беше ужасно. Болеше ме всяка частичка от тялото. И все се страхувах да не кихна. Апартаментът е малък и всички врати са винаги отворени. Чувах как се движи лелята на приятеля ми и ако мръднеш, тя щеше да ме чуе.

— Само заради това ли?

— Бях гладен.

— И какво направи тогава?

— Скитах из улиците. Вечерта подремнах за час-два върху чувал със зеленчуци в Халите. Два пъти идвах до моста Сен Мишел. Видях Моник, когато излизаше оттук. Ходих и до улица „Ангулем“ и отдалеч зърнах един човек — стори ми се, че е нарочно поставен там. Предположих, че е от полицията.

— Защо именно ти би убил господин Луи?

— Не знаете ли, че съм вземал назаем пари от него?

— Назаем?

— Искал съм му, ако така предпочитате.

— Искал си?

— Не ви разбирам.

— Има различни начини да искаш. И някои от тях са такива, че изобщо не дават възможност на тоя, от когото искат, да откаже. Това между другото се нарича шантаж.

Мегре замълча и втренчи поглед в пода:

— Отговаряй!

— Но аз никога нищо нямаше да кажа на госпожа Туре.

— Заплашвал си го обаче именно с това.

— Не беше необходимо.

— Защото той и без това беше сигурен, че ще й кажеш?

— Не знам. Съвсем се обърках с вашите въпроси.

И уморено добави:

— Умирам за сън.

— Изпий си кафето.

Той безропотно се подчини, без да откъсва поглед от Мегре.

— Често ли си ходил при него?

— Само два пъти.

— Знаеше ли Моник?

— Какво ви каза тя?

— Не е важно какво е казала тя, а каква е истината!

— Знаеше.

— Какво му обясни?

— На кого?

— Ами на Луи Туре, на кого друг?

— Че ние имаме нужда от пари.

— Кои „ние“?

— Моник и аз.

— Защо?

— За да заминем за Южна Америка.

— Ти каза ли му, че искате да се махнете оттук?

— Да.

— Как го прие той?

— Съгласи се в крайна сметка, че друго не може и да се направи. Нещо не беше в ред. Мегре започваше да си дава сметка, че момчето го смята за по-добре осведомен, отколкото е всъщност. Трябваше да пипа внимателно.

— Ти не му ли предложи да се ожениш за нея?

— Предложих му. Но той знаеше много добре, че е невъзможно. Първо, аз съм непълнолетен и трябва да получа съгласието на родителите си. И, второ, дори и да го получех, госпожа Туре нямаше да приеме зет без положение. Самият господин Туре ме посъветва изобщо да не отивам при нея.

— Ти каза ли му, че сте се любили с Моник в бог знае колко мебелирани стаи?

— Не съм навлизал в подробности.

И той отново се изчерви.

— Само му казах, че е бременна.

Мегре не трепна, не издаде с нищо изненадата си. А за него тя беше истински шок. Сигурно се бе оказал лош психолог, защото това бе последното нещо, което можеше да му мине през ум.

— На колко месеца?

— На малко повече от два.

— Ходихте ли при лекар?

— Аз не бях с нея.

— Тя обаче отиде, нали?

— Да.

— А ти чакаше отвън, пред вратата?

— Не съм чакал.

Комисарят се отпусна назад в креслото и машинално напълни нова лула.

— С какво щеше да се захванеш в Южна Америка?

— С каквото и да е. Не ме е страх от работа. Можех да стана ковбой.

Каза го съвсем сериозно, с нотка на гордост в гласа и Мегре си представи високите един и деветдесет юначаги, които бе виждал из цифлиците на Тексас и Аризона.

— Ковбой! — повтори той.

— Или щях да отида да работя в златните мини.

— Естествено.

— Все някак щях да се оправя.
— Щеше ли да се ожениш за Моник.
— Да. Предполагам, че там това става по-лесно.
— Обичаш ли Моник?
— Та тя ми е жена! Какво от това, че не сме се разписали пред кмета!
— Как реагира господин Луи на цялата тази история?
— Не можеше да си представи, че дъщеря му е направила подобно нещо. Разплака се.
— Пред теб?
— Да. Заклех се, че намеренията ми са...
— ... съвсем почтени. Е и?
— Обеща да ни помогне. В момента не разполагаше с достатъчно пари, но все пак ми даде малко.
— Къде са тези пари?
— У Моник. Крие ги в бюрото си.
— А останалата част от необходимата ви сума?
— Обеща да ни я даде във вторник. Очаквал да получи доста пари.
— От кого?
— Не знам.
— Каза ли ти с какво се занимава?
— Естествено, че не.
— Защо „естествено“?
— Защото не работеше. Не можах да разбера откъде намира пари. Бяха двама.
— Виждал ли си другия?
— Веднъж, на булеварда.
— Висок, слаб, с лице на клоун...
— Да.
— Той беше тук, малко преди да дойдеш. На него дадох да пие коняк.
— Тогава знаете истината.
— Аз искам да знам ти какво знаеш.
— Нищо. Предполагах, че изнудват някого.
— И си каза, че нищо не ти пречи и ти да се възползуваш!
— Трябваша ни пари заради детето!

Мегре вдигна слушалката на телефона:

— Люка? Ела, моля те, за момент.

И когато Люка влезе в кабинета, той се обърна към него:

— Да ти представя Албер Жорис. Моник Туре и той чакат дете.

Говореше съвсем сериозно и Люка, който не можеше да разбере какво става, кимна за поздрав към младежа.

— Девојката е сигурно в кантората. Ще идеш да я намериш и да я заведеш на лекар по неин избор. А ако няма предпочитания, ще отидете при лекаря на Префектурата. Искам да знам на колко месеца е бременна.

— А ако откаже да се подложи на преглед?

— Ще ѝ кажеш, че в такъв случай ще бъда принуден да я арестувам, а също така и приятеля ѝ, който в момента се намира при мен. Вземи колата и ми съобщи веднага резултата по телефона.

Когато останаха отново сами, Жорис го запита:

— Защо правите това?

— Мое задължение е да проверя всичко.

— Не ми ли вярвате?

— На теб, да.

— Но на нея не вярвате, така ли?

Телефонът извънтя точно навреме, за да спести на Мегре отговора. Търсеха го по съвсем друг повод. Искаха му сведения за един луд, който беше идвал преди няколко дни при него и когото бяха арестували на улицата, защото беше събрал цяла тълпа около себе си. Вместо да отговори с няколко думи, както правеше обикновено, комисарят започна да обяснява надълго и нашироко.

Когато затвори телефона, сякаш забравил докъде бяха стигнали, запита момчето:

— Какво ще правиш сега?

— Вие убеден ли сте, че не съм убиец?

— Винаги съм бил убеден в това. Трябва да знаеш, че не е толкова лесно, колкото си мислят хората, да забиеш нож в гърба на човек. А още по-трудно е да го убиеш, без да издаде звук.

— И аз не съм способен на такова нещо?

— В никакъв случай.

Той едва не се обиди. Та нали мечтаеше да става ковбой или златотърсач в Южна Америка!

— Ще отидеш ли да се срещнеш с госпожа Туре?

— Мисля, че трябва.

Мегре едва не се разсмя, като си представи как хлапакът влиза, примиращ от страх в дома в Жювизи, за да издекламира урока си пред майката на Моник.

— Смяташ ли, че сега би те приела за зет?

— Не знам.

— Признай, че малко си послъгвал.

— Какво искате да кажете?

— Че не си искал пари от господин Луи само за да платите пътя до Южна Америка. Моник не работи следобед в кантората, защото ходи по адреси, а ти си искал да бъдеш с нея. И тя винаги е можела да открадне час-два от времето си, за да отидете в някоя мебелирана квартира.

— Случвало се е.

— А това те е принудило да работиш само сутрин в книжарницата. Нека не забравяме, че мебелираните стаи се плащат.

— О, ние сме похарчили съвсем малка част...

— Знаеш ли къде държеше парите си господин Луи?

Той внимателно наблюдаваше момчето, но то отговори веднага, без колебание:

— Върху гардероба с огледалото.

— Оттам ли взе банкнотите, които ти даде?

— Да. Аз вече знаех от Моник.

— Предполагам, че в понеделник не си ходил в квартирата му на улица „Ангулем“?

— Съвсем лесно е да проверите. Хазайката ще ви каже. Трябваше да отида във вторник, в пет часа следобед.

— Кога щяхте да отплавате?

— Има кораб след три седмици. Достатъчно време, за да изкараме визите. Аз вече подадох документи за паспорт.

— Ако не се лъжа, за малолетните искат и разрешение от родителите.

— Подправих подписа на баща си.

Настъпи мълчание. Жорис за първи път попита:

— Мога ли да запаля?

Мегре кимна утвърдително с глава. Най-смешното беше, че сега, след кафето, той наистина имаше желание за глътка коняк, но не смееше да вземе бутилката от шкафа, в който я беше прибрал.

— Нарекохте ме хулиган.

— А ти какво мислиш по въпроса?

— Не можех да постъпя другояче.

— Би ли приел синът ти да постъпи като теб?

— Ще възпитам по-иначе сина си. Той няма да бъде принуден да...

Телефонният звън отново го прекъсна.

— Вие ли сте, шефе?

Мегре се намръщи, щом позна гласа на Ньовьо, на когото не бе възлагал никаква задача.

— Пипнах паричките!

— Какво приказваш? — И погледна към Жорис. — Момент, минавам на другия телефон.

И веднага отиде в съседната стая, като изпрати за всеки случай един инспектор при младежа.

— Ало! Слушам те. Къде си?

— На „Ке дьо Валми“, в едно бистро.

— Какво правиш там?

— Вие да не се сърдите?

— Разказвай!

— Мислех, че постъпвам правилно. Джеф живее вече десет години със своята Франсоаз. И доколкото разбрах, държи много повече на нея, отколкото може да се предполага. Реших да отида да я видя.

— Защо?

— Стори ми се странно, че я оставя без пари. Имах късмет да я заваря в къщи. Живеят натясно: само две стаички и един стенен шкаф, който им служи за кухненски бокс. В спалнята има желязно легло с медни топки. Стените са варосани като на село и е много чисто.

Мегре слушаше намръщен. Никак не обичаше да се престарават особено когато ставаше въпрос, както бе при Ньовьо, за човек от друг отдел.

— Каза ли й, че Джеф е арестуван?

— Не трябваше ли?

— Продължавай.

— Преди всичко, ако се съди по поведението ѝ, тя не знае нищо за неговите занимания. Веднага си помисли, че са го пипнали в метрото или в автобуса, когато е измъквал нечий портфейл. Изглежда, го е правил неведнъж.

Това беше между другото един от многобройните таланти на Шрамек, който бе започнал да демонстрира още по панаирите, и една от присъдите му беше за джебчийство.

— Въпреки протестите ѝ започнах да претърсвам жилището. На края се сетих да развинтя медните топки на леглото. Пръчките са кухи. В две от тях открих банкноти, навити на руло. Много пара! Франсоаз не вярваше на очите си.

„И като си помислиш, че с всички тези пари тук ме е пращал да чистя по хората! Няма да ги отнесе в рая я! Ах, нека само да се върне, ще му кажа аз на него...“

Беше побесняла. Нарече го какво ли не. Успях малко да я успокоя едва когато ѝ казах, че той сигурно е сложил тези пари настрана, в случай че го сполети беда.

„Чудя се само как не ги е проиграл досега!“ — промърмори тя.

Сега ви е ясно, шефе, нали? Миналата събота те, изглежда, са си поделили доста голяма сума. Тук са повече от двеста хиляди франка. Всичките Джеф не е можел да заложи, още повече при Фернан. Проиграл е само една част. Ако са делили наполовина и господин Луи трябва да е имал доста пари.

— Благодаря ти.

— Какво да правя с парите?

— Ти взе ли ги?

— За всеки случай. Не можех да ги оставя там.

— Върви при твоя комисар и го помоли да започне всичко отначало, както му е редът.

— Но няма трябва да...?

— Ами разбира се! Не държа после адвокатите да ни обвинят, че ние сме сложили парите там, откъдето ти си ги взел.

— Значи, съм направил гаф?

— Каж-речи.

— Ох, моля за извинение. аз исках само да...

Мегре затвори телефона. В стаята беше Торанс.

— Имаш ли работа?

— Нищо спешно.

— Ще идеш при комисаря Антоан. Ще го помолиш хората му да направят списък на кражбите в магазините по Големите булеварди от две години и половина насам и по-специално на кражбите, извършени през обедната почивка.

С тези неща не се занимаваше неговият отдел, а отделът на Антоан, чиито канцеларии се намираха на другия край на коридора.

Върна се при Албер Жорис, който бе запалил втора цигара, и освободи инспектора.

— Нямах да избягам.

— Сигурно. Но може би щеше да се опиташ да хвърлиш поглед върху досиетата на бюрото. Признай! Щеше да го направиш, нали?

— Може би.

— Е, в това е цялата разлика.

— Каква разлика?

— Нищо. Аз си знам.

— Какво ще правите сега с мен?

— Сега-засега ще чакаме.

Мегре погледна часовника си и си каза, че Люка и Моник сигурно вече са при лекаря и разлистват в чакалнята списания.

— Презирате ме, нали?

Комисарят вдигна рамене.

— Никога не съм имал късмет.

— Какъв късмет?

— Да се измъкна.

— Да се измъкнеш от какво?

— Виждам, че не разбирате — започна момчето предизвикателно. — Ако през цялото си детство сте слушали да се говори само за пари и майка ви да трепери на края на всеки месец...

— Аз изобщо не съм имал майка.

Момчето млъкна и настана тягостно мълчание. Мегре стоеше до прозореца с гръб към стаята и известно време гледаше как дъждът се стича на ручейчета по стъклата. После закрачи напред-назад и изведнъж с подчертана решителност отвори шкафа. Беше измил чашата на малката емайлирана мивка, но отново я изплакна и сипа коняк.

— Предполагам, че не искаш?

— Благодаря, не.

Албер Жорис правеше усилие да не заспи. Страните му се бяха зачервили и очите му сигурно пареха. От време на време леко залиташе на стола.

— Един ден все пак от теб може да стане човек.

Чу шум от стъпки в коридора, стъпки на мъж и на жена, и разбра, че идват Люка и Моник. Трябваше да вземе някакво решение. За него мислеше от четвърт час насам. Можеше да покани момичето да влезе тук, а можеше да го приеме и в съседната стая.

Вдигайки рамене, той се запъти към вратата и я отвори. И на двамата дрехите по раменете бяха мокри от дъжда. Моник не беше вече така самоуверена, а когато зърна Жорис, изведнъж се спря, стиснала с две ръце чантата, и гневно погледна комисаря.

— Заведе ли я на лекар?

— Отначало не искаше и аз...

— Резултатът?

Жорис, станал междуременно от стола, я гледаше така, сякаш ей сега щеше да падне на колене да я моли за прошка.

— Нищо няма.

— Не е ли бременна?

— Никога не е била.

Жорис не можеше да повярва на ушите си, не знаеше вече към кого да погледне. За секунда през ума му мина, че за всичко е виновен само Мегре, когото, изглежда, смяташе за най-жестокия човек на света. А той, след като затвори вратата, посочи стол на девойката:

— Да имате нещо да кажете?

— Бях помислила...

— Ами!

— Какво разбирате вие! Не сте жена!

И обръщайки се към момчето, добави:

— Кълна ти се, Албер, аз наистина мислех, че ще имам дете.

— В продължение на колко време? — прозвуча гласът на Мегре спокоен, безизразен.

— Доста време.

— А после?

— После не исках да го разочаровам.

— Да го разочаровате?

Мегре погледна многозначително Люка, който веднага го последва в съседната стая. Затвори вратата и оставиха сами младите любовници.

— Още щом й казах, че трябва да отидем на лекар, разбрах, че има нещо. Не искаше, дърпаше се. И едва когато я заплаших, че ще арестуваме и нея, и Жорис...

Мегре не го слушаше. Всичко това му беше известно. Върна се и Торанс.

— Предаде ли молбата ми?

— Съставят вече списъка. Изглежда, ще бъде доста дълъг. От две години групата на комисар Антоан не може да вдигне глава от работа. По всяка вероятност...

Мегре се приближи до вратата и се послуша.

— Какво правят? — попита Люка.

— Нищо.

— Не говорят ли?

— Мълчат.

Отиде при началника си и му разказа как са се развили събитията. Поговориха още за едно, за друго. Мина почти час, през който Мегре обиколи кабинети и канцеларии, побъбри с колегите.

Когато се върна в стаята си, завари Албер и Моник, седнали всеки на стола си, на три метра разстояние един от друг, сякаш не бяха мръдвали от местата си. С непроницаемо лице и стиснати зъби девойката приличаше повече отвсякога на майка си и на лелите си.

А спреше ли се случайно погледът й на младежа, трудно можеше да се определи колко презрение и колко омраза имаше в него.

Жорис изглеждаше съвсем изнурен, със зачервени от безсъние или от плач очи.

— Свободни сте — каза простичко Мегре, запътвайки се към креслото си.

Въпросът зададе Моник:

— Вестниците ще пишат ли за нас?

— Няма причина да се занимават с вас.

— Майка ми ще научи ли?

— Не е абсолютно необходимо.

— А в службата ми?

След мълчаливото „не“ на Мегре тя рязко се изправи и тръгна към вратата, без да се интересува повече от Жорис. Вече бе сложила ръка върху дръжката, когато се обърна към комисаря и му каза:

— Признайте, че го направихте нарочно!

Той отвърна: „Да.“ После въздъхна:

— Ти също си свободен.

Момчето обаче не ставаше.

— Ти какво, няма ли да хукнеш след нея?

Тя вече слизаше по стълбите.

— Мислите ли, че трябва?

— Какво ти каза тя?

— Нарече ме глупак.

— Друго?

— И ми забрани отсега нататък да ѝ говоря.

— Е, и?

— Нищо. Не знам.

— Можеш да тръгваш.

— Какво ще кажа на родителите си?

— Каквото искаш. Те и така ще бъдат премного щастливи, че се връщаш.

— Така ли мислите?

Трябваше буквално да го изтика навън. Сякаш все още нещо му тежеше на сърцето.

— Хайде, тръгвай, глупчо!

— Вече не съм ли хулиган?

— Глупак! Тя наистина има право.

Момчето извърна глава и подсмърчайки, промълви:

— Благодаря!

Останал сам, Мегре си сипа най-последно спокойно чаша коняк.

ГЛАВА ІХ

НЕТЪРПЕНИЕТО НА СЪДИЯТА КОМЕЛИО

— Вие ли сте, Мегре?

— Да, господин съдия.

Беше неизбежният телефонен разговор за деня и имаше ли сътрудник в кабинета, Мегре не пропускаше съучастнически да му намигне. Той винаги се обръщаше към съдията с подчертано благ глас.

— Какво става с делото Туре?

— Всичко е наред!

— Не ви ли се струва, че то доста се проточи?

— Нали знаете, длънопробните престъпления винаги отнемат време.

— Сигурен ли сте, че наистина става въпрос за длънопробно престъпление?

— Още от началото вие самият казахте: „То съвсем се набива в очи.“

— Вярвате ли на всичко, което ви разказа този Шрамеке?

— Убеден съм, че казва истината.

— В такъв случай кой е убил Туре?

— Някой, който е искал да му вземе парите.

— Постарайте се все пак да ускорите нещата.

— Обещавам ви, господин съдия — отвърна Мегре, макар че не правеше нищо и в момента беше зает с други две дела, които поглъщаха по-голяма част от времето му.

При все това Жанвие, дребничкият Лапоант и още един човек се редуваха денонощно да наблюдават дома на улица „Ангулем“ и телефонът продължаваше да бъде включен към подслушвателната уредба.

Комисарят не се занимаваше повече нито с госпожа Туре, нито с дъщеря ѝ, нито с младия Жорис, който отново беше започнал да работи по цял ден в книжарницата на булевард „Сен Мишел“. Сякаш никога не е познавал тези хора.

Колкото до обирите, вече бе предал работата на колегата си Антоан и той почти всеки ден разпитваше Джеф Клоуна, наречен още Акробата. Мегре го срещаше понякога в коридора:

— Как е?

— Добре, господин комисар.

Беше студено, но вече не валеше. Собственичката на дома на улица „Ангулем“ все още не беше намерила нови наематели и двете стаи стояха празни. А трите момичета, които живееха при нея, не смееха да се отдадат на обичайните си занимания, защото знаеха, че сградата е под наблюдение. Излизаха рядко, само да хапнат в някой близък ресторант или да купят колбаси. От време на време ходеха и на кино.

— Какво правят по цял ден? — попита веднъж комисарят Жанвие.

— Спят, играят на карти или редят пасианси. Има една, казва се Арлет, винаги ми се плези, когато ме види от прозореца. Вчера промени тактиката, обърна се, вдигна си пенъоара и ми показа задника си.

Специалната оперативна група в Марсилия се беше заела с издирването на ножа. Търсеха го не само в града, но и в околните селища. Проявяваха жив интерес също и към определени хора, които бяха „отскачали“ до Париж през последните месеци.

Всичко това се вършеше без трескава суетня и без видими резултати, но съвсем не означаваше, че Мегре е забравил господин Луи. Веднъж дори, минавайки по съвсем друг повод по улица „Клинянкур“, той спря колата пред магазинчето на Леон, като предварително се беше погрижил да купи сладкиш за старата госпожа.

— Все още нищо ли не сте открили?

— И то ще стане някой ден.

Не каза на бившата машинописка с какво се е занимавал господин Луи.

— Знаете ли защо са го убили?

— Заради парите му.

— Че толкова много ли е имал?

— Изкарвал е доста.

— Горкият човек! Да го убият тъкмо когато най-последно е стъпил на краката си.

Не отиде да посети господин Семброн, но го срещна край пазара за цветя и двамата се поздравиха.

И ето че една сутрин му казаха, че го търсят от Марсилия. След продължителен телефонен разговор той се качи на горния етаж в Картотеката, в която близо час преглежда досиетата. После слезе в Архивния отдел и там дълго се бави.

Беше почти единадесет часа преди обед, когато тръгна с колата:

— На улица „Ангулем“.

Дежурен пред дома беше дребничкият Лапоант.

— Всички в къщи ли са?

— Една излезе. Пазарува из квартала.

— Коя?

— Олга. Чернооката.

Мегре позвъни. Пердето помръдна. Отвори му, влачейки крака, Мариет Жибон, собственичката.

— Я гледай! Този път големият шеф лично си е дал труд да дойде! На вашите хора не им ли омръзна да висят на улицата?

— Арлет горе ли е?

— Искате ли да я извикам?

— Предпочитам аз да се кача.

Тя остана долу, в коридора, разтревожена, а комисарят се изкачи по стълбите и почука на една от вратите.

— Влезте!

Беше по пеньоар, както обикновено, излегнала се в неоправеното легло и четеше евтин роман.

— А, вие ли сте?

— Аз съм — отвърна той, като остави шапката си върху скрина и седна на един стол.

Жената изглеждаше изненадана и леко развеселена.

— Не свърши ли тази история най-после?

— Ще свърши, когато открием убиеца.

— Ама вие още ли не сте го открили? Аз пък ви мислех за умна глава. Не ви притеснявам, надявам се, че ви посрещам по пеньоар.

— Съвсем не.

— Впрочем вие сте свикнали.

Без да става, тя леко се помръдна и пеньоарът се разтвори. Но Мегре сякаш нищо не забелязваше и младата жена язвително му

подхвърли:

— Така ли ви действа на вас?

— Кое?

— Това, което виждате.

Комисарят седеше все така невъзмутимо и тя започна да нервничи.

— Искате ли? — направи тя красноречив циничен жест.

— Благодаря.

— Благодаря, да?

— Благодаря, не.

— Ех, и вие сте един...!

— Много ли ви е приятно да се държите вулгарно?

— Вие какво сега? Да не вземете и да ме ругаете?

Въпреки това загърна полите на пенъора и седна на края на леглото.

— Какво по-точно искате от мен?

— Родителите ви все още ли мислят, че работите на авеню „Матиньон“?

— Какви ги разправяте?

— Работили сте една година при „Елен и Елен“, модистката на авеню „Матиньон“.

— Е, и какво от това?

— Питам се дали баща ви знае, че сте променили професията си.

— Вас какво ви засяга?

— Добър човек е баща ви.

— Стар глупак е той.

— Ако научи какво вършите...

— Защото вие имате намерение да му кажете?

— Може би.

Този път не успя да скрие тревогата си:

— Вие да не сте ходили в Клермон-Феран? И да сте се срещнали с родителите ми?

— Още не...

Скочи от леглото, спусна се към вратата и рязко я отвори. На прага стоеше Мариет Жибон, която сигурно подслушваше.

— Карай! Няма защо да се притесняваш!

— Мога ли да вляза?

— Не. Остави ме на мира. И да не си посмяла втори път да ме шпионираш!...

Мегре не мръдна от стола си.

— Е, и? — подсети я той.

— Какво? Какво искате?

— Знаете много добре.

— Не. Не знам. Аз обичам да съм съвсем наясно.

— В тази къща живеете вече шест месеца!

— И какво от това?

— Прекарвате по-голямата част от деня тук и не може да не знаете какво става.

— После?

— Един човек е идвал тук редовно, но след смъртта на господин Луи повече не е стъпвал.

Зениците и сякаш се стопиха. Още веднъж отвори вратата, но вече никой не подслушваше.

— Във всеки случай този някой не е идвал при мен.

— А при кого?

— Вие трябва да знаете. Аз най-добре ще направя да се облека.

— Защо?

— Защото след този разговор няма да бъде много полезно за мен да се мотая повече тук.

Свали пеньоара, но вече без никакви задни мисли, грабна гащета, сутиен и отвори гардероба.

— Трябваше да се досетя, че нещата ще стигнат дотук — говореше тя като на себе си. — Ама и вие май сте много отракан!

— Това ми е работата — да арестувам престъпници.

— Арестували ли сте го вече?

Облякла беше рокля от моаре и червеше устните си.

— Още не.

— Знаете ли кой е той?

— Вие ще ми кажете.

— Много сте сигурен.

Мегре извади от джоба си портфейла, а от него снимка на около тридесетгодишен мъж, с белег на лявото слепоочие. Тя я погледна, но не каза нищо.

— Той ли е?

— Вие, изглежда, така мислите.

— Лъжа ли се?

— Къде ще отида, докато го заловите?

— Някъде, където един от инспекторите ми ще бди над вас.

— Кой?

— Кого предпочитате?

— Черноокия с голямата коса.

— Инспектор Лапоант.

Мегре посочи пак снимката и попита:

— Какво знаете за Марко?

— Че е любовникът на хазайката. Мислите ли, че точно тук трябва да говорим за това?

— Къде е той?

Отговор не последва. Тя безредно хвърляше в един голям куфар рокли и други лични вещи, с явното желание да се измъкне колкото се може по-бързо от този дом.

— Разговора ще продължим навън.

А когато Мегре се наведе да вземе куфара, тя възкликна:

— О, въпреки всичко вие сте бил и галантен!

Вратата на салона долу беше отворена. Мариет Жибон стоеше неподвижно на прага с помръкнало лице и тревожен поглед:

— Къде отиваш?

— Където ме заведе комисарят.

— Арестувате ли я?

Не смееше да пита повече. Проследи ги с поглед, докато излязат, после се приближи до прозореца и повдигна пердето. Мегре внесе куфара в колата и каза на Лапоант:

— Ще изпратя някой да те смени. А ти веднага ще дойдеш при нас в пивница „Република“.

— Добре, шефе.

Даде нареждания на шофьора, без да се качва в колата.

— Елате.

— В пивница „Република“?

— Засега да.

Беше на две крачки. Избраха място в дъното.

— Трябва да се обадя по телефона. А вие най-добре ще направите да не се опитвате да изчезнете.

— Разбрано.

Свърза се с Префектурата и инструктира Торанс. После се върна на масата и поръча два аперитива.

— Къде е Марко?

— Не знам. Когато дойдохте първия път, хазайката ме накара да му предам по телефона да не звъни, нито да се появява до второ нареждане.

— Кога точно му се обадохте?

— Половин час след като си отидохте, от един ресторант на булевард „Волтер“.

— Лично с него ли се свързахте?

— Не. Обадох се на един сервитьор от бара на улица „Дуе“.

— Как се казва?

— Феликс.

— А барът?

— „Покер със зарове“.

— Оттогава насам тя няма ли никакво известие от него?

— Не. И се измъчва. По-възрастна е от него с двадесет години и си мисли, че той постоянно тича подир жените.

— В него ли са парите?

— Не знам, но идва в този ден.

— Кой ден?

— В понеделник, когато господин Луи е бил убит.

— В колко часа дойде?

— Към пет следобед. Затвориха се в стаята на хазайката.

— А тя не е ли влизала при господин Луи?

— Възможно е. Не обърнах внимание. Той си тръгна след около час. Чух как се затръшва вратата.

— Тя не се ли опита да се свърже с него чрез някоя от вас?

— Предполагаше, че ни следят.

— Подозираше ли, че телефонът ѝ се подслушва?

— Разбра номера с лулата. Хитра е. Не я обичам особено много, но е нещастна жена. Луда е по него. Просто се е поболяла.

Дребничкият Лапоант ги завари спокойно да си бърбят.

— Какво ще пиеш?

Не смееше да погледне момичето, но затова пък то го оглеждаше с усмивка.

— Същото.

— Ще я заведеш в някой спокоен хотел и ще вземете две свързани помежду си стаи. Няма да се отделяш от нея, докато не ти кажа. След като се настаните, позвъни ми, за да знам къде се намирате. Не е необходимо да отивате много далеч. Смятам, че ще намерите каквото ви трябва в хотел „Модерн“. За предпочитане е никой да не я вижда и да се храни в стаята си.

Като ги гледаше човек как излизат двамата от заведението, би казал, че тя, а не той поема закрилата му.

Минаха още два дни. Някой — никога не се разбра точно кой — беше предупредил Феликс, сервитьора от бара на улица „Дуе“, и той бе потърсил по-топло местенце при един приятел, у когото го откриха чак на втория ден вечерта.

Мина едва ли не цяла нощ, докато го накарат да признае, че познава Марко, и да научат адреса му.

Марко беше напуснал Париж и се беше установил в едно ханче, в което се събираха въдичарите по Сена. Но по това време на годината той се бе оказал единственият клиент.

Докато го обезвредят, успя да стреля два пъти, но не рани никого. Откраднатите от господин Луи пари носеше у себе си, в специален колан, който сигурно му беше ушила Мариет Жибон.

— Вие ли сте, Мегре?

— Да, господин съдия.

— Какво става с делото Туре?

— Вече е приключено. След малко ви изпрацам убиеца и съучастничката му.

— Кой е той? Наистина ли се оказа долнопробно престъпление?

— По-долнопробно от това не може и да бъде: съдържателката на един съмнителен дом и любовникът ѝ, марсилски гангстер. Господин Луи е бил толкова наивен, че е криел парите си върху гардероба и...

— Какво казвате?

— ... Все пак е трябвало да му попречат да забележи, че парите вече ги няма. С това се заел Марко. Междувременно откриха кой е продал ножа. До довечера ще имате рапорта ми...

Предстоеше му най-неприятното. Мегре се труди над този рапорт цял следобед, прехапал език като ученик.

Вечерта — бяха вече се нахранили — той си спомни за Арлет и дребничкия Лапоант.

— По дяволите! Забравих нещо!

— Важно ли е? — попита госпожа Мегре.

— Струва ми се, че не е чак толкова важно. И без това вече е доста късно, може да се почака до утре сутринта. Ще си лягаме ли?

Издание:

Жорж Сименон. Мегре и човекът на пейката
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1980

Библиотека „Галактика“, №18

Преводач: Райна Стефанова

Редактор: Гергана Калчева

Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев

Илюстрация на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Жулиета Койчева

Френска, I издание

Дадена за печат на 12.V.1980. Подписана за печат на 4.VII.1980

Излязла от печат на 24.VII.1980. Формат 32/70/100 Изд. №1366

Печ. к. 10,5 Изд. к. 6,80. Усл. изд. коли 7,96

Страници: 168. Цена 1.00 лв. ЕКП 95366 21331 5637-37-80

08 Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Балкан“ — София

Ч 840–31

Georges Simenon. Maigret et l’homme du banc

Presses de la Cité, Paris

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.